

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

IZVJEŠĆE O ODRŽIVOSTI 2019.

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

Sadržaj

1. Općenito

- Riječ direktora
- O izvješću
- 1.1. Održivost i povezanost sa strateškim ciljevima
- 1.2. O nama
- 1.3. Međunarodni i nacionalni povijesni razvoj
- 1.4. Vizija, misija i organizacijske vrijednosti
- 1.5. Upravljačka struktura
- 1.6. Prometni pokazatelji u 2019.
- 1.7. Korporativno upravljanje rizicima
- 1.8. Upravljački sustavi
- 1.9. Materijalni aspekti poslovanja na održivi razvoj definirani kroz uključivanje i dijalog s dionicima
- 1.10. Događanja
- 1.11. AMC portal
- 1.12. Međunarodna suradnja
- 1.13. Nagrade i priznanja

2. Ekonomski kategorija

- 2.1. Ekonomski vrijednost
- 2.2. Ključni pokazatelji poslovanja
- 2.3. Projekti sufinancirani iz EU fondova – INEA/CEF

3. Okolišna kategorija

- 3.1. Održivo upravljanje okolišem
- 3.2. Važnost ublažavanja emisija stakleničkih plinova
- 3.3. Promicanje odgovornosti vlastitog utjecaja na okoliš
- 3.4. Sustavi i pokazatelji uspješnosti upravljanja energijom, te ulaganje u obnovljive izvore

4. Društvena kategorija

- 4.1. Status zaposlenika
- 4.2. Osposobljavanje zaposlenika
- 4.3. Stručna podrška u provedbi tečajeva za druge pravne osobe
- 4.4. Aktivnosti zaposlenika
- 4.5. Etika i integritet
- 4.6. Zaštita zdravlja i sigurnost na radu

Stručno mišljenje o Izvješću održivosti HKZP-a 2019.

Kratice

GRI indeks

Riječ direktora

Poštovane čitateljice i čitatelji,

Pred vama je treće nefinancijsko izvješće Hrvatske kontrole zračne plovidbe koje obuhvaća sve tri sastavnice održivog razvoja - ekonomsku, okolišnu i društvenu kategoriju, a pregled aktivnosti koje donosimo još je jedna potvrda da je društvena odgovornost u svim segmentima našeg poslovanja. Svjesni kako zračni promet značajno pridonosi gospodarskom rastu i društvenom razvoju, glavni nam je prioritet pružiti sigurnu uslugu kontrole zračnog prometa svojim korisnicima. Siguran i pouzdan zračni promet podržava ciljeve održivog razvoja, stvara zaposlenost, olakšava trgovinu, podržava turizam i time održivi razvoj diljem svijeta. Naša je uloga u ispunjenju zahtjeva Agende 2030 od ključne važnosti jer osiguravamo povezanost među državama, podržavajući tako gospodarski i društveni razvoj kako lokalno, tako i regionalno i globalno.

Na izradi Izvješća radilo je Povjerenstvo sastavljeno od zaposlenika iz različitih područja koje je uz pomoć konzultanata za primjenu GRI standarda, kao i prethodne godine, provedlo identifikaciju materijalnih tema, kao i procjenju našeg doprinosa ostvarivanju pojedinih globalnih ciljeva održivog razvoja prema njihovoj važnosti i utjecaju na sposobnost ostvarivanja i održavanja vrijednosti poduzeća. Povjerenstvo je zbog proglašene epidemije bolesti COVID-19 radilo u otežanim uvjetima, a što se nije odrazило na obujam i kvalitetu Izvješća. Dodatan motiv za izradu novog izvješća dobili smo početkom 2020. kada smo primili nagradu Green Frog za najbolje izvješće o održivosti za 2018. u kategoriji "Napredak u izvještavanju".

U 2019. smo ostvarili rekordni promet od preko 714 tisuća letova zrakoplova, što je rast od 10,4 posto u odnosu na prethodnu godinu i pet posto više od planiranog, a što je rezultiralo vrlo dobrim financijskim rezultatima. Hrvatska kontrola zračne plovidbe kroz svoje poslovanje ostvaruje europske strateške ciljeve u održavanju visokog stupnja sigurnosti zračnog prometa, osiguranju dovoljnih kapaciteta, povećanju troškovne efikasnosti te smanjenju onečišćenja okoliša.

Sigurnosti zračnog prometa posvećujemo posebnu pažnju kojom upravljamo kroz sustav upravljanja sigurnošću. Posebno nas veseli što smo u 2019. iz tog područja ostvarili izvrsne rezultate i to najbolje na razini Funkcionalnog bloka zračnog prostora središnje Europe (FAB CE) uzimajući u obzir definirane pokazatelje iz plana performansi. Unatoč velikoj krizi kroz koju zrakoplovstvo trenutno prolazi, navedeni rezultati vesele i ohrabruju jer je sigurnost razlog našeg postojanja.

U cilju osiguranja preduvjeta za povećanje sigurnosti i pružanja kvalitetnije usluge zračnim prijevoznicima i u prošloj smo godini proveli značajne investicijske aktivnosti, a veliki dio projekata sufinanciran je iz europskih fondova, za što smo od ministarstva nadležnog za promet okarakterizirani kao primjer dobre prakse i uspješne aplikacije.

Suradnja s partnerima u Udruženju COOPANS prvenstveno se temelji na stalnoj i intenzivnoj modernizaciji glavnog sustava za upravljanje zračnim prometom i predstavlja naše temeljno strateško određenje u primjeni najmodernijih tehnologija. Tako su i u prošloj godini najveća ulaganja ostvarena upravo u taj sustav koji kontinuirano prati sve zahtjeve regulative, sigurnosti, kapaciteta, performansi, operativnih i tehnoloških inovacija te zaštite okoliša.

Našu suradnju s partnerima iz susjedstva prepoznaла je Europska komisija dodijelivši nam u 2019. nagradu "Jedinstveno europsko nebo" za projekt uvođenja zračnog prostora slobodnih ruta "Inicijativa za zajedničko jugoistočno nebo" (SECSI). Time smo dobili priznanje za skraćivanje ruta zračnim prijevoznicima kojim je smanjen ekološki otisak iznad šest zemalja tog dijela Europe. Taj projekt predstavlja značajno postignuće u okviru inicijative za uspostavu jedinstvenog europskog neba s ciljem povećanja sigurnosti i učinkovitosti, kao i kapaciteta zračnog prometa u Europi.

Posebnu pažnju usmjeravamo prema svojim zaposlenicima jer su oni naš najdragocjeniji resurs. Njihovo znanje, stručnost i iskustvo prepoznati su kao

O Izvješću

temeljna odrednica naše kompetitivne snage, stoga visoko na listi prioriteta postavljamo vođenje, izobrazbu, komunikaciju i timski rad. U tom se smislu kontinuiranim stručnim ospozobljavanjem, između ostalog, udovoljava i visokim međunarodnim standardima. Posebno je značajno istaknuti da je Hrvatska kontrola zračne plovidbe krenula s procesom cjelovitog i samostalnog školovanja kontrolora zračnog prometa, po prvi put od postojanja hrvatske države.

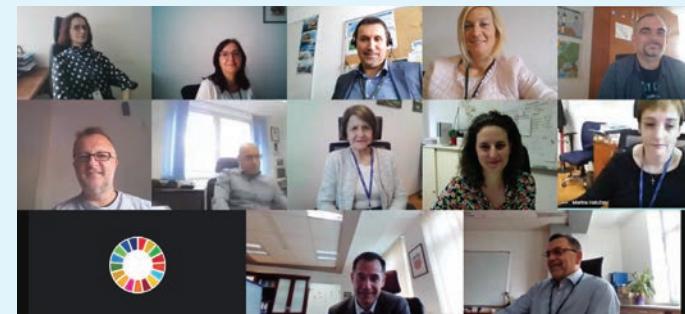
Od listopada 2019. u primjeni je nova unutarnja organizacija i novi kolektivni ugovor, a u taj su sveobuhvatni proces uloženi naporci za osvremenjivanje poslovanja kao odgovor na regulatorne i tehnološke zahtjeve. Međutim, naša organizacija i poslovanje u narednom će razdoblju ponovo doživjeti promjene zbog utjecaja pandemije bolesti COVID-19 kojom su se upravo zrakoplovna industrija i zračni promet našli među najpogođenijima. Riječ je o događaju bez presedana jer je po prvi put u povijesti sav putnički promet prekinut, a zrakoplovi su prizemljeni, čime je paraliziran cijeli sektor zračnog prometa.

U tim uvjetima poduzeli smo brojne aktivnosti kako bismo sačuvali zdravlje svojih zaposlenika, ali isto tako brinemo i o održivosti svog poslovanja. Uključeni smo u sve aktivnosti dionika sustava Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (Eurocontrol) kojima se ova nezabilježena poslovna situacija nastoji ublažiti i prevladati u okviru trenutnih kretanja u zračnom prometu Europe. Iako nas je ova kriza stavila pred značajne izazove, trebamo je shvatiti kao priliku za unaprjeđenje našeg poslovanja jer ćemo jedino na taj način očuvati svoju postojeću poziciju i ostati odgovoran poslodavac.

Vlado Bagarić

Direktor Hrvatske kontrole zračne plovidbe

Povjerenstvo
za izradu
Izvješća

Izvješće o održivosti 2019., treću godinu za redom, donosi nefinancijske informacije o utjecaju HKZP-a na okoliš, ekonomiju i društvo u cjelini, vođeći se pritom Smjernicama za izvještavanje o održivosti (GRI standardi) za sržnu opciju.

Izvješće obuhvaća razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. i objavljuje se jednom godišnje. Izradila ga je skupina zaposlenika iz različitih organizacijskih jedinica jer je svrha izvješća prikazati uvid u cjelokupno poslovanje Društva na način dugoročne održivosti. U Izvješću su prikazane informacije o održivom razvoju, zaštiti okoliša, ključnim dionicima poslovanja, ulaganju u ljudske resurse i načinu na koji Društvo njima dugoročno upravlja.

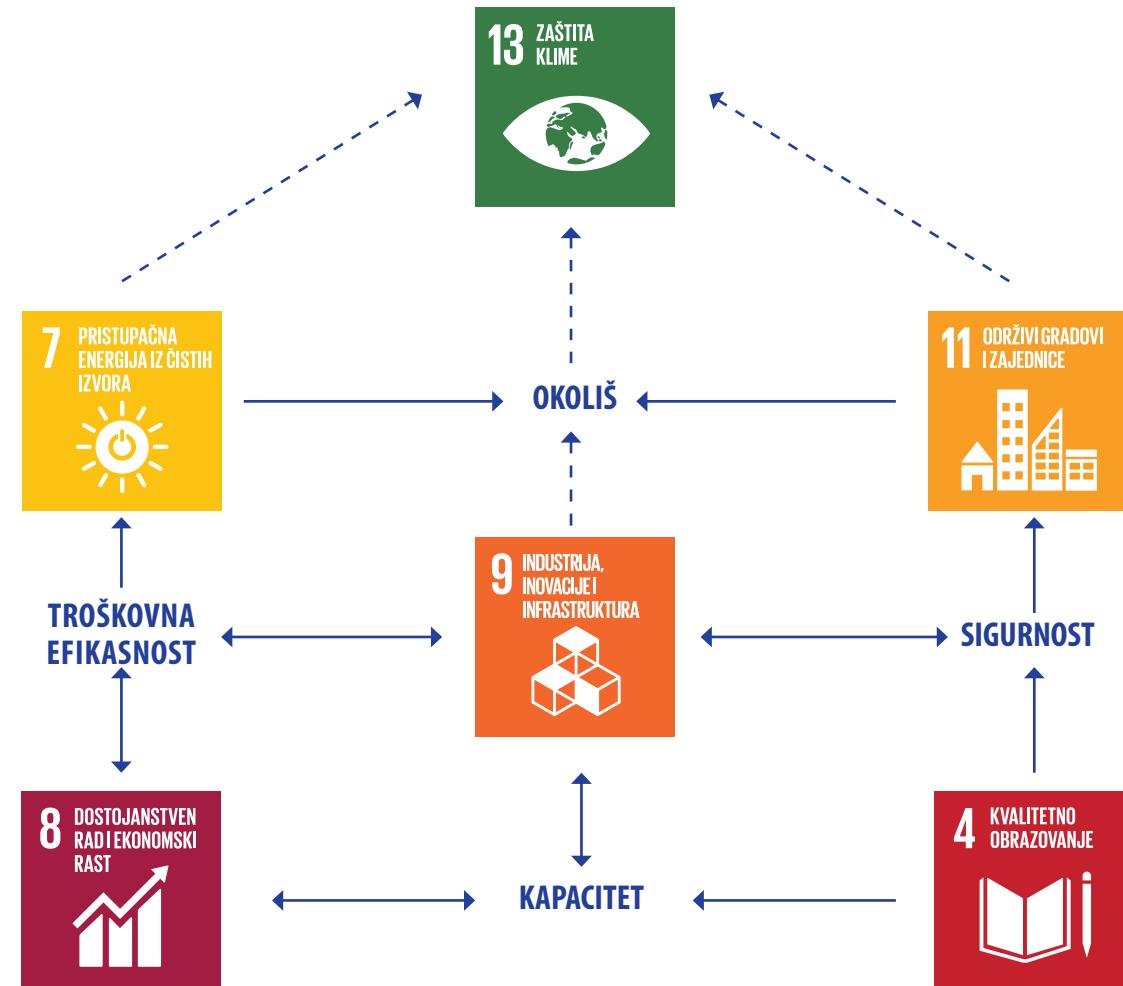
HKZP je zbog svoje djelatnosti strateški važan za RH, pa je Odlukom Vlade svrstan u pravne osobe od posebnog interesa za RH, što je i za poslovodstvo i za zaposlenike posebno velika odgovornost usmjerena na kontinuirani boljitiak Društva s naglaskom na društveno odgovornom poslovanju.

Izvješće za 2019. pregledali su stručnjaci za nefinancijsko izvještavanje Instituta za društveno odgovorno poslovanje (IDOP), a njihovo stručno mišljenje možete pronaći na 70. stranici. Izvješće je pripremljeno u tiskanom i PDF obliku, te objavljeno na javno dostupnim stranicama Društva: <https://www.crocontrol.hr/kompanija/poslovna-izvjesca-i-planovi/>

Pozivamo dionike da pročitaju Izvješće te komentare i savjete upute na adresu e-pošte: glasnogovornica@crocontrol.hr.

1.1. Održivost i povezanost sa strateškim ciljevima

Hrvatska kontrola zračne plovidbe teži ostvarivanju održivosti kroz stabilnost i razvoj. Osiguravajući visoku razinu sigurnosti zračnog prometa, uspješno upravljujući kapacitetom, te poslujući s ciljem troškovne učinkovitosti, Društvo doprinosi globalnim ciljevima prema prikazanoj infografici i zaštiti okoliša kao četvrtim definiranim ključnim područjem performansi Društva.

CILJ

Ekonomski uspjeh

Ostvariti ciljeve kapaciteta iz Plana poslovanja 2020.-2024. uskladivanjem prognoziranog rasta prometa s povećanjem kapaciteta, omogući kapitalna ulaganja i pritom održati troškovnu učinkovitost pružanja usluga. Osnova za to su petogodišnji planovi poslovanja pa potom godišnji planovi poslovanja čije se izvršenje kontinuirano provjerava i prati na mjesecnoj razini.

Doprinos ciljevima održivog razvoja:

Ključni pokazatelji:

- Izravno stvorena i distribuirana ekonomski vrijednost – str. 43
- Financijski pokazatelji, prihodi i troškovi – str. 44 i 45

CILJ

Okolišna uspjeh

Osigurati vođenje zračnog prometa u cilju poboljšanja učinkovitosti ruta. S obzirom na to da je Društvo napravilo planove za osiguravanje kapaciteta, čime će se smanjiti izmijene ruta koje negativno utječu na cilj zaštite okoliša, cilj je jednak referentnim vrijednostima Upravitelja mreže.

Doprinos ciljevima održivog razvoja:

Ključni pokazatelji:

- Smanjenje emisija stakleničkih plinova – str. 50
- Praćenje uštede emisija putem slobodnih ruta – str. 51
- Potrošnja električne energije – str. 54

CILJ

Društvena uspjeh

Održavati i razvijati pozitivno, motivirajuće radno okruženje u kojem svi zaposlenici stječu potrebne kompetencije i vještine. Nadalje, osigurati da se sve usluge pružaju na siguran i učinkovit način, neprekidno i interoperabilno.

Doprinos ciljevima održivog razvoja:

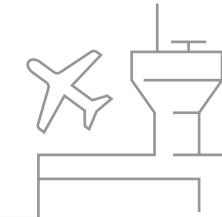

Ključni pokazatelji:

- Struktura zaposlenika prema spolu, vrsti zaposlenja (ugovor na određeno/neodređeno) – str. 58 i 59
- Osposobljavanje zaposlenika – str. 60 i 61

1.2. O nama

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o., (dalje: HKZP ili Društvo) sa sjedištem u Velikoj Gorici, engleski naziv "Croatian Air Navigation Services, Limited" ili skraćeno "Croatia Control Ltd", je trgovačko društvo od posebnog interesa u 100 %-tnom vlasništvu Republike Hrvatske. Društvo pruža usluge u zračnoj plovidbi civilnim i vojnim korisnicima zračnog prostora RH te zračnog prostora koji mu je dodijeljen na upravljanje.

HKZP pruža četiri vrste usluga za koje je sukladno regulativi Jedinstvenog europskog neba certificirani pružatelj usluga u zračnoj plovidbi:

- 1. operativne usluge u zračnom prometu** obuhvaćaju: usluge letnih informacija, usluge uzbunjivanja, savjetodavne usluge u zračnom prometu i usluge kontrole zračnog prometa,
- 2. usluge komunikacije, navigacije i nadzora** obuhvaćaju: usluge komunikacija koje omogućuju komunikacije zemlja-zemlja i zrak-zemlja za potrebe kontrole zračnog prometa, usluge navigacije koje omogućuju proslijeđivanje zrakoplovima informacija o poziciji i vremenskoj udaljenosti i usluge nadzora koje omogućuju utvrđivanje pojedinih pozicija zrakoplova u cilju sigurnog razdvajanja,
- 3. usluge zrakoplovne meteorologije** podrazumijevaju upoznavanje s postojećim i očekivanim meteorološkim uvjetima, kao i pružanje ostalih meteoroloških informacija od značaja za sigurno, redovito i nesmetano odvijanje zračnog prometa,
- 4. usluge zrakoplovnog informiranja** podrazumijevaju pružanje zrakoplovnih informacija/podataka potrebnih za sigurnost, redovitost i učinkovitost zračne plovidbe.

Potrebno je naglasiti da je tijekom 2019. provedena tranzicija poslovanja HKZP-a prema Provedbenoj uredbi Komisije (EU 2017/373) te je HKZP 15. 10. 2019. podnio zahtjev za certificiranje funkcija upravljanja zračnim prostorom (**ASM**) i upravljanja protokom zračnog prometa (**ATFM**). Sukladno tome, od 27. do 29. 11. 2019. Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo provela je certifikacijski nadzor koji je uspješno završen 2. 1. 2020.

Ključni pokazatelji uspjeha u 2019.

10,4 %

Porast prometa
(broj preleta)

8,4 %

Porast IFR GAT operacija
na aerodromima

16

Broj kontrolora-studenata

100 %

energije iz obnovljivih izvora

749

Broj zaposlenih
31. 12. 2019.

Sukladno navedenoj regulativi, iznos ukupnih prihoda iz naknada za usluge u zračnoj plovidbi ograničen je visinom planiranih, opravdanih i odobrenih ukupnih rashoda za promatrano razdoblje. Eventualni višak prihoda ostvaren iznad razine ranije prihvaćenih i odobrenih od strane Europske komisije, vraća se korisnicima usluga kroz model usklađivanja temeljem mehanizma podjele rizika ostvarivanja prometa i mehanizma podjele troškova.

Posebni izazov u poslovanju HKZP-a predstavlja vrlo jaki sezonski učinak s fluktuacijom dnevнog prometa s preko 2.500 IFR GAT operacija na vrhuncu ljetnog razdoblja, do ispod 900 tijekom zimskog razdoblja, što u ljetnim mjesecima postavlja značajan dodatni pritisak na planiranje ljudskih resursa i upravljanje kapacitetima.

HKZP kontinuirano planira i realizira veliki broj investicijskih projekata iz područja zrakoplovno-tehničkih sustava koji omogućuju uspješno, učinkovito, pouzdano i sigurno pružanje usluga. Sustavi su razmješteni u Velikoj Gorici i u podružnicama, ali i na raznim drugim udaljenim lokacijama, kao što su radarske postaje Kozjak i Psunj, primopredajni centri itd. Ključni projekti su ponajprije planirani sukladno Petogodišnjem planu poslovanja HKZP-a 2015. - 2019., te Lokalnom planu provedbe Jedinstvenog europskog neba (LSSIP), čijom se realizacijom ostvaruju hrvatski i europski ciljevi u udovoljavanju najvišim standardima u pogledu kapaciteta, sigurnosti, troškovne efikasnosti te očuvanju okoliša, koje su propisale krovne zrakoplovne organizacije, tijela Europske komisije. Za realizaciju projekata u 2019. korištena su vlastita sredstva i sredstva za sufinanciranje usklađenih europskih ciljeva kroz INEA CEF fondove.

Društvo, kao pružatelj usluga u zračnoj plovidbi, dio je europskog sustava naplate usluga u zračnoj plovidbi u pravnom okviru Jedinstvenog europskog neba, definiranog Okvirnim uredbama Europske komisije te posebice specifičnim uredbama koje uređuju područje poslovne učinkovitosti te područje financiranja poslovnih aktivnosti Društva, kao i Eurocontrolovim načelima te multilateralnim i međunarodnim sustavom rutnih naknada. Implementacija europske legislative u RH vezano uz financiranje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi definirana je Pravilnikom o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada (NN 91/2013).

Centar oblasne kontrole (COK) Zagreb i jedinice prilazne i aerodomske kontrole (JPAK) - podružnice Zagreb/Lučko, Istra/Kvarner, Zadar, Split/Brač, Dubrovnik i Osijek ustrojstvene su jedinice poslova kontrole zračnog prometa, zrakoplovno-tehničkih, zrakoplovno-meteoroloških i finansijsko-pravnih poslova, u opsegu koji je potreban za nesmetano odvijanje zračnog prometa u njihovoј nadležnosti.

753

Projekat broja zaposlenih krajem razdoblja

281

Broj kontrolora zračnog prometa s dozvolama

82

Prosječni broj sati osposobljavanja po zaposlenom

714.216

Broj IFR GAT operacija - letova (LDZOTOT)

5,38 %

Koefficijent tekuće likvidnosti

0,20

Koefficijent zaduženosti

15

Broj novih kontrolora

1.3. Međunarodni i nacionalni povijesni razvoj

Donesen Zakon o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o.

II. 1998.

U operativni rad pušten novi Centar oblasne kontrole zračnog prometa Zagreb s novim sustavom za upravljanje zračnim prometom Eurocat 2000E

XII. 2005.

Sedam srednjoeuropskih zemalja potpisalo Sporazum o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe, a na razini pružatelja usluga u zračnoj plovidbi potpisana je Sporazum o suradnji

V. 2011.

I. 1992.

Osnovana Uprava kontrole letenja u okviru Ministarstva pomorstva, prometa i veza

XII. 1999.

Registracija Hrvatske kontrole zračne plovidbe na Trgovačkom sudu kao društva s ograničenom odgovornošću

III. 2009.

HKZP certificiran za pružanje četiri vrste usluga u skladu s EU propisima Jedinstveno europsko nebo

VI. 2011.

HKZP postao punopravni član COOPANS-a

HKZP uveo u operativni rad novi sustav za upravljanje zračnim prometom COOPANS

II. 2014.

HKZP jedan od potpisnika Povelje prijateljstva projekta "Velika Gorica – Grad zrakoplovstva"

II. 2016.

Uveden zračni prostor slobodnih ruta "Inicijativa za zajedničko jugoistočno nebo" (SECSI FRA)

Ostvaren rekordni promet od 714 tisuća letova zrakoplova

2019.

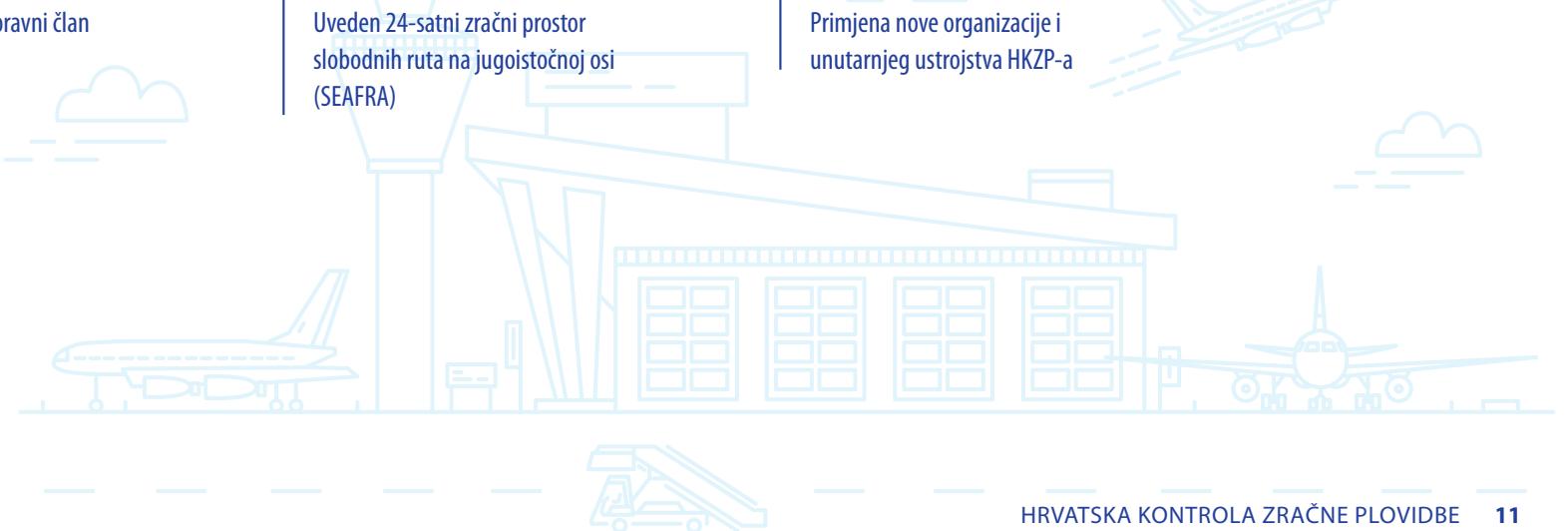
IV. 2014.

HKZP postao punopravni član CANSO-a

XII. 2016.

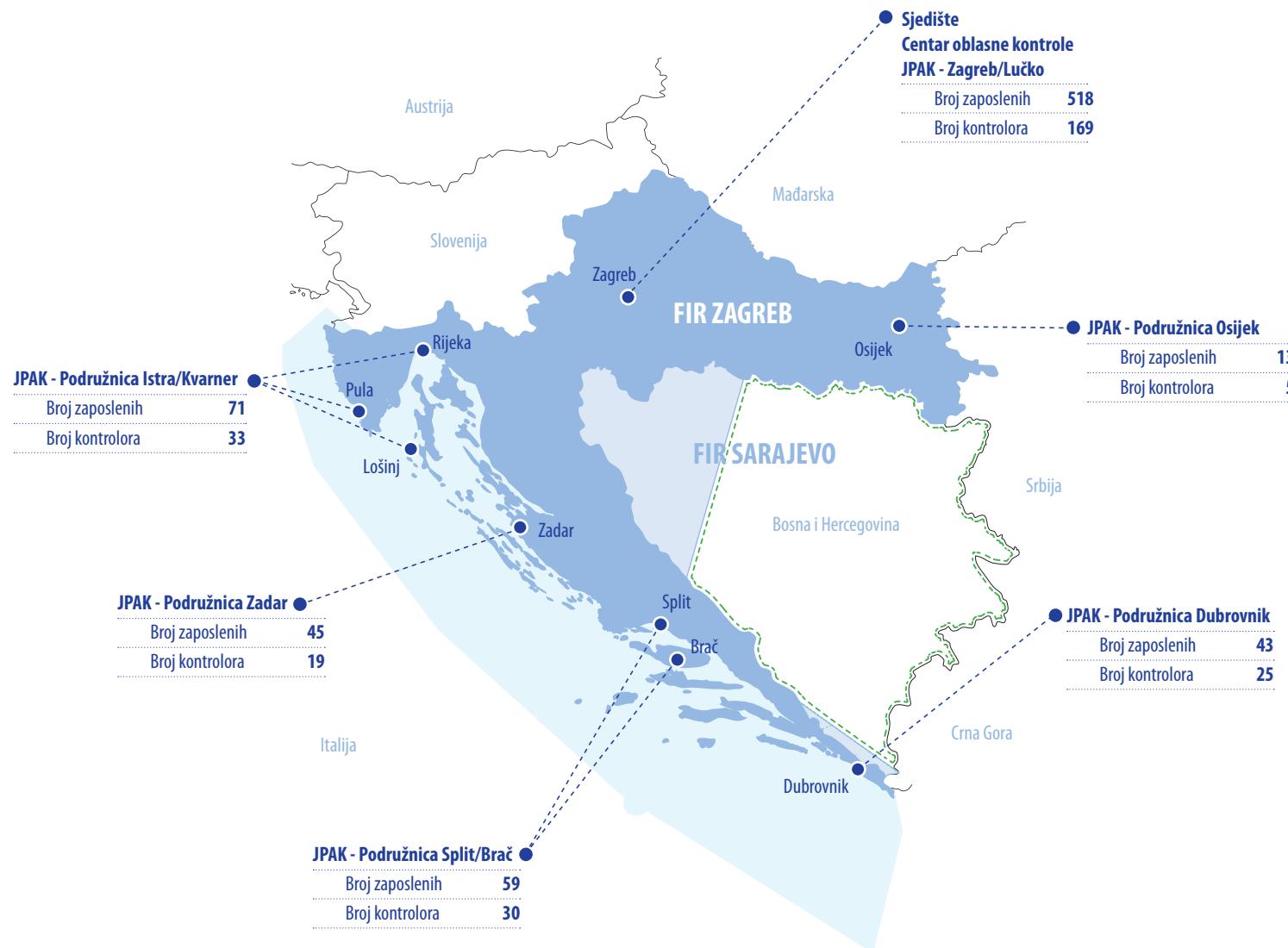
Uveden 24-satni zračni prostor slobodnih ruta na jugoistočnoj osi (SEAFRA)

X. 2019.

Primjena nove organizacije i unutarnjeg ustrojstva HKZP-a

Područje nadležnosti za gornji zračni prostor (FL 285 - 660)

1.4. Vizija, misija i organizacijske vrijednosti

Vizija

Želimo biti među vodećim pružateljima usluga u zračnoj plovidbi u središnjoj Europi.

Viziju ćemo ostvariti kroz fleksibilnu organizaciju koja se prilagođava zahtjevima naših korisnika.

Misija

Naša je misija pružati sigurne i kvalitetne usluge u zračnoj plovidbi na potpuno zadovoljstvo svojih korisnika i vlasnika.

Misiju ostvarujemo suradnjom s partnerima u europskoj mreži upravljanja zračnim prometom, stvarajući visoko kvalificirane zaposlenike i motivirajuće okruženje.

Organizacijske vrijednosti

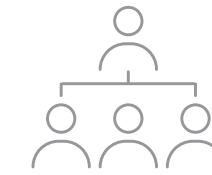
- ✈ jamstvo sigurnih i kvalitetnih usluga
- ✈ osobna odgovornost
- ✈ kompetentnost
- ✈ izvrsnost
- ✈ vodstvo
- ✈ razboritost u odlučivanju
- ✈ motiviranost
- ✈ timski rad
- ✈ otvorena komunikacija
- ✈ međusobno uvažavanje
- ✈ povjerenje
- ✈ empatija
- ✈ društvena odgovornost

Sjedište HKZP-a

1.5. Upravljačka struktura

Upravljačka struktura Hrvatske kontrole zračne plovidbe sastoji se od Uprave, Nadzornog odbora i Skupštine Društva. U skladu sa Zakonom o osnutku HKZP-a i Statutom, ustrojeni su sljedeći organi Društva:

Uprava Društva:

- Vlado Bagarić, direktor

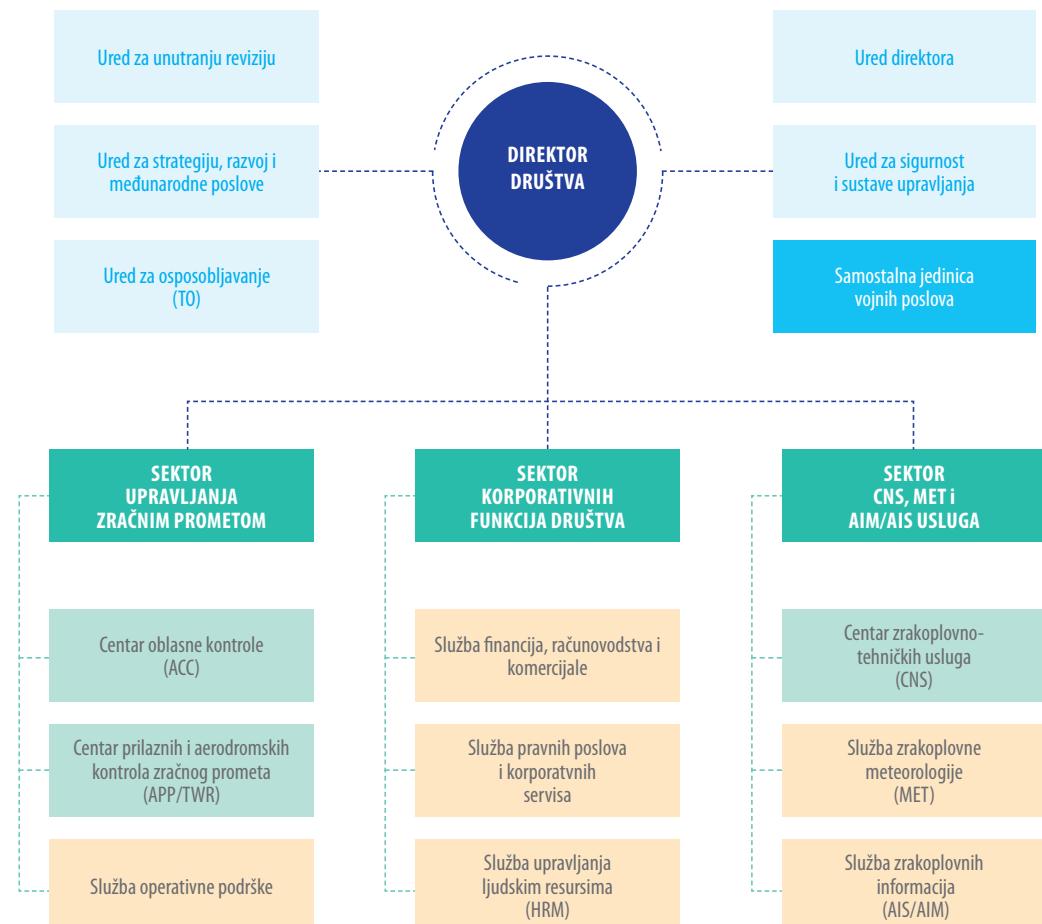
Nadzorni odbor:

- Dinko Staničić – predsjednik
- Ksenija Bertić – članica
- Marko Neveščanin – član
- Ivan Selak – član

Skupština Društva:

- Oleg Butković, ministar mora, prometa i infrastrukture – predsjednik
- Zdravko Marić, ministar financija – član
- Damir Krstičević, ministar obrane – član

Organizacijska shema od 1. 10. 2019.

Vlado Bagarić imenovan je na funkciju direktora Društva 29. rujna 2017.

Sukladno Zakonu i Statutu, direktor Društva utvrđuje poslovnu politiku, donosi planove, odluke i druge akte sukladno svojim ovlastima, organizira i vodi poslovanje Društva u manirama dobrog gospodarstvenika i činjenici da upravlja Društvom od posebnog interesa za RH.

Organizacijski ustroj Društva, preko većih ili manjih organizacijskih/ustrojstvenih jedinica, osigurava obavljanje poslova iz djelatnosti Društva.

Najveće organizacijske jedinice Društva su tri sektora ustrojena prema vrstama usluga koje pružaju korisnicima. Sektorima upravljaju i za njihov rad odgovaraju izvršni direktori sektora. Posebne ustrojstvene jedinice pri Uredu direktora su nezavisni Ured i Samostalna jedinica vojnih poslova. Radom nezavisnih Ureda rukovode i za njihov rad odgovaraju rukovoditelji Ureda, dok radom Samostalne jedinice vojnih poslova upravlja i za njezin rad odgovara izvršni direktor Samostalne jedinice vojnih poslova.

Najuže Poslovodstvo Društva uz direktora čine izvršni direktori tri sektora i izvršni direktor Samostalne jedinice vojnih poslova. Njih imenuje direktor Društva na razdoblje od tri godine (dopušteno je neprekidno trajanje duže od tri godine).

Nenad Galić, izvršni direktor Sektora upravljanja zračnim prometom (SUZP) od 1. listopada 2019., odgovoran je za organizaciju, koordinaciju i upravljanje svim organizacijskim jedinicama Sektora, s posebnim naglaskom na odgovornosti za sigurnost i kvalitetu pruženih usluga u nadležnosti Sektora.

SUZP je glavni operativni sektor nadležan za: pružanje usluga u zračnom prometu, provedbu operativnih i središnjih operativnih poslova zračne plovidbe, a posebice kontrole zračnog prometa, poslove uzbunjivanja, letnih informacija i preduzetnog informiranja, u cilju sigurnog, redovitog i nesmetanog odvijanja zračnog prometa i sve druge poslove i zadaće iz djelatnosti Društva.

Poslovi u Sektoru obavljaju se u skladu s odredbama Zakona o zračnom prometu, pratećim pravilnicima te standardima i preporukama Organizacije za međunarodno civilno zrakoplovstvo (ICAO) i Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) te po nalogu ili uz suglasnost direktora Društva.

Alen Sajko, izvršni direktor Sektora CNS, MET i AIM/AIS usluga (SCMA) od 1. listopada 2019. odgovoran je za organizaciju, koordinaciju i upravljanje pružanjem CNS, MET i AIM/AIS usluga, uzimajući u obzir odgovornost za kvalitetu i pravodobnost izvršenja poslova, kao i odgovornost za sigurnost i kvalitetu pruženih usluga iz nadležnosti Sektora.

U Sektoru se obavljaju poslovi pružanja usluga: komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), zrakoplovne meteorologije (MET), zrakoplovnog informiranja (AIM/AIS), razvoja i modernizacije tehničkih sustava u cilju povećanja sigurnosti zračnog prometa i poboljšanja ukupne razine usluge kontrole i upravljanja zračnim prometom. U nadležnosti Sektora je i projektiranje, izgradnja i nadzor te investicijsko održavanje objekata i pripadajuće infrastrukture, kao i obavljanje svih drugih poslova određenim planovima poslovanja ili po nalogu direktora Društva.

Nino Karamatić, izvršni direktor Sektora korporativnih funkcija Društva (SKFD) od 1. listopada 2019., odgovoran je za organizaciju, koordinaciju i upravljanje korporativnim funkcijama Društva.

U Sektoru se obavljaju centralizirane funkcije upravljanja svim finansijsko-računovodstvenim te pravnim pitanjima. Nadalje, Sektor ima centralnu ulogu iz područja upravljanja ljudskim resursima, kao i šireg spektra upravljanja općim funkcijama Društva s ciljem pružanja stručne podrške Upravi.

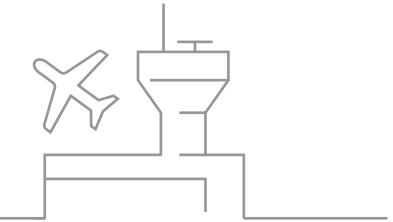

Nedeljko Zmajić, izvršni direktor Samostalne jedinice vojnih poslova od 1. listopada 2019., odgovoran je za organizaciju, koordinaciju i upravljanje Samostalnom jedinicom vojnih poslova i za poslove koordinacije s Ministarstvom obrane iz područja usluga vojnim zrakoplovima.

Unutar Samostalne jedinice vojnih poslova ustrojene su organizacijske/ustrojstvene jedinice: Odjel vojnog letenja, AMC odjel (Jedinica za upravljanje zračnim prostorom) i Odjel upravljanja zračnim prostorom, a poslove obavljaju u skladu s donesenim planovima te po nalogu ili uz suglasnost direktora Društva.

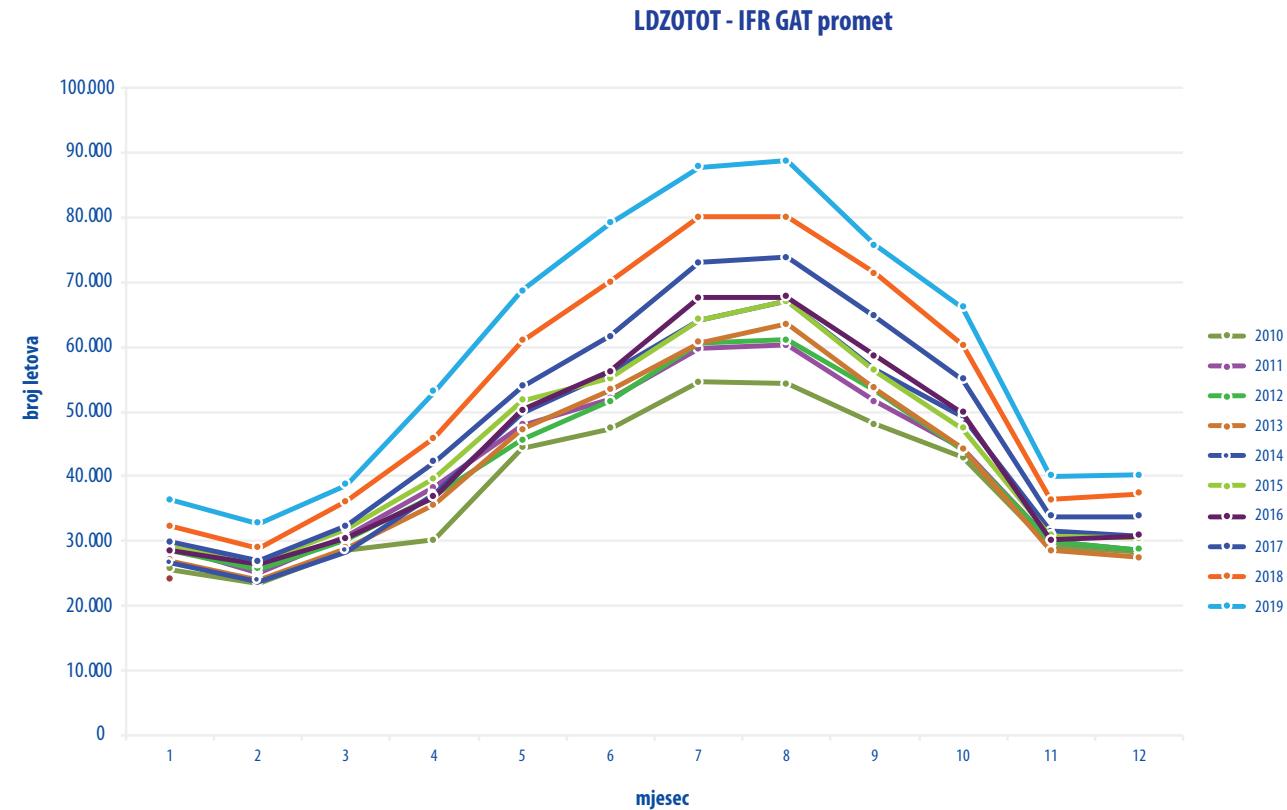

1.6. Prometni pokazatelji u 2019.

Pozitivni ekonomski pokazatelji u Evropi lanske su godine pridonijeli povećanju prometa na razini mreže te se u 2019. rast prometa posebno nastavio i na jugoistočnoj prometnoj osi na kojoj se nalazi zračni prostor RH. Ovdje su dominirali pravci prema popularnim destinacijama u Grčkoj i Turskoj iz smjera Njemačke, Velike Britanije i drugih zemalja, te je tako 2019. postala treća godina za redom s povećanjem prometa u svakom mjesecu u godini, od siječnja do prosinca.

Na kraju godine ukupno povećanje iznosilo je 10,4 % više letova (IFR GAT - FIR Zagreb) u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje (Izvor: STATFOR - Dashboard), uz sudjelovanje kategorije preleta u ukupnoj strukturi operacija od 84,1 %.

Među prvih pet najzastupljenijih kompanija s preletima pod nadležnošću HKZP-a su niskotarifne kompanije (Wizz Air, Ryanair, easyJet, Eurowings) i jedna nacionalna, Turkish Airlines.

Ovako veliko povećanje prometa potaknulo je povećanje kašnjenja. Prema mjerjenjima Eurokontrola, evidentirano je 625.814 minuta kašnjenja na ruti u 2019. odnosno 0,94 minute kašnjenja po letu. Najčešći uzroci kašnjenja bili su kapacitet KZP-a (odnosno nedostatak istog - 55,3 %) i vremenske prilike opasne za zrakoplovstvo (40,8 %).

Određena količina kašnjenja može se pripisati akcijama koje je Upravitelj mreže (NM) primijenio kako bi prometno rastavio zagušene dijelove Europe, pa je naknadno izvjestan broj minuta HKZP-u otpisan u zajedničkom procesu preraspodjele kašnjenja uzrokovanih NM mjerama. Na kraju godine bilježi se kašnjenje od 0,81 minute po letu, dok je na EU razini ukupno kašnjenje 1,57 minuta po letu uz povećanje prometa od oko 0,9 % (Izvor: Eurocontrol - PRU portal).

Imajući u vidu znatno povećanje prometa, potrebno je naglasiti kako je HKZP uložio znatne napore i vještine kako bi u takvim uvjetima proaktivno upravljaо kašnjenjem te ga minimizirao u najvećoj mogućoj mjeri.

LDZOTOT - IFR GAT promet - razlika dnevног prosjeka broja letova po mjesecima 2019. vs. 2018. i postotak porasta

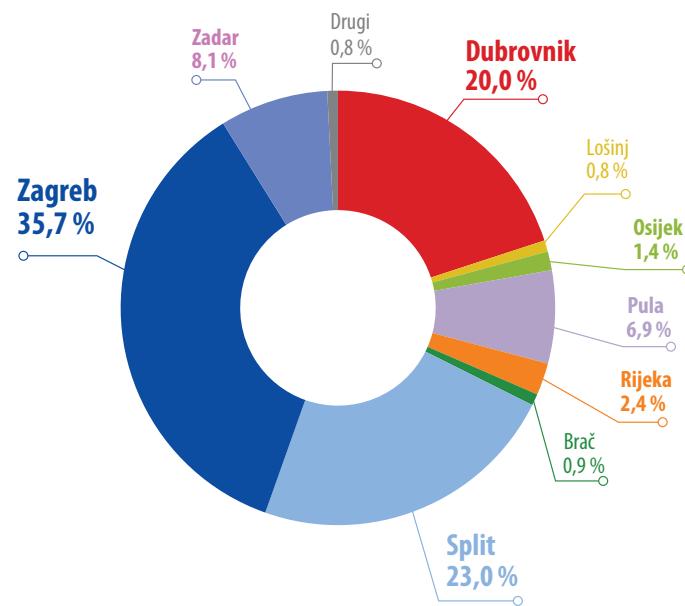

Promet na aerodromima

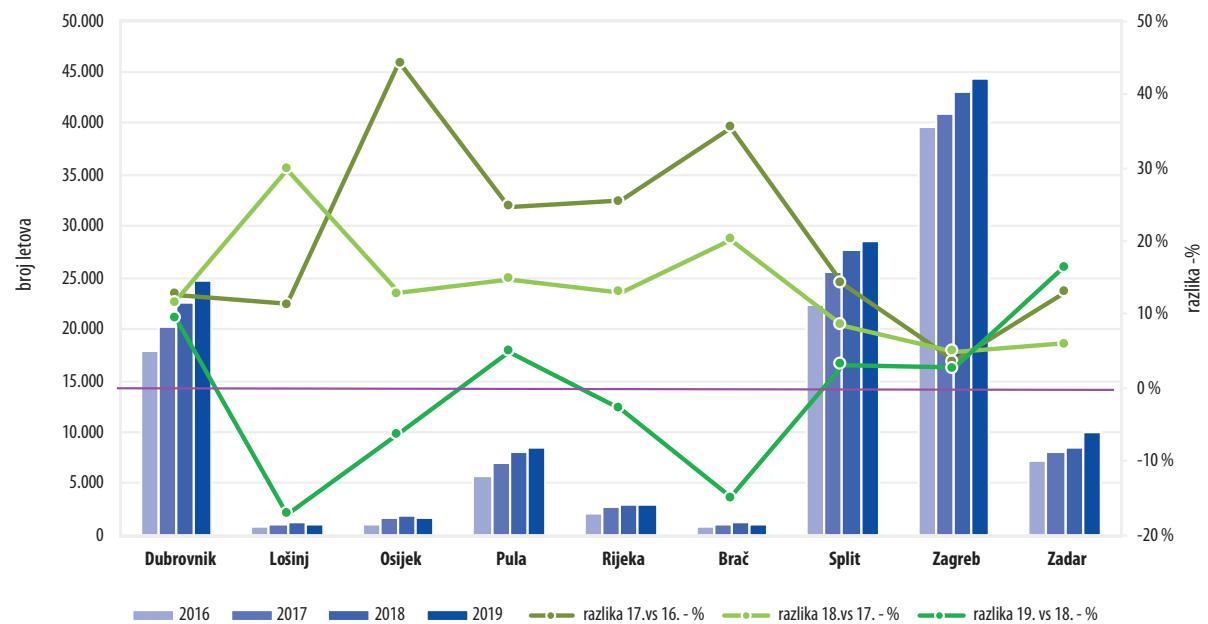
Promet na hrvatskim aerodromima odnosi se na polijetanja i slijetanja. U kategoriju "Drugi" spada dio operacija koje započinju i završavaju na ostalim aerodromima u RH.

Zagreb ima najveći udio u ukupnom broju polijetanja i slijetanja. U dva najprometnija ljetna mjeseca (srpanj i kolovoz) u zadnjih nekoliko godina Split ima prosječno 25 % više prometa od Zagreba, a Dubrovnik ima približno isti promet kao zagrebački aerodrom.

Aerodromi 2019.

IFR GAT promet na hrvatskim aerodromima od 2016. do 2019.

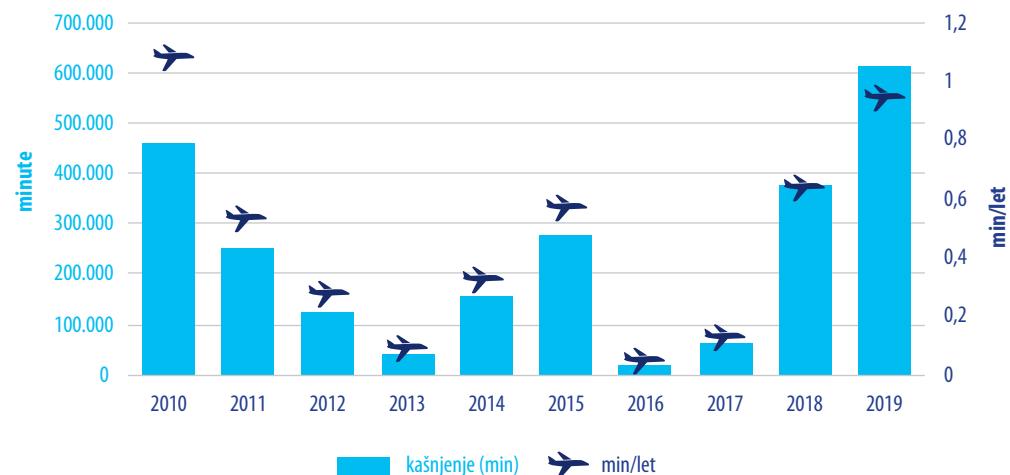
Za razliku od prethodne dvije godine, kad je na gotovo svim hrvatskim aerodromima porast prometa bio dvoznamenast, u 2019. rast prometa je bio nešto manji, a nekoliko manjih aerodroma imalo je i pad prometa u odnosu na 2018. Izuzeetak je samo Zadar gdje je u 2019. ostvaren porast prometa od 16,5 % odnosno najveći u zadnje tri godine.

U ukupnom broju, aerodromski promet u 2019. porastao je za 5,1 %. Dubrovnik je zabilježio rast od 9,6 %, Pula 5 %, Split 3,1 %, a Zagreb 2,7 %.

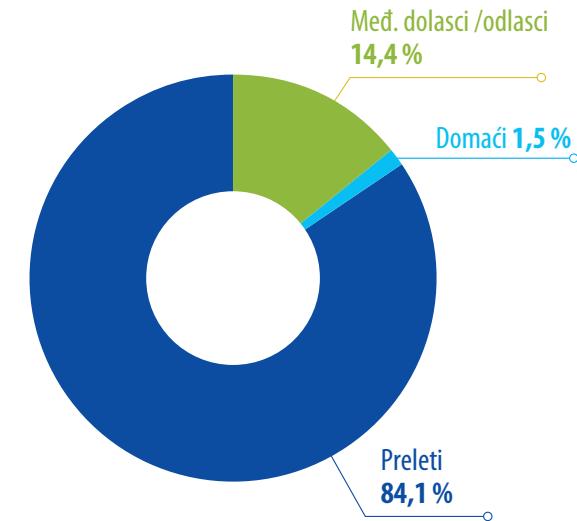
Najveći udio prometa u ukupnom broju ostvaruje Zagreb koji ima najmanje izraženu sezonalnost. Ostali aerodromi znatno više prometa ostvaruju u ljetnim mjesecima uslijed turističke sezone, te je s porastom prometa kroz godine i njihov udio u ukupnim operacijama sve veći.

Centar oblasne kontrole zračnog prometa Zagreb - kašnjenje po godinama

Struktura kontroliranih operacija u 2019.

1.7. Korporativno upravljanje rizicima

Uveden je Integrirani sustav upravljanja rizicima

Kroz Projekt implementacije mjera i unapređenja sustava integriranog upravljanja rizicima (Enterprise Risk Management - ERM) koji se provodi u suradnji s Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu u 2019. je uspostavljen okvir za referentno razdoblje RP3 (2020.-2024.) te implementiran Registar i Mapa rizika. Registrum rizika definirani su ključni rizici, kategorije, izvori i rang rizika, mjere upravljanja, vlasnici, rokovi kontrole izvršenosti mjera i njihova efikasnost te plan revidiranja rizika. Rizici su položeni u Mapu rizika koja daje zoran grafički prikaz položaja rizika u koordinatnom sustavu vjerojatnosti i značajnosti. Uprava Društva i vlasnici rizika usvojili su Registar i Mapu rizika u prosincu 2019.

Pri analizi i vrednovanju rizika pošlo se od temeljnog cilja poslovanja HKZP-a te su identificirani rizici koji mogu nastupiti kroz RP3 razdoblje i imati negativan utjecaj na njegovo ostvarenje. Temeljni cilj poslovanja HKZP-a je pružanje sigurnih i kvalitetnih usluga u zračnoj plovidbi s posebnim naglaskom na osiguranje potrebnog kapaciteta kroz redizajn zračnog prostora, po-

većanje broja dozvola oblasnih kontrolora te značajna ulaganja u tehnologiju i nove kapitalne investicije kojima se postiže fleksibilnost i otpornost operativnog djelovanja.

Identificirano je 15 rizika sa 137 izvora rizika te su određeni vlasnici svakog rizika. Rizici su kvantificirani prema vjerojatnosti i značajnosti, određen je njihov rang prema vrijednosti te su položeni u Mapu rizika.

Održano je 30 strateških radionica i fokus grupa te 15 sastanaka s vlasnicima rizika, pri čemu je radna skupina oblikovala 155 mjera mitigacije i aktivnog upravljanja rizicima, od kojih su neke već u primjeni. U radu radne skupine sudjelovalo je 66 stručnjaka iz HKZP-a zastupljenih po svim relevantnim područjima (kontrola zračnog prometa, tehnologija, tehnika, projektni menadžment, upravljački sustavi, osposobljavanje, IT, ljudski resursi, pravo, financije, strategija i planiranje) te 4 vanjska suradnika s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Jedna od strateških radionica korporativnog upravljanja rizicima

Najvažnija područja rizika za RP3 razdoblje

Sustav upravljanja sigurnošću

Misija Društva je pružati sigurne i kvalitetne usluge. Sigurnosni aspekti ugrađeni su u poslovne procese te u poslovnu kulturu Društva i zaposlenika. Sustav upravljanja sigurnošću (SMS) kao jedan od najvažnijih čimbenika sustava sigurnosti projektiran je, održavan i razvijan u skladu s najvišim svjetskim standardima, s posebnom pozornošću na sve rizike koji bi mogli utjecati na njegovu učinkovitost.

Upravljanje ljudskim resursima

Uprava Društva ljudske resurse drži najvažnijim čimbenikom uspješnosti te se u skladu s implementiranim sustavom analizira, mjeri i upravlja različitim skupom događaja koji bi mogli umanjiti njegovu učinkovitost.

Broj kontrolora

Nedovoljan broj kontrolora u kontekstu stalnog porasta zračnog prometa i činjenice da taj stresni posao može obavljati mali dio populacije smatra se jednim od najvažnijih rizika poslovanja te se planiranjem, praćenjem, učinkovitim školovanjem i prognozama zahtjeva upravlja rizikom.

Sustav školovanja

Sustav školovanja odnosi se na sve zaposlenike, a posebno na školovanje kontrolora kao temeljnog čimbenika pružanja usluga. Strogim kriterijima selekcije, provedbi teoretskog i praktičnog dijela obrazovanja i izboru najboljih instruktora posvećuje se najveća pozornost kao kritičnim čimbenicima upravljanja rizicima.

Finansijski rizici

Finansijski rizici kojima Društvo upravlja obuhvaćaju široku lepezu rizika. U užem smislu različitim mjerama obuhvaćeni su uz ostale valutni, kamatni i rizik likvidnosti. HKZP radi na definiranju strategije konkurentnosti te finansijske stabilnosti i profitabilnosti za RP3 (2020. – 2024.). Kroz vlastito scenarijsko planiranje na vrijeme se anticipiraju novi faktori rizika finansijske nestabilnosti.

Kontinuitet poslovanja

Hrvatska kontrola zračne plovidbe ima dužnost i obvezu osiguranja kontinuiteta poslovanja u odnosu na identificirane izvore mogućeg diskontinuiteta poslovanja (elementarne nepogode, pandemija, kvar tehničkog sustava/uređaja, teroristički napad, industrijske akcije). Mjere u vidu povećanja otpornosti na navedene ugroze su visoka razina pouzdanosti i redundantnosti operativnih tehničkih sustava, educirano osoblje za slučajeve posebnih okolnosti, operativni priručnici i upute o postupanju.

Upravljanje projektima

Učinkovito upravljanje projektima kao poslovnim rizikom, Društvo promatra s aspekta sigurnosti, angažiranja resursa i posljedica na finansijske učinke.

Tehnološka usklađenost

Pružanje usluga u zračnoj plovidbi zahtjeva vrhunsku tehničku i tehnološku opremljenost. Društvo realizacijom investicijskih projekata ostvaruje tehnološku usklađenost s regulativom, zahtjevima industrije i najboljim svjetskim tehnološkim standardima.

Kibernetičke prijetnje

Društvo je prepoznalo kibernetičke prijetnje i svjesno mogućih kibernetičkih rizika implementira vrhunska rješenja iz područja IT zaštite.

Učinkovitost strateškog i operativnog planiranja

Učinkovitost strateškog i operativnog planiranja i harmonizacija planova različitih planskih obzora predstavljaju jedan od ključnih rizika za ostvarenje postavljenih ciljeva na području tehnologija, ljudskih resursa te osiguranja finansijskih sredstava za investicijske projekte i operativne rashode.

Ostvarivanje ciljeva performansi i organizacijskih ciljeva

Ciljevi performansi se dogovaraju i uskladjuju na razini EU za naredno petogodišnje razdoblje RP3 (2020.-2024.) kroz Plan performansi (Performance Plan). Evropske ciljeve performansi podržavaju i interni organizacijski ciljevi Društva, stoga je bitno aktivno upravljanje ciljevima Društva na svim razinama primjenjujući mjeru upravljanja poslovnim rizicima Društva.

Regulatorna usklađenost

Područje pružanja usluga u zračnoj plovidbi je visoko regulirana djelatnost koja podliježe cijelom nizu međunarodnih akata, provedbenih propisa i direktiva te standarda kojima mora udovoljavati. Stoga je ovo područje prepoznato i njime se aktivno upravlja. U sklopu mjera aktivnog upravljanja rizikom uvedena je i funkcija praćenja usklađenosti na razini Društva (compliance monitoring).

Reputacija

Reputacijski rizik je "rizik od rizika" jer se generira iz drugih izvora varijabilnosti. Rizik gubitka reputacije najčešće nastaje kao posljedica nastupanja nepovoljnih događaja koji proizlaze iz izloženosti kompanije različitim strateškim, operativnim i finansijskim rizicima. Gubitak reputacije često može imati dugoročne posljedice na Društvo te je svaki faktor rizika koji može negativno utjecati na reputaciju prijetnja opstanku organizacije.

Rezultati rada ovog projekta obuhvatili su cijelo Društvo te su adresirali najvažnije skupine rizika, a primjenom mjera iz Registra kroz naredno petogodišnje razdoblje, poslovanje Društva trebalo bi biti značajno unaprijeđeno.

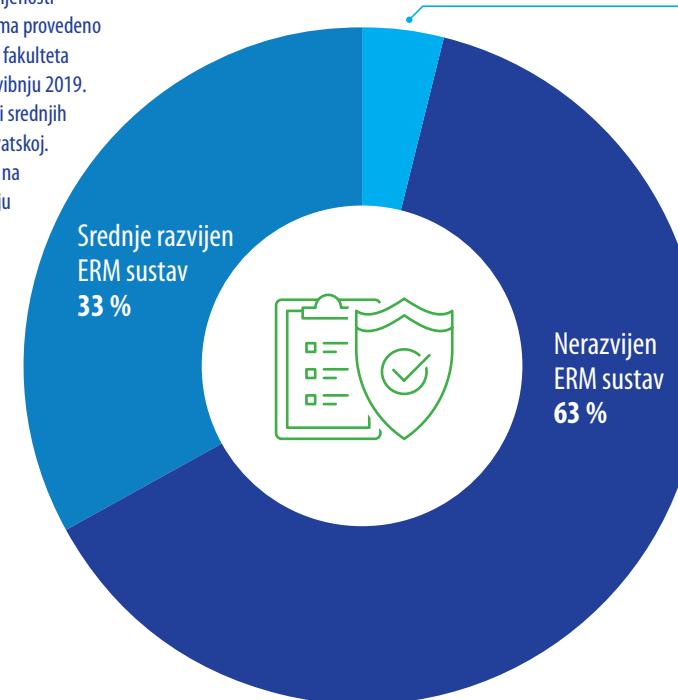
Oko Registra i Mape rizika postignut je konsenzus stručnjaka oko svega navedenog te je proces identifikacije, procjene i određivanja mjera mitigacije rizika napravljen prema međunarodnim standardima upravljanja rizicima.

Objavljeni su Politika i Priručnik sustava integriranog upravljanja rizicima. Sukladno Politici koja je objavljena i na korporativnim mrežnim stranicama, ERM predstavlja strateški alat u postizanju temeljnih ciljeva poslovanja i osiguravanju dugoročne održivosti organizacije u svima aspektima djelovanja. Metodološki okvir izgradnje i implementacije sustava integriranog upravljanja rizicima uključuje analizu okruženja i poslovanja poduzeća, određivanje poslovnih ciljeva, identifikaciju rizika, procjenu rizika i utjecaja na ciljeve, izgradnju registra rizika, mjere upravljanja rizicima, nadzor, komunikaciju i izvještavanje te kontinuirano praćenje i revidiranje procesa.

Prema indeksu razvijenosti ERM sustava (Izvor: Miloš Sprčić Danijela, et al. (2017) *Managers' Support – A Key Driver behind Enterprise Risk Management Maturity*, Zagreb International Review of Economics & Business, 20, Special Conference Issue, 25-39) HKZP je gledano na uzorku od 100 velikih poduzeća u Republici Hrvatskoj među 4 % najrazvijenijih.

Razina razvijenosti sustava integriranog upravljanja rizicima u hrvatskim poduzećima 2019.

Istraživanje na temu razvijenosti sustava upravljanja rizicima provedeno je od strane Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u svibnju 2019. godine na uzorku velikih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. 96 poduzeća odazvalo se na sudjelovanje u istraživanju te popunilo anketni upitnik.

**Razvijeni ERM sustav
4 %**

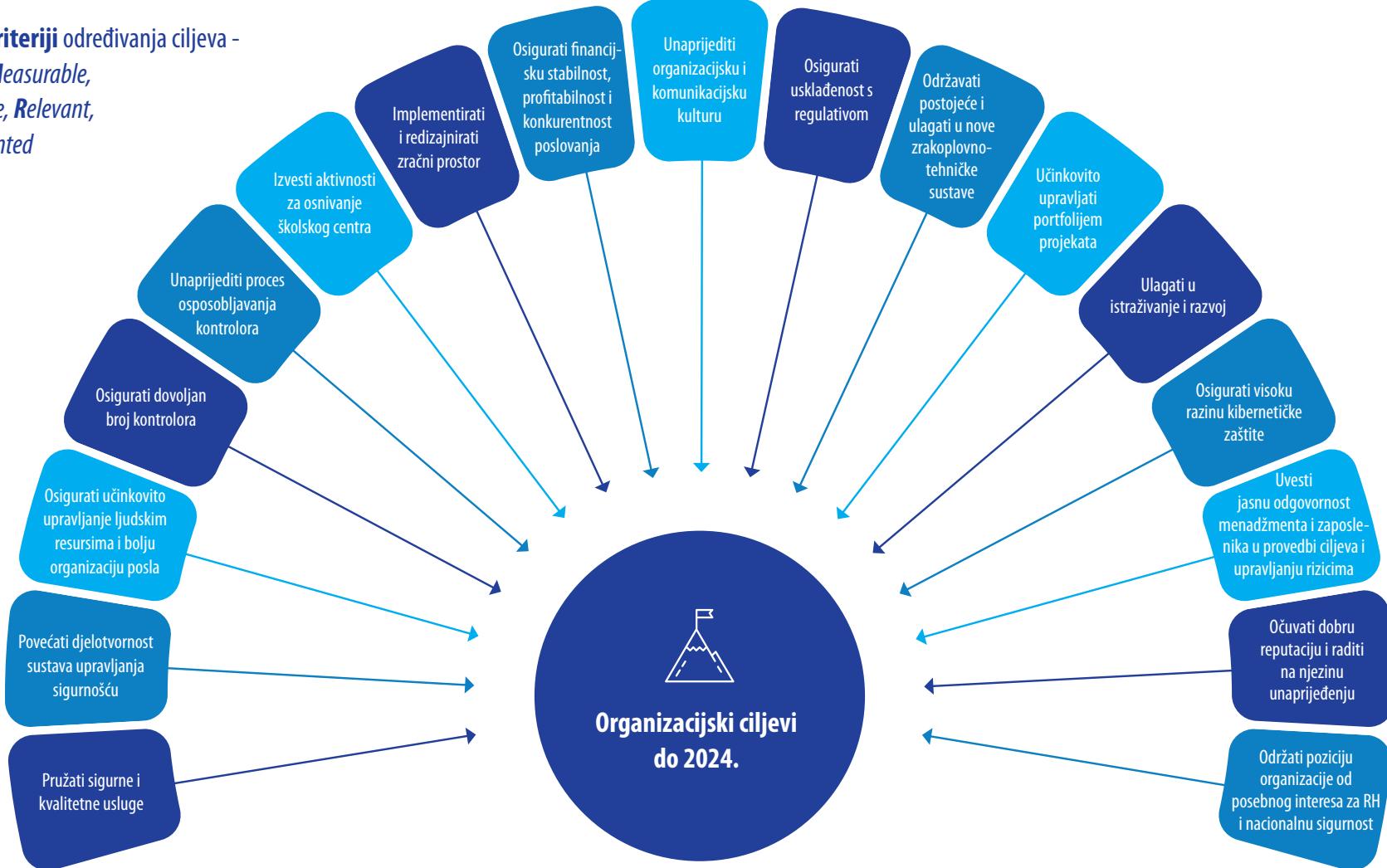
**HKZP je u 4 % hrvatskih
poduzeća prema
razvijenosti sustava
upravljanja rizicima**

**Prema Indeksu zrelosti sustava integriranog upravljanja rizicima
HKZPima ocjenu 12 od 14.**

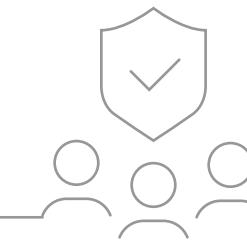
Razina zrelosti sustava upravljanja rizicima indikator je kvalitete korporativnog upravljanja te brige menadžmenta o očuvanju i povećanju vrijednosti poduzeća i interesa vlasnika.

SMART kriteriji određivanja ciljeva -

*Specific, Measurable,
Achievable, Relevant,
Time-oriented*

1.8. Upravljački sustavi

Društvo je implementiralo koncept integriranog sustava upravljanja s naglaskom na sigurnost, kvalitetu i brigu o okolišu, čime je omogućen procesni pristup u svakodnevnom radu sukladno visokim međunarodnim standardima i zahtjevima regulative.

Sustavi upravljanja preduvjet su za učinkovito pružanje usluga i kvalitetno upravljanje poslovnim procesima. Osim sustava upravljanja sigurnošću, u primjeni je sustav upravljanja kvalitetom sukladan zahtjevima međunarodnog standarda ISO 9001, sustav upravljanja okolišem sukladan zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001, sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu sukladan zahtjevima međunarodnog standarda ISO 45001, sustav integriranog upravljanja rizicima sukladno međunarodno priznatoj i znanstveno utemeljenoj metodologiji i standardima te sustav upravljanja zaštitom.

SIGURNOST

Sigurnost zračnog prometa je bit postojanja Društva kojom se upravlja kroz sustav upravljanja sigurnošću (SMS). Ovaj sustav uključuje sljedeće osnovne aktivnosti u cilju stalnog podizanja razine sigurnosti:

- prikupljanje i analizu događaja povezanih sa sigurnošću,
- prepoznavanje opasnosti i procjenu rizika,
- interne preglede stanja sigurnosti.

Povjerenstvo za sigurnost najviše je tijelo koje razmatra i donosi odluke koje se odnose na sigurnost i SMS u skladu s Politikom sigurnosti i Kulturom pravičnosti. Članovi Povjerenstva su svi izvršni direktori i rukovoditelj Ureda za sigurnost i sustave upravljanja.

U području SMS-a Društvo primjenjuje standarde i zahtjeve zakonodavnog okvira Jedinstvenog europskog neba koristeći Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2017/373 (kao glavni referentni dokument) uz istovremeno poštivanje međunarodnih i nacionalnih propisa. Rezultati analiza udovoljavanja sigurnosnim standardima SMS-a u zadnjih nekoliko godina pokazuju stalni napredak, što je odraz nastojanja unaprjeđivanja SMS-a i postizanja što veće razine sigurnosti zračnog prometa.

Rezultat navedenog jest činjenica da je Društvo **u 2019. ostvarilo izvrsne rezultate iz područja sigurnosti, najbolje na razini FAB CE-a**, uzimajući u obzir definirane pokazatelje

iz Plana performansi. Unatoč velikoj krizi kroz koju zrakoplovstvo prolazi u vrijeme pisanja ovog Izvješća, rezultati vesele i ohrabruju, jer sigurnost je razlog našeg postojanja. Zadovoljene su sve ciljne vrijednosti ključnih pokazatelja (KPI) iz Plana performansi za 2019., uz povoljne trendove pokazatelja (PI) koji se prate. Posebno valja istaknuti rezultate za najvažniji KPI iz područja sigurnosti, djelotvornost sustava upravljanja sigurnošću, za kojeg je Društvo ostvarilo najbolji rezultat u FAB CE-u i jedan od najboljih rezultata u EU-u kako je prethodno spomenuto.

KVALITETA

Društvo primjenjuje i održava sustav upravljanja kvalitetom (QMS), za koji je certificiran u skladu sa zahtjevima međunarodne norme ISO 9001:2015.

Uprava zadanom Politikom kvalitete osigurava utvrđivanje i ispunjavanje zahtjeva korisnika s ciljem povećanja njihovog zadovoljstva. Kvaliteta pruženih usluga zajamčena je cjelovitim sustavom upravljanja koji se periodično ispituje i ocjenjuje u cilju prosudbe njegove trajne primjerenosti, prikladnosti i učinkovitosti.

OKOLIŠ

Društvo prepoznaće važnost zaštite okoliša te pružanjem sigurnih i kvalitetnih usluga u zračnoj plovidbi nastoji osigurati smanjenje negativnih učinaka na okoliš, vodeći se pri tome zakonskim odredbama i međunarodnim smjernicama.

Osnovni ciljevi zaštite okoliša u zračnoj plovidbi odnose se na smanjenje:

- utjecaja buke kao posljedice zrakoplovnih operacija,
- utjecaja zrakoplovnih emisija na razinu lokalnog onečišćenja,
- utjecaja zrakoplovstva na emisije stakleničkih plinova i klimatske promjene.

Sustav upravljanja okolišem (EMS) obuhvaća i aspekte okoliša, za što Društvo posjeduje certifikat ISO 14001:2015, a s definiranom Politikom upravljanja okolišem na sustavan način osigurava se prepoznavanje i upravljanje rizicima vezanim uz okoliš.

ZAŠTITA

Sustavom upravljanja zaštitom (SecMS) Društvo vodi brigu o zaštiti zaposlenika i drugih osoba koje borave u službenim prostorijama, zaštiti objekata, tehničkih uređaja i opreme radi sprječavanja protuzakonitog ometanja pružanja usluga. Isto tako, Društvo vodi brigu o zaštiti poslovnih podataka koje prima, proizvodi ili na drugi način koristi, tako da je pristup tim podacima ograničen samo na ovlaštene osobe i institucije.

HKZP-ov SecMS osigurava potporu zaštiti zračnog prostora i zaštiti aerodroma sukladno Nacionalnom programu zaštite civilnog zračnog prometa te se koristi u izradi planova za kontinuirano poslovanje, odnosno pružanje usluga te za poslovni oporavak. Cilj je sustava djelovati preventivno i u skladu s Politikom zaštite, pri čemu uvedene mjere ne smiju usporavati ili na drugi način štetiti temeljnim poslovnim procesima.

INTEGRIRANO UPRAVLJANJE RIZICIMA

Uspostavljen je sustav integriranog upravljanja rizicima (ERM) sukladno međunarodno priznatoj i znanstveno utemeljenoj metodologiji i standardima te je usvojena Politika integriranog upravljanja rizicima.

ERM je važan strateški alat u postizanju temeljnih ciljeva poslovanja i osiguravanju dugo-ročne održivosti organizacije u svim aspektima djelovanja.

Metodološki okvir izgradnje i implementacije sustava ERM-a uključuje analizu okruženja i poslovanja Društva, određivanje poslovnih ciljeva te utvrđivanje i procjenu rizika. Također uključuje analizu utjecaja na ciljeve, izgradnju registra rizika, mjere upravljanja rizicima, nadzor, komunikaciju i izvještavanje te kontinuirano praćenje i revidiranje procesa.

Registrom i mapom strateških rizika aktivno se upravlja utvrđenim izvorima i definiranim mjerama za ublažavanje posljedica vjerojatnosti nastupanja pojedinog neželjenog događaja i njegove ozbiljnosti.

ZAŠTITA ZDRAVLJA I SIGURNOST NA RADU

U skladu s propisanom politikom Društvo primjenjuje sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu (OHS) po standardu ISO 45001:2018 u sklopu strategije upravljanja rizicima u smislu zaštite osoblja i imovine te usuglašavanja s mogućim zakonodavnim promjenama.

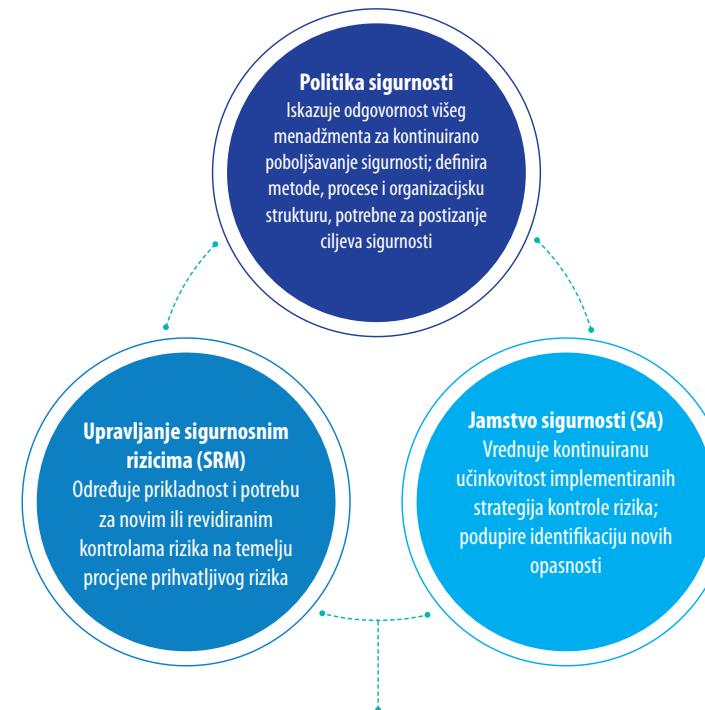
Certifikat ISO 45001:2018 promiče sigurnu i zdravu radnu okolinu kroz okvir za sustavno utvrđivanje i procjenu svih zdravstvenih i sigurnosnih rizika i prilika. Također, promiče smanjenje potencijalnog rizika od nezgoda, usklađivanje sa zakonskim propisima te poboljšanje cjelokupnog poslovanja.

PRAĆENJE USKLAĐENOSTI

Tijekom 2019. Društvo je uspostavilo funkciju praćenja usklađenosti na korporativnoj razini prema Pravilniku o organizaciji i unutarnjem ustrojstvu HKZP-a, a sukladno zahtjevima Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 i odluci Vlade RH (Odluka o obvezni uvođenju funkcije praćenja usklađenosti poslovanja u pravnim osobama u većinskom državnom vlasništvu, NN 99/2019.).

Osnovne komponente sustava upravljanja sigurnošću (SMS)

Promicanje sigurnosti
Uključuje školovanje, komunikaciju i ostale aktivnosti da bi se stvorila pozitivna kultura sigurnosti unutar svih razina radnog okruženja

1.9. Materijalni aspekti poslovanja na održivi razvoj definirani kroz uključivanje i dijalog s dionicima

Kako bi kvalitetno definirao sadržaj ovog Izvještaja i vodeći se propisanom metodologijom GRI standarda, HKZP je 2019. definirao materijalnost (značajnost) pojedinih društvenih, ekonomskih i okolišnih tema prema njihovoj važnosti i utjecaju na sposobnost stvaranja i održavanja vrijednosti Društva.

Povjerenstvo za provedbu aktivnosti i prikupljanje podataka vezanih uz izradu Izvješća o održivosti 2019. evaluiralo je utjecaj HKZP-a na okoliš, ekonomiju i društvo općenito te revidiralo strukturirano prikupljene nefinancijske pokazatelje održivosti. Rezultat je to provedenog procesa identifikacije materijalnih tema unutar kojeg su evaluirani unutarnji i vanjski kriteriji određivanja pojedinih tema značajnih za poslovanje HKZP-a, uključujući unutarnje čimbenike kao što su misija i vizija, vanjske kriterije kao što su društveni, okolišni i ekonomski utjecaj poslovanja, te utjecaj Društva na dionike poslovanja.

U procesu određivanja materijalnih tema razmatrana su očekivanja ključnih dionika po pitanju utjecaja HKZP-a na ekonomiju, društvo i okoliš. Identificirani su ključni dionici s kojima HKZP ima kontinuiranu suradnju kroz kanale komunikacije kako je prikazano u tablici.

Dionici	Vrsta komunikacije
Zaposlenici	intranet/interni servis, mrežna stranica, radionice, razgovori, e-pošta, obrazovanje i usavršavanje, izvješća o poslovanju, planovi poslovanja, glasilo
Korisnici	direktni kontakti, posjeti, sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izvješća o poslovanju, sajmovi i skupovi
Sindikati	kolektivni pregovori, oglasne ploče, sastanci
Radničko vijeće	savjetovanja, suodlučivanje, izvješća o poslovanju
Vlasnici	sjednice Skupštine, dopisi, e-pošta, mrežna stranica, izvješća o poslovanju, direktni kontakti, sastanci
Dobavljači	direktni kontakti, posjeti, sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izvješća o poslovanju, sajmovi i skupovi
Lokalna zajednica	donacije i sponzorstva, mrežna stranica, posjeti, sastanci
Tijela javne vlasti	direktni kontakti, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izvješća o poslovanju, konferencije
Financijske intitucije	financijska izvješća, mrežna stranica, posjeti, tematski sastanci, e-pošta
Udruženja	direktni kontakti, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica
Regulatorna tijela	direktni kontakti, dopisi, e-pošta, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica, izvješća o poslovanju
Mediji	priopćenja, intervjuji, objave, mrežna stranica
Poslovna, stručna i akademска javnost	konferencije, stručne publikacije, tematski sastanci, mrežna stranica

Članstva

1. Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe (Eurocontrol) - kroz članstvo RH
2. Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE) - kroz članstvo RH
3. Udruženje COOPANS (suradnja šest pružatelja usluga u zračnoj plovidbi)
4. Međunarodna organizacija civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (CANSO)
5. Inicijativa regionalnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (Gate One)
6. Udruženje šest glavnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (A6) – kroz članstvo u COOPANS-u
7. Javno-privatno partnerstvo za upravljanje razvojnom fazom Projekta istraživanja i razvoja u području upravljanja zračnim prometom Jedinstvenog europskog neba i provedbom Glavnog europskog plana upravljanja zračnim prometom (SESAR JU) – kroz članstvo u COOPANS-u
8. Upravljački konzorcij za primjenu SESAR-a (SESAR DM)
9. Nova paneuropska prometna mreža (NewPENS)
10. Hrvatska gospodarska komora (HGK)
11. Udruženje pružatelja usluga zrakoplovne meteorologije (MET Alliance)
12. Udruženje europskih meteoroloških službi (EUMETNET) kroz članstvo DHMZ-a

Kategorizacija

Ekonomska kategorija	200
Ekonomski učinak	201
Neizravni ekonomski učinak	203
Priroda i održivost nabave	204
Borba protiv korupcije	205

Okolišna kategorija	400
Transparentnost i usklađenost sa zakonom o utjecaju na okoliš	307
Utjecaj poslovanja na okoliš	302, 303, 305, 306

Društvena kategorija	400
Zapošljavanje i radni uvjeti	401
Zdravlje i sigurnost na radu	403
Obuka i obrazovanje	404
Nediskriminacija	406
Razvoj lokalnih zajednica	413
Zdravlje i sigurnost korisnika usluga	416

Utjecaj na procjene i odluke (percepciju) ključnih dionika (Što dionici misle?)

Utjecaj na gospodarstvo, okoliš i društvo

X

Komunikacije

Interna komunikacija odvija se putem različitih kanala, počevši od intraneta (interni portal), elektroničke pošte i VPN mobilne mreže, zatim internog Glasila, oglasnih ploča i na kraju putem sastanaka, radionica te izravnim kontaktom.

U okviru istraživačkog projekta Hrvatske zaklade za znanost "Doprinos interne komunikacije uspješnosti organizacije" u travnju 2019. u HKZP-u je provedeno istraživanje zadovoljstva internom komunikacijom uz odaziv zaposlenika u ispunjavanju upitnika od gotovo 30 %.

Glavni cilj istraživanja je proučavanje, definiranje i povezivanje pojedinih dijelova interne komunikacije s organizacijskim ugledom, a provela ga je skupina profesora s Ekonomske i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Anketa o internoj komunikaciji

Glasilo HKZP-a

U Glasilu HKZP-a objavljaju se sve novosti vezane uz poslovanje, kao i teme vezane uz kontrolu zračne plovidbe, izlazi kvartalno i tiska se u 1.000 primjeraka. Za izradu je odgovorno Uredništvo formirano Odlukom direktora Društva, u kojem su zastupljeni zaposlenici svih organizacijskih jedinica. Osim zaposlenicima, dostavlja se i subjektima u zračnom prometu, te resornim ministarstvima (prometa, obrane i financija).

Mrežna stranica

Na adresi www.crocontrol.hr nalaze se najvažnije informacije o poslovanju, uslugama i aktivnostima HKZP-a. Također, na adresi www.met.crocontrol.hr registrirani korisnici imaju na raspolaganju više vrsta meteoroloških informacija. Za korisnike zračnog prostora kreirana je posebna stranica na adresi www.amc.crocontrol.hr, tj. AMC portal na kojem se objavljaju informacije o aktivnostima u zračnom prostoru, ali i omogućuju rezervacije za bespilotne sustave.

Društvene mreže

U skladu s trendovima što veće prisutnosti u virtualnom svijetu, HKZP je u 2019. objavljivao aktivnosti na društvenim mrežama, i to Facebooku na kojem broji više od 4.500 sljedbenika s 30-ak objava u 2019., LinkedInu, najvećoj poslovnoj društvenoj mreži te Twitteru.

Također, na YouTubeu je objavljen korporativni video, kao i materijali o mogućnostima korištenja AMC portala, pozdrav Vatrenima - Hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji, A-SMGC sustavu i reputaciji kontrolora zračnog prometa.

Mediji

Najčešće teme objavljene u medijima bile su o dobivenoj nagradi Europske komisije, neovlaštenom letenju dronova i kontroli zračnog prometa, a udio negativnih komentara bio je zanemariv.

Sustav A-SMGC na zagrebačkoj zračnoj luci

Konzultacije s korisnicima usluga

Glavni fokus praćenja informacija odnosi se na mišljenje korisnika je li Društvo kao pružatelj usluga u zračnoj plovbi ispunilo njihove zahtjeve. Informacije o zadovoljstvu korisnika prikupljaju se izravnom komunikacijom i iz anketa koje se objavljuju na mrežnoj stranici HKZP-a ili dostavljaju putem e-pošte, kao i na samim forumima/sastancima.

U Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP), kao i na mrežnoj stranici HKZP-a, nalaze se kontakti kojima se mogu uputiti prijedlozi, primjedbe ili upiti u vezi usluga zrakoplovnog informiranja na koje se odgovara na dnevnoj bazi. Za sve ostale usluge upiti se šalju na adresu e-pošte ussu@crocontrol.hr. U Uredu za sigurnost i sustave upravljanja (USSU) pritužba se razmatra i uz konzultacije sa stručnjacima donosi odluka o dalnjim aktivnostima.

HKZP krajem svake godine donosi Plan konzultacija s korisnicima za sljedeću godinu. Menadžer kvalitete prikuplja prijedloge i objedinjuje ih u jedinstveni plan HKZP-a, a na temelju rezultata analiza sektora predlaže poboljšanja načina rada ili kvalitete usluga, te ih uključuje kao ulazne elemente za reviziju ciljeva tijekom preispitivanja koje provodi Uprava (Upravina ocjena).

Za 2019. Društvo je planiralo 2 konzultacije s korisnicima usluga putem anketa, te 13 konzultacija s korisnicima putem redovnih foruma, konzultacija i sastanaka. Od planiranih konzultacija putem anketa, realizirana je web anketa 'Ispitivanje mogućnosti upotrebe datasetova'. Za anketu 'PBN' tj. opremljenost zrakoplova za PBN nije zaprimljen niti jedan odgovor, a za 'Ocjenu elemenata usluge zrakoplovnog informiranja; uključujući VFR, zaprimljen je samo

jedan odgovor. Od planiranih 13 konzultacija putem redovnih foruma, konzultacija i sastanaka u cijelosti je održano 11, dok je jedna djelomično održana. Na nekim forumima provedene su ankete u svrhu organizacije sljedećih foruma kao npr. ATS/ASM Forum 2019, Sustav upravljanja sigurnošću (SMS), upravljanje rizicima i kultura pravičnosti.

Konzultacije s korisnicima zračnog prostora

Forum s korisnicima ATS i ASM usluga

Na forumu o operativnim uslugama u zračnom prometu (ATS) i upravljanju zračnim prostorom (ASM) korisnicima su predstavljena uvedena poboljšanja, posebice projekt uspostave fleksibilnih struktura koji je omogućio jednostaviju i bržu rezervaciju zračnog prostora i najavljen je reorganizacija zračnog prostora RH.

Forum s korisnicima ASM i ATS usluga

Realizirane konzultacije s korisnicima u 2019.

Konzultacije – putem anketa

Opis	Usluge	Razdoblje prikupljanja ankete	Sektor/odjel	Referentni dokument ili prilog objedinjenom planu
Web anketa: Ispitivanje mogućnosti upotrebe datasetova	AIM/AIS	tijekom 2019.	SUZP (SCMA)	Priročnik za pružanje AIM/AIS usluga

Konzultacije – putem redovitih foruma/konzultacija/sastanaka

Teme	Održano (mjesec)	Lokacija	Broj ljudi	Profil korisnika
Implementacija PBN SID i STAR postupaka na aerodromima LDOS, LDZA, LDDU, LDSP, LDSB, LDZD, LDLO, LDRI i LDPL	siječanj 2019.	Zagreb	30	MORH – samostalna služba za vojni zračni promet; Operatori zrakoplova koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz; HACZ; Odobrane organizacije za osposobljavanje. Zračne luke Zagreb, Osijek, Dubrovnik, Split, Brač, Zadar, Lošinj, Rijeka i Pula. FPZ, Croatia Airlines, Trade Air, Air Pannonia, Jung Sky, Pan Avia, Winair.
Prošireni odbor za rutne naknade (Enlarged Committee for Route Charges)	26.–27.6.2019. 20.–21.11.2019.	Bruxelles	200	IATA, AIRE
Unapređenje pružanja usluga za potrebe Oružanih snaga RH i međusobne koordinacije između HKZP-a i MORH-a/OSRH-a	travanj–svibanj 2019.	ZB Zagreb i ZB Zadar (Zemunik i Divulje)	20	MORH, OSRH, HRZ
Izrada prijedloga novog sporazuma o postupcima koordinacije u razmjeni i operativnoj uporabi usluga komunikacije, navigacije i nadzora (CNS). Praćenje provedbe Sporazuma o postupcima koordinacije u operativnoj uporabi sustava FPS-117 i CroATM.	svibanj i studeni 2019.	HKZP	10	MORH/ZMIN
Plan performansi za RP3	19.8.2019.	HKZP	-	IATA, A4E, CA
ASM, FUA, AMC portal (mobilna aplikacija za rezervaciju i uporabu zračnog prostora), RPAS/UAS operacije, postupci s padobranskim zonama, Ad hoc strukture zračnog prostora, Suradnja s ATS-om	lipanj 2019.	Zagreb	40-80	Aeroklubovi, MMPI, HACZ, HUBS, MORH, OSRH, HRZ...
Unapređenje MET usluga operativnom centru CA	prosinac 2019.	Zagreb	10	Operativni centar Croatia Airlinesa
Aktualna problematika, prijedlozi i zahtjevi korisnika	prosinac 2019.	Zagreb	20	Croatia Airlines, MORH, MUP, predstavnici zračnih luka, predstavnici ostalih sektora HKZP-a, predstavnici HACZ-a, FPZ, Generalna avijacija, pilotske škole
Unapređenje AIM/AIS usluga, nova postupanja i izmjene SLA sa zračnim lukama	prosinac 2019.	Zagreb	20	Sve zračne luke i pristaništa
Analiza VFR publikacija – opseg podataka, novi sadržaji. Način pružanja podataka i informacija.	prosinac 2019.	Zagreb	20	VFR aerodromi, aeroklubovi, VFR piloti, HZS
Praćenje provedbe Ugovora o pružanju radarskih podataka. Provjera dogovorene razine kvalitete pružanja usluge (raspoloživost i ostali parametri učinkovitosti).	travanj 2019.	Zagreb	15	BHANSA
Razmjena istkustava iz sustava upravljanja sigurnošću. LRST- aktivnosti.	prosinac 2019.	Zagreb	20	Croatia Airlines, zračne luke, HRZ, itd.

Suradnja s dionicima

Suradnja s dobavljačima

HKZP kao javni naručitelj obveznik je primjene Zakona o javnoj nabavi (NN 120/2016). Postupci nabave u 2019. provodili su se sukladno spomenutom Zakonu, kao i internim aktima poslodavca: Pravilniku o provedbi postupaka jednostavne nabave i Uputi o procesu nabave radi zaštite interesa Društva.

Ukupna vrijednost provedenih postupaka javne nabave uzmajući u obzir zaključene ugovore tijekom 2019. iznosi 121,5 milijuna HRK (bez PDV-a), od čega su: usluge 66,1 milijun HRK, radovi 16,5 milijuna HRK i robe 38,9 milijuna HRK. Na zemlje članice EU-a odnosi se 97,2 % (na RH 69,3 %) ukupne vrijednosti provedenih postupaka javne nabave.

Ukupna vrijednost jednostavne nabave iznosi 18,6 milijuna HRK (bez PDV-a), od čega su: usluge 10,6 milijuna HRK, radovi 1,3 milijuna HRK i robe 6,7 milijuna HRK.

HKZP ne procjenjuje dobavljače prema kriteriju njihova okolišnog i društvenog utjecaja, ali dok odabrani dobavljač obavlja svoje poslovne aktivnosti za HKZP, mora voditi računa o načelima društveno odgovornog poslovanja koja se prije svega odnose na obvezu poštivanja ljudskih i radnih prava, zaštitu okoliša i borbu protiv korupcije.

U 2019. HKZP je surađivao sa 771 dobavljačem, od kojih su 78 inozemni dobavljači. Ukupno je dobavljačima isplaćeno 204,2 milijuna HRK, od čega 110,6 milijuna HRK dobavljačima iz RH, a 93,6 milijuna HRK inozemnim dobavljačima.

Informacije o javnoj nabavi dostupne su na mrežnoj stranici Društva: <https://www.crocontrol.hr/info/javna-nabava/>

Suradnja s lokalnom zajednicom

HKZP kontinuirano surađuje s lokalnom zajednicom kroz projekt Velika Gorica - Grad zrakoplovstva na gospodarskom i turističkom razvoju grada. Nastavljena je dobra suradnja s Turističkom zajednicom Veleke Gorice u čijim tijelima sudjeluju predstavnici zaposlenika HKZP-a u četverogodišnjem mandatu.

Intenzivna suradnja je i sa srednjom Zrakoplovno-tehničkom školom Rudolfa Perešina čiji učenici u sklopu stručnih predmeta svake godine posjećuju HKZP i upoznaju se sa sustavima navigacije i kontrole zračnog prometa.

Suradnja sa sigurnosno-obrambenom zajednicom

HKZP kontinuirano surađuje s ključnim državnim institucijama (MORH, MUP i MMPI), kao i drugim subjektima iz područja Domovinske sigurnosti, a među njima najviše s Hrvatskim ratnim zrakoplovstvom (HRZ), Hrvatskom gorskom službom spašavanja (HGSS) i Hrvatskom vatrogasnom zajednicom, na poslovima od značaja za nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske.

Tako je tijekom 2019. HKZP sudjelovao i davao potporu svim redovnim i izvanrednim zračnim operacijama u zadaćama zaštite zračnog prostora RH, potrage i spašavanja, hitnog medicinskog prijevoza, u protupožarnoj zaštiti i gašenju požara, te u planiranju i provedbi vojnih vježbi nacionalnih i NATO snaga u zračnom prostoru RH. Samo u potpori aktivnostima HGSS-a tijekom godine provedene su ove aktivnosti:

- Potraga za izgubljenom osobom na području Promina, suradnja HGSS i HKZP-a, prosinac 2019.
- Vježba HGSS/HKZP na lokaciji Vučevica, potraga za nestalim zrakoplovom, ožujak 2019.

- Potraga za izgubljenom osobom HGSS/HKZP na području Mljet, srpanj 2019.
- Tečaj HGSS/HKZP/HACZ – za pilote bespilotnih letjelica, studeni i prosinac 2019.

Suradnja s Nacionalnim parkom Risnjak

Nacionalni park Risnjak u prosincu 2019. dobio je terensku stanicu nadzorne službe zaštite prirode, HKZP novi VHF/UHF centar kojim povećava kvalitetu CNS usluge, a zajednički će se moći koristiti podaci s nove automatske hidrometeorološke stanice Guslica.

Suradnja sa stručnom zajednicom

HKZP je u siječnju 2019. bio domaćin sastanka na kojem su bili predstavnici Eurocontrole i čelnici hrvatskog zrakoplovstva (predstavnici Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, Croatia Airlinesa i Međunarodne zračne luke Zagreb). Generalni direktor Eurocontrole pohvalio je hrvatske napore u upravljanju zračnim prometom.

Posjet direktora Eurocontrole

Suradnja s akademskom zajednicom

Fakultet prometnih znanosti

Temeljem Sporazuma o suradnji s Fakultetom prometnih znanosti, studenti studija aeronautike, modula kontrola leta i piloti, tradicionalno posjećuju Centar oblasne kontrole zračnog prometa, Tehničku dvoranu, ARO i MET ured, Radar Pleso i Kontrolni toranj Zagreb, s ciljem upoznavanja s tehnologijom i sustavima kontrole zračnog prometa.

Instruktori i predavači HKZP-a redovno sudjeluju u izvođenju nastave i vježbi na Fakultetu. Kao znak zahvalnosti za dugogodišnju suradnju, 10. 12. 2019. održana je svečanost dodjele zahvalnica svim predavačima i instruktorma HKZP-a, koji svojim znanjem i iskustvom pridonose kvaliteti izvođenja nastave na Fakultetu.

Svečanost dodjele zahvalnica na Fakultetu prometnih znanosti

Ekonomski fakultet Zagreb

Temeljem Ugovora o suradnji na provedbi projekta za implementaciju mjera i unapređenje sustava integriranog upravljanja rizicima u HKZP-u, nastavljen je Projekt za uspostavu i implementaciju sustava integriranog upravljanja rizicima u HKZP-u u kojem sudjeluju ključni menadžeri i stručnjaci HKZP-a te tim stručnjaka Ekonomskog fakulteta Zagreb.

Fakultet elektrotehnike i računarstva

Temeljem Sporazuma o suradnji studenti Fakulteta elektrotehnike i računarstva, profila radiokomunikacijske tehnologije, posjetili su HKZP u sklopu specijalističkog pred-

meta "Radarski sustavi" kako bi se upoznali s praktičnom primjenom radiokomunikacijskih i radarskih uređaja u kontroli zračnog prometa.

U srpnju 2019. HKZP je sponsorirao najbolje studente FER-a (Zavod za radiokomunikacije), kao i nagradu za najbolji studentski rad, koju je primio student Luka Tomić.

Građevinski fakulteti

Sporazumom o znanstvenoistraživačkoj, obrazovnoj, tehničko-stručnoj i poslovnoj suradnji u području građevinarstva, arhitekture i geodezije iz 2018. između HKZP-a i Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilišta u Splitu te Građevinskog fakulteta Osijek postavljen je okvir za dugoročnu suradnju na obrazovnim, razvojnim, znanstvenoistraživačkim, inovacijskim te stručnim aktivnostima iz područja djelatnosti dvaju fakulteta, a koji mogu znatno pridonijeti uspješnom ostvarenju razvojnih planova HKZP-a.

1.10. Događanja

Vježba Kibernetički štit

U organizaciji MORH-a 27. ožujka 2019. održana je vježba Kibernetički štit 2019. koja je bila usmjerenica na simulaciju i provjeru koordinacijskih mehanizama, razmjenu informacija i postupanja sudionika u kibernetičkim incidentima sa znatnim učinkom na HKZP kao operatora ključne usluge i Srce kao davatelja digitalne usluge. Scenariji su podrazumijevali napad na zračni promet te ispad usluge nacionalnog središta za razmjenu internetskog prometa u RH. Po red MORH-a, HKZP-a i Srca, u vježbi su sudjelovali i predstavnici nadležnih sektorskih tijela te Ureda vijeća za nacionalnu sigurnost.

Vježba AVSEC

Terenska antiteroristička vježba AVSEC 2019 održana je 4. studenog 2019. u ZL Dubrovnik u cilju provjere spremnosti za intervenciju, koordinaciju i učinak policijskih snaga i ostalih ustrojstvenih jedinica u sklopu priprema za predsjedanje RH Vijećem EU-a. Organizatori vježbe bili su ZL Dubrovnik i Croatia Airlines, uz sudjelovanje HKZP-a, Postrojbe specijalne policije ATJ Lučko i Postaje aerodroma po licije Čilipi.

Skup DroneDays

U sklopu dvodnevног skupa o bespilotnim letjelicama DroneDays, koji je održan 26. i 27. ožujka 2019. na Fakultetu elektrotehnike i računarstva, Hrvatska kontrola zračne plovidbe je na zajedničkom izložbenom štandu s prvom školom za pilote dronova DPO Crew Hrvatska i Hrvatskom gorskom službom spašavanja predstavila jedinstvene alate za upravljanje zračnim prostorom koji se operativno koriste u Republici Hrvatskoj – AMC portal i aplikaciju AMC Portal Mobile.

Predstavnik HKZP-a na skupu DroneDays

Konferencija EENA

Na konferenciji Europskog udruženja broja za hitne službe (European Emergency Number Association – EENA) održanoj u Dubrovniku od 10. do 13. travnja 2019. HKZP je predstavio mogućnosti AMC portala na zajedničkom štandu s tvrtkom DJI i M SAN Grupom.

Dan uoči konferencije održana je i specijalizirana radionica u organizaciji najvećeg svjetskog proizvođača sustava bespilotnih zrakoplova na temu Uporaba dronova za potrebe žurnih službi (policije, hitne pomoći, vatrogasaca, traganja i spašavanja i drugih).

Predstavnik tvrtke DJI, jednog od najvećih svjetskih proizvođača dronova, pokazao je posljednja dostignuća u području razvoja specijaliziranih dronova za žurne službe. Posebno je istaknuta prednost njihove primjene pri spašavanju ljudskih života zbog mogućnosti dolaska na mjesto nesreće na najbrži način, ali i ulaska u prostore i njihov pre-gled prije dolaska stvarnih spašavatelja (ruševine, teško dostupni i opasni prostori).

Sudionici konferencije EENA

ASDA 2019

Na petoj Jadranskoj vojnoj i zrakoplovnoj izložbi i konferencijsi ASDA (Adriatic Sea Defense & Aerospace), održanoj od 10. do 12. travnja 2019. u Spaladium Areni u Splitu, HKZP je predstavio AMC portal i aplikaciju AMC Portal Mobile.

Sudionici izložbe ASDA u Splitu

Na ovoj međunarodnoj izložbi vojne opreme i naoružanja sudjelovalo je 185 izlagača (110 inozemnih i 75 hrvatskih), što je najviše do sada. Riječ je o najvećoj izložbi na ovim prostorima koja je postala tradicionalna manifestacija i uvrštena je u kalendar međunarodnih vojnih izložbi u svijetu.

Konferencija IFATSEA-e

Od 17. do 22. studenoga 2019. u Accri, Gana održana je 49. generalna skupština Međunarodne federacije udruženja zrakoplovno-tehničkog osoblja (IFATSEA), na kojoj je sudjelovao i predstavnik HKZP-a. Na konferenciji je, između ostalog, održano i predavanje o AMC portalu kao primjeru uvođenja reda u zračni prostor s izvrsnim konceptom fleksibilne uporabe zračnog prostora i u konačnici poboljšanja kvalitete upravljanja zračnim prostorom.

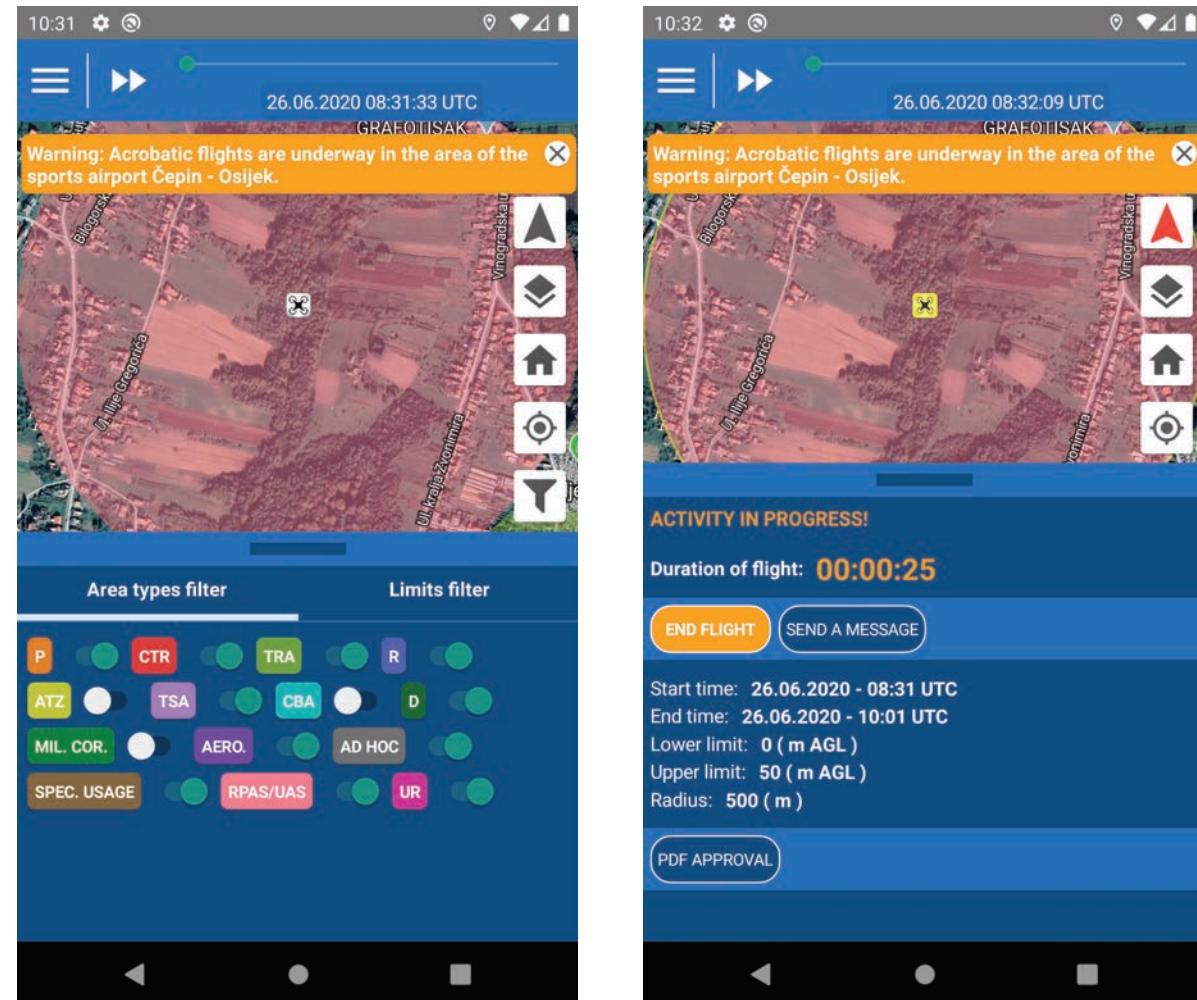
1.11. AMC portal

AMC portal je operativni alat za upravljanje zračnim prostorom koji omogućuje direktnu interakciju između korisnika i nacionalne jedinice za upravljanje zračnim prostorom putem interneta, kao i informiranje o aktivnostima u zračnom prostoru u realnom vremenu.

U siječnju 2019. puštene su u rad nadogradnje AMC portala i mobilna aplikacija AMC Portal Mobile. Uz prikaz stanja u zračnom prostoru, ova aplikacija omogućuje registriranim korisnicima AMC portala korištenje automatiziranog postupka rezervacije zračnog prostora za bespilotne zrakoplove u skladu s važećim propisima.

2019. v3.0

- redizajnirano okruženje za ASM3
- aplikacije za pametne telefone
- aplikacija za korisnike sustava RPAS/UAS
- razvoj praćenja sustava RPAS/UAS u stvarnom vremenu

1.12. Međunarodna suradnja

HKZP je uključen u razvoj europskog zračnog prostora kroz sudjelovanje svojih zaposlenika u međunarodnim projektima i aktivnostima brojnih međunarodnih organizacija i udruženja, od kojih su najznačajniji: EUROCONTROL, FAB CE, SESAR, INEA, ICAO, CANSO, COOPANS, NATO i Gate One.

Eurocontrol - Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe, sa sjedištem u Bruxellesu, međunarodna je organizacija, osnovana 1963., koja trenutno ima 41 državu članicu, uključujući sve države članice EU-a. Republika Hrvatska je članica od 1997. Eurocontrol surađuje s nacionalnim vlastima, pružateljima usluga u zračnoj plovidbi, korisnicima civilnog i vojnog zračnog prostora, zračnim lukama i drugim organizacijama. Njegove aktivnosti uključuju sve operacije u zračnoj plovidbi: strateško i taktičko upravljanje protokom prometa, obuku kontrolora, regionalnu kontrolu zračnog prostora, sigurnosno zaštićene tehnologije i postupke te naplatu naknada za usluge.

U cilju transparentnosti, učinkovitosti i pravičnosti, države članice Eurocontrola uspostavile su i primjenjuju jedinstveni način obračuna usluga u zračnoj plovidbi. Za to je unutar Eurocontrola zadužen Centralni ured za naplatu rutnih naknada (CRCO), koji koordinira naplatu preleta u smislu planiranja troškova, ugovaranja cijena, naplate naknada korisnicima zračnog prostora i doznake prikupljenih sredstava pružateljima usluga.

FAB CE - Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe, zajednička je inicijativa Hrvatske, Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Češke, Slovačke, Slovenije i njihovih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi potpisana 5. svibnja 2011. Uspostava FAB-ova obveza je koja proizlazi iz međudržavnog ugovora temeljem regulative Jedinstvenog europskog neba (SES), u cilju povećanja sigurnosti zračnog prometa, smanjenja kašnjenja i troškova korisnicima zračnog prostora te zaštite okoliša.

Premda je suradnja u okviru FAB-a postavljena na razini država, pružatelji usluga međusobno surađuju kroz svoju organizacijsku strukturu. U cilju jačanja i poboljšanja koordinacije aktivnosti svih pružatelja usluga, sukladno SES regulativi, 2014. je u Ljubljani osnovano zajedničko društvo s ograničenom odgovornošću, pravnog naziva FABCE Aviation Services, Ltd (FCE).

SE SAR - Istraživački projekt primjene Jedinstvenog europskog neba je program tehnološkog napretka europskog ATM sustava. S ciljem upravljanja razvojnom fazom SESAR-a, Europska unija je 2007. osnovala Zajedničko poduzeće za SESAR (SESAR Joint Undertaking – SESAR JU ili SJU) kao javno-privatno partnerstvo čije su članice Europska komisija, Eurocontrol i zrakoplovni sektor, uključujući pružatelje usluga u zračnoj plovidbi. Za implementaciju zajedničkih projekata namijenjenih poboljšanju učinkovitosti ATM sustava, Europska komisija je 2014. uspostavila funkciju Upravitelja uvođenja SESAR-a (SESAR Deployment Manager – SESAR DM), u kojem sudjeluju zračni prijevoznici, operatori zračnih luka i pružatelji usluga u zračnoj plovidbi.

INEA - Izvršna agencija za inovacije i mreže koja upravlja infrastrukturnim i istraživačkim programima na području prometa, energije i telekomunikacija, važan je partner u moderni-

zacija i razvoju pružanja usluga u zračnoj plovidbi, koji nastoji promicati sinergije između tih aktivnosti, jačajući time gospodarski rast i poboljšavajući kvalitetu usluga građanima EU-a. INEA je službeno započela aktivnosti 1. siječnja 2014. kako bi implementirala sljedeće programe EU-a: Instrument za povezivanje Europe (CEF), dijelove Okvirnog programa EU-a za istraživanje i inovacije Horizon 2020 (pametni, zeleni i integrirani transport + sigurna, čista i učinkovita energija) te naslijedene programe Transeuropske prometne mreže (TEN-T) i Izvršne agencije za inovacije i mreže (Marco Polo 2007-2013).

ICAO - Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo, specijalizirana je agencija Ujedinjenih naroda koja utvrđuje standarde i preporučenu praksu u cilju povećanja sigurnosti zrakoplovstva.

CANSO - interesno udruženje civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi osnovano je 1996. s ciljem stvaranja vrijednosti za svoje članove, zastupanja interesa industrije te poticanja razvoja industrije na globalnoj i regionalnoj razini. HKZP je postao član 2014., djeluje unutar CANSO-a Europa te aktivno sudjeluje u radu raznih odbora.

COOPANS - međunarodno udruženje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi iz Hrvatske (HKZP), Irske (IAA), Švedske (LFV), Danske (Naviair), Austrije (Austro Control) i Portugala (NAV Portugal), osnovano s ciljem razvoja i operativne uporabe zajedničkog sustava za upravljanje zračnim prometom. HKZP je postao punopravni član 2011.

S tvrtkom Thales, kao odabranim proizvođačem, članice COOPANS-a implementirale su isti softver u 7 centara oblasne kontrole (Zagreb, Beč, Kopenhagen, Stockholm, Malmö, Dublin i Shannon). HKZP u tom smislu sudjeluje s CroATMS-om, hrvatskim sustavom za upravljanje zračnim prometom, koji je dobavljač projektirao i isporučio temeljem ugovora. HKZP ima predstavnike u svim tijelima COOPANS-a i aktivno sudjeluje u provedbi svih aktivnosti.

Kao vodeći primjer industrijskog partnerstva u Europi, Udruženje COOPANS dobilo je na gradu Jedinstveno europsko nebo 2016. koju Europska komisija dodjeljuje za uspješnu implementaciju ove inicijative.

Gate One - suradnja osnovana 2013. koja okuplja 13 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, grupirana u 3 funkcionalna bloka zračnog prostora pod nazivom Gate One (FAB CE, Baltic FAB, Danube FAB) i 2 FIR-a izvan EU-a (Beograd i Skopje), u cilju promicanja učinkovitosti upravljanja zračnim prometom na europskoj razini, jačanja suradnje između pružatelja usluga te snažnijeg i bolje koordiniranog zastupanja država u europskim procesima odlučivanja. HKZP je jedan od osnivača ove suradnje.

NATO - vezano uz članstvo RH u NATO-u, HKZP ima dobru suradnju s operativnim tijelima u djelokrugu kontrole zračnog prometa, s naglaskom na zajedničkom fleksibilnom korištenju zračnog prostora u nadležnosti HKZP-a.

1.13. Nagrade i priznanja

Nagrada Jedinstveno europsko nebo 2019.

Hrvatska kontrola zračne plovidbe dobila je nagradu Europske komisije Jedinstveno europsko nebo 2019. za multinacionalni projekt uspostave zajedničkog zračnog prostora jugoistočne Europe (SECSI) koji je pušten u operativnu uporabu 1. veljače 2018.

Partnerima u projektu, a to su uz HKZP pružatelji usluga u zračnoj plovidbi iz Austrije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, priznanje je dodijelila Europska komisija u kategoriji poboljšanja u prometnoj mreži. Nagrada je dodijeljena na prigodnoj svečanosti u okviru Svjetskog konгресa industrije upravljanja zračnim prometom (World Air Traffic Management Congress) koji je održan u Madridu od 12. do 14. ožujka 2019.

Dodjela nagrade Jedinstveno europsko nebo 2019.

"Riječ je o projektu koji zračnim prijevoznicima pruža mogućnost izbora najkraćih ruta između središnje i jugoistočne Europe, uključujući prometni tok prema Turskoj i dalje prema Bliskom istoku. Time pridonosi zaštiti okoliša kroz smanjenje potrošnje goriva i emisije stakleničkih plinova uz kraće vrijeme leta", rekao je Vlado Bagarić, direktor HKZP-a. Potencijalne uštede u jednom danu iznose do 1.940 NM prijeđene udaljenosti, 285 minuta leta, uz smanjenje potrošnje goriva od 8.000 kg te emisije CO₂ od 25.500 kg.

Projekt pridonosi ostvarenju ciljeva Europske komisije u pogledu uspostave zračnog prostora slobodnih ruta diljem Europe i ispunjava zahteve korisnika zračnog prostora vezano uz mogućnost izbora više ruta prema istim odredištilima. Također, projektom koji je podržao i Eurocontrol kao upravitelj mreže stvoren je jedan od najvećih prekograničnih zračnih prostora slobodnih ruta u Europi i značajan je korak prema ostvarenju zajedničkog europskog zračnog prostora slobodnih ruta do 2022.

Nagrada Green Frog

Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) i Global Compact mreža Hrvatska u suradnji s tvrtkom Deloitte Hrvatska dodijelili su nagradu Green Frog za najbolje izvješće o održivosti 2018. Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe u kategoriji "Napredak u izvještavanju".

Nagradu je primio Nino Karamatić, izvršni direktor SKFD-a

Ekonomski kategorija

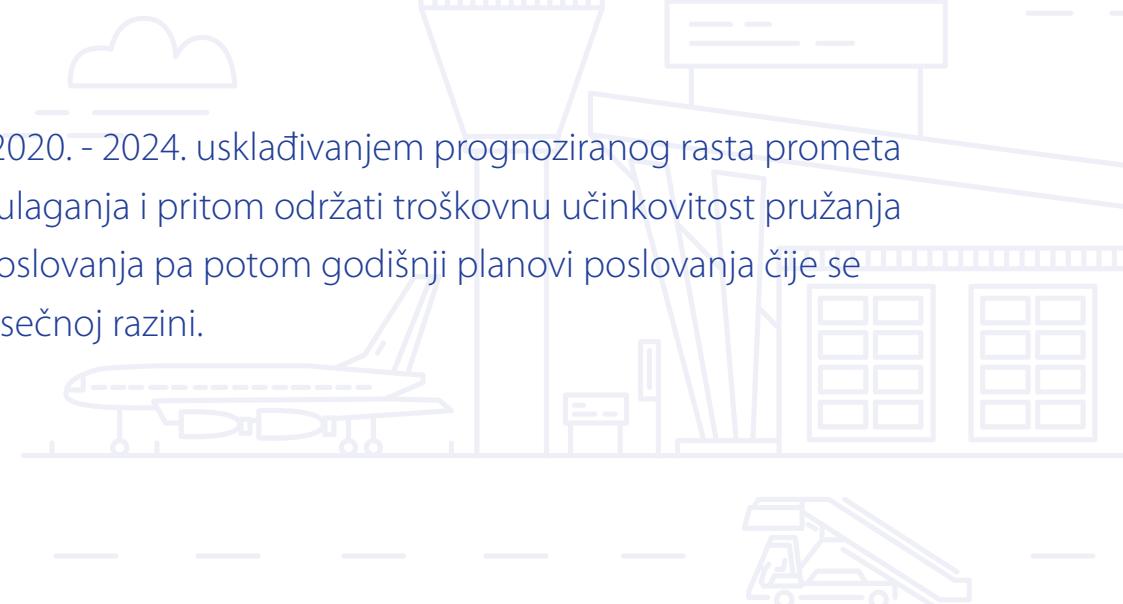
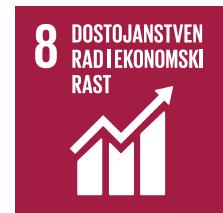
Identificirani rizici:

- Upravljanje ekonomskim resursima
- Upravljanje doprinosom ekonomskim promjenama
- Svest o odgovornom utjecaju na lokalnu i nacionalnu ekonomiju

Cilj do 2024.:

Ostvariti ciljeve kapaciteta iz Plana poslovanja 2020. - 2024. usklađivanjem prognoziranog rasta prometa s povećanjem kapaciteta, omogućiti kapitalna ulaganja i pritom održati troškovnu učinkovitost pružanja usluga. Osnova za to su petogodišnji planovi poslovanja pa potom godišnji planovi poslovanja čije se izvršenje kontinuirano provjerava i prati na mjesecnoj razini.

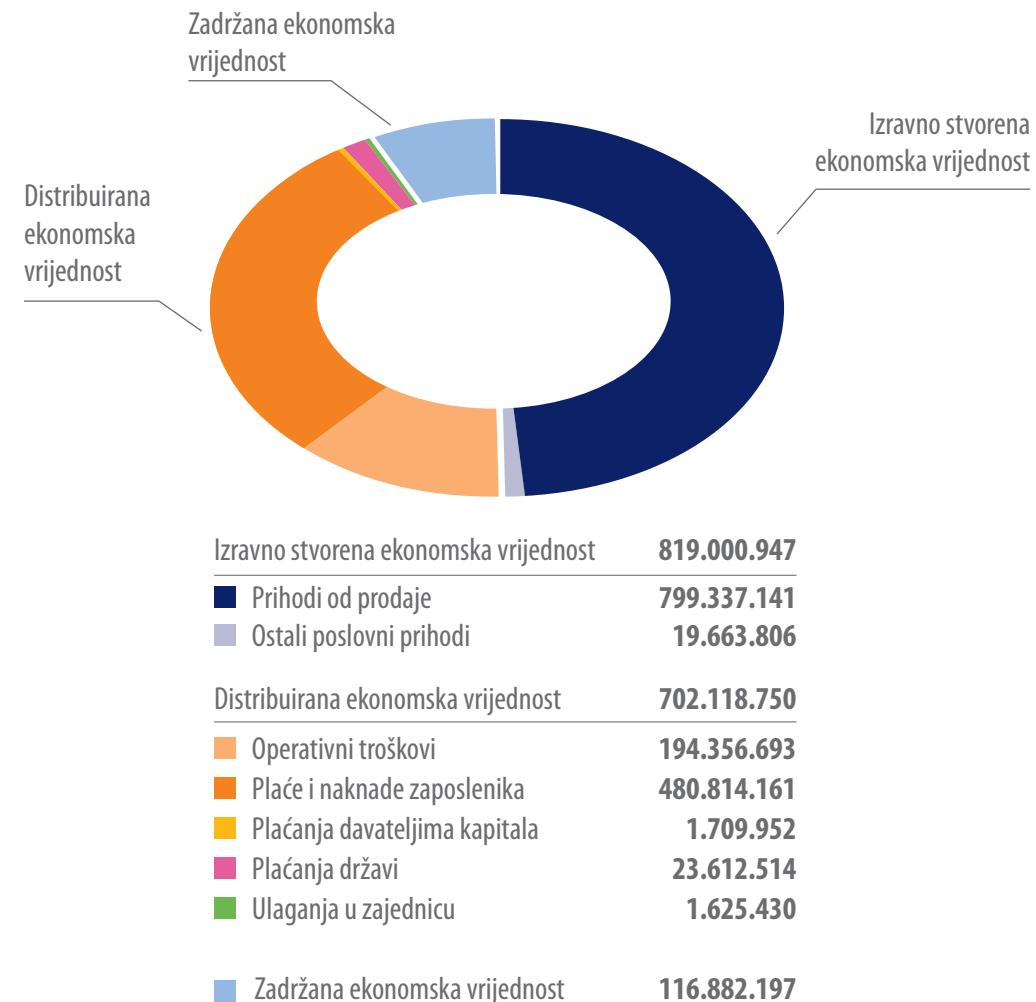

2.1. Ekomska vrijednost

- U izravno stvorenoj ekonomskoj vrijednosti** na prihode od prodaje odnosi se 799 milijuna HRK. Prihodi od prodaje odnose se na naknadu za korištenje usluga koje HKZP pruža korisnicima zračnog prostora. Prihod od prodaje u inozemstvu čini 95 % ovih prihoda.
- Operativni troškovi** obuhvaćaju materijalne troškove koji se odnose na: troškove energije, rezervnih dijelova, zakupa domaćih i međunarodnih vodova, troškove usluga prijenosa podataka, prijevoza, održavanja opreme, školovanja i osposobljavanja kontrolorskog osoblja, prava korištenja licenci i radijske frekvencije, dnevница za službena putovanja i putnih troškova, ukalkulirane troškove po SES regulativi i ostale nespomenute troškove.
- Plaće i naknade zaposlenika** u 2019. obuhvaćaju bruto plaće svih zaposlenih s doprinosima iz i na bruto plaće uvećani za ukupno obračunate naknade zaposlenih (uključen dobrovoljni mirovinski fond i isplaćene otpremnine), a sve sukladno važećem Kolektivnom ugovoru.
- Plaćanja davateljima kapitala** odnose se na kamate na neotplaćeni iznos glavnice po realiziranim kreditima sukladno planiranoj dinamici otplate.
- Plaćanja državi** odnose se na obvezu uplate s naslova poreza na dobit u iznosu 23,6 milijuna HRK.
- Ulaganja u zajednicu** odnose se na donacije, sponzorstva i doprinos za turističku zajednicu (dostupno na mrežnoj stranici <https://www.crocontrol.hr/info/drustvena-odgovornost/>)
- Zadržana ekomska vrijednost** čini razliku između izravno stvorene ekomske vrijednosti i distribuirane ekomske vrijednosti.

Financijski izvještaji koji sadrže detaljne informacije o ekonomskom učinku dostupni su na mrežnim stranicama HKZP-a, u Godišnjem izvješću o stanju Društva u 2019., objavljenom na stranici <https://www.crocontrol.hr/kompanija/poslovni-izvjesca-i-planovi/>

Izravno stvorena i distribuirana ekomska vrijednost (HRK)

2.2. Ključni pokazatelji poslovanja

Finansijski pokazatelji (000 HRK)	2018.	2019.	%-TAK PROMJENE 2019./2018.
Poslovni prihodi	844.700	841.359	-0,4% ▼
Prihod od prodaje	808.142	799.337	-1,1% ▼
Poslovni rashodi ¹	775.918	810.282	4,4% ▲
Neto plaće i nadnice	223.669	235.567	5,3% ▲
EBITDA ²	171.229	142.218	-16,9% ▼
Neto dobit ³	52.702	27.114	-48,6% ▼
Produktivnost (poslovni prihodi po prosj. zaposlenom)	1.122	1.117	-0,4% ▼
Dugotrajna imovina	514.631	515.759	0,2% ▲
Kratkotrajna imovina	729.429	839.638	15,1% ▲
Kapital i rezerve	734.402	761.152	3,6% ▲
Investicije	111.168	101.414	-8,8% ▼
Ostali pokazatelji			
Broj zaposlenih 31. 12.	758	749	-1,2% ▼
Prosjek broja zaposlenih krajem razdoblja	753	753	0,0% —
Broj kontrolora zračnog prometa s dozvolama 31. 12.	273	281	2,9% ▲
Prosječni broj sati osposobljavanja po zaposlenom	54	82	51,9% ▲
Broj IF GAT operacija - letova (LDZTOT)	646.656	714.216	10,4% ▲
Koefficijent tekuće likvidnosti	4,94	5,38	8,9% ▲
Koefficijent zaduženosti	0,24	0,20	-16,7% ▲

Poslovni rashodi¹

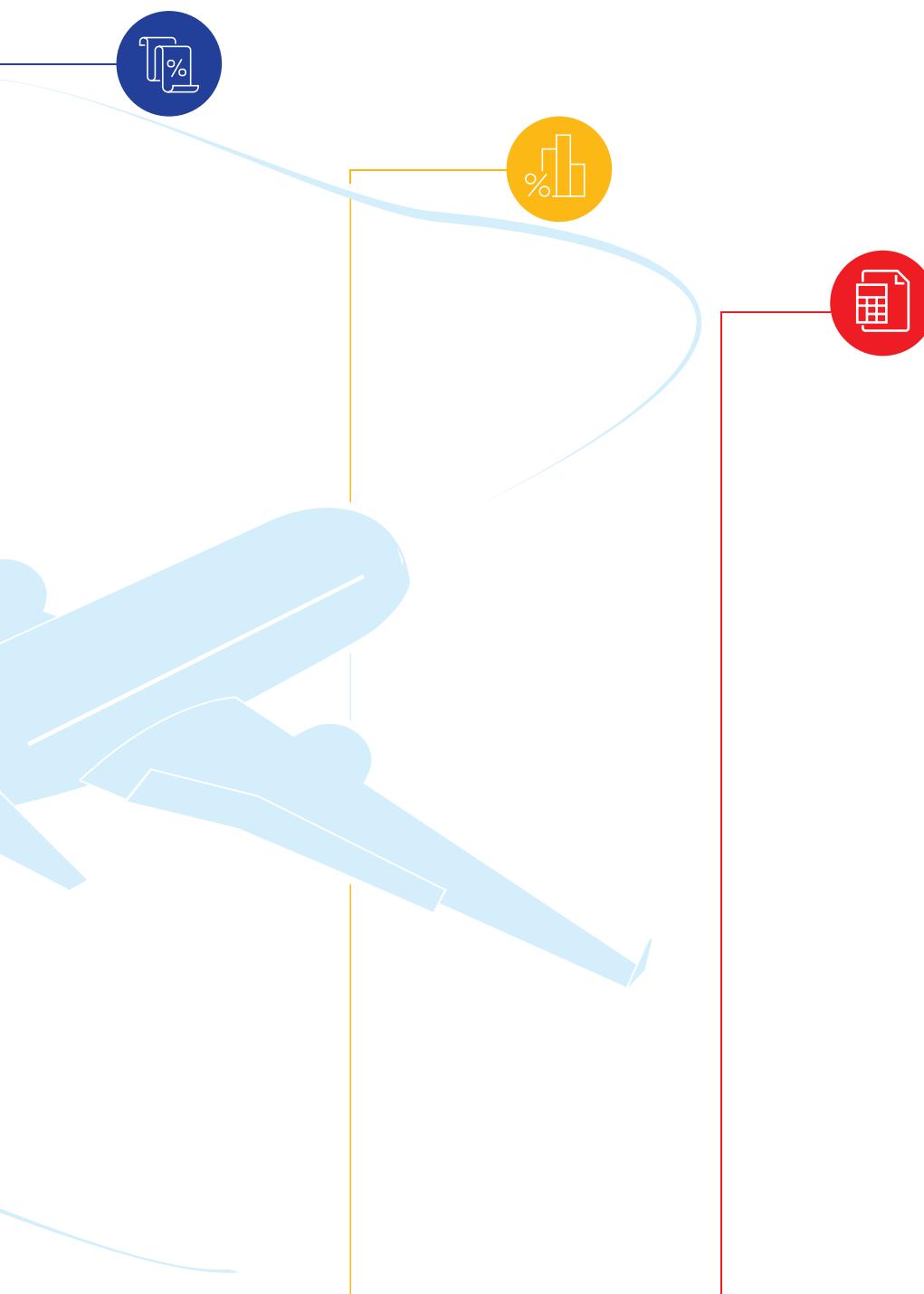
Veći postotak povećanja poslovnih rashoda u odnosu na poslovne prihode rezultat je ukalkuliranih troškova po SES regulativi u iznosu 105,8 milijuna HRK

EBITDA²

Dobit prije kamata, poreza i amortizacije

Neto dobit³

Negativni postotak promjene u odnosu na prethodnu godinu rezultat je ukalkuliranih troškova po SES regulativi.

Financijski pokazatelji poslovanja u 2019.

RED. BR.	Prihodi i troškovi	2019	
		u 000 HRK	%-tno učešće
1.	Prihodi od prodaje	799.337	94,5
2.	Ostali poslovni prihodi	42.022	5,0
I	Ukupno poslovni prihodi	841.359	99,5
3.	Materijalni troškovi	70.493	8,7
4.	Neto plaće i nadnice	235.567	29,0
5.	Porezi i doprinosi iz i na plaće	218.872	26,9
6.	Amortizacija	111.141	13,7
7.	Ostali rashodi	50.085	6,2
8.	Rezerviranja i vrijednosna usklađenja	124.124	15,3
II	Ukupno poslovni rashodi	810.282	99,7
	Operativna dobit (EBIT) - (I-II)	31.077	
III	Financijski prihodi	4.099	0,5
IV	Financijski rashodi	2.522	0,3
V	Ukupni prihodi (I+III)	845.458	100,0
VI	Ukupni rashodi (II+IV)	812.804	100,0
	Dobit prije oporezivanja	32.654	
	Porez na dobit	5.540	
	Neto dobit	27.114	

2.3. Projekti sufinancirani iz EU fondova – INEA/CEF

Hrvatska kontrola zračne plovidbe sudjeluje u brojnim projektima koje sufinancira EU, pa je u razdoblju od 2014. do 2019. iz Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) povukla značajna sredstva kao potporu za svoje razvojne projekte. CEF je ključan finansijski instrument EU-a kojemu je glavni cilj pružanje finansijske pomoći za projekte razvoja transeuropskih mreža u području prometa, energetike i digitalnih usluga.

HKZP u najvećem dijelu projekata sudjeluje u suradnji s inozemnim partnerima ili putem zajedničkih prijava koordiniranih od strane Upravitelja uvođenja SESAR-a ili direktno prijavama INEA-i.

Ukupna vrijednost projekata iz poziva CEF2014. do CEF2019. vezanih za HKZP-ov dio sudjelovanja iznosi 39 milijuna eura uz sufinanciranje do najviše 28 milijuna eura ili 72 % .

Cilj realizacije ovih projekata jest praćenje i primjena najsuvremenijih tehnoloških trendova, što se prvenstveno odnosi na stalnu i intenzivnu modernizaciju glavnog sustava za upravljanje zračnim prometom. Uz povećanje razine sigurnosti zračnog prometa i pružanje kvalitetnije usluge zračnim prijevoznicima, realizacijom ovih projekata osigurani su pozitivni učinci na jediničnu cijenu HKZP-ovih usluga bez smanjenja troškova poslovanja. To će podrazumijevati da će HKZP cjelokupna

INEA CEF 2014				
Naziv projekta na hrvatskom jeziku	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Voditelj / koordinator
Zračni prostor slobodnih ruta od Schwarzwalda do Crnog mora	273.387,00 €	136.693,50 €	lipanj 2015.	HCL PCP-SDM
Ubrzavanje, usklajivanje i konvergencija sustava za upravljanje zračnim prometom	3.845.580,00 €	1.922.790,00 €	lipanj 2015.	COOPANS - ACG
INEA CEF 2015				
Naziv projekta na hrvatskom jeziku	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Voditelj / koordinator
VARP - VoIP ATC Radio projekt	2.527.460,00 €	2.148.341,00 €	lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
Modernizacija IP G/G podaktovne mreže u HKZP-u - CaRT/iWAN-NG	151.800,00 €	129.030,00 €	lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
HKZP-ova arhitektura kibernetičke sigurnosti - ExCO-NG	942.288,00 €	800.944,80 €	lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
Simulacija i implementacija SEAFRA H24	1.010.782,00 €	859.164,70 €	lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
Harmonizacija ATM platforme između 5 pružatelja usluga uključujući podršku zračnom prostoru slobodnih ruta i pripremu PCP programa	8.479.240,00 €	7.207.354,00 €	lipanj 2016.	COOPANS - ACG PCP-SDM
NewPENS - Zajednička nabava i razvoj NewPENS mreže	140.500,00 €	119.425,00 €	lipanj 2016.	EUROCONTROL PCP-SDM
Implementacija sustava A-SMGCS na Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb	4.383.700,00 €	3.726.145,00 €	lipanj 2016.	HKZP
Konvergencija DSNA i COOPANS ATM sustava faza 1B (CODACAS 1B)	775.000,00 €	658.750,00 €	lipanj 2016.	DSNA

INEA CEF 2016				
Naziv projekta na hrvatskom jeziku	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Voditelj / koordinator
VCS-IP - Nadogradnja Sustava glasovne komunikacije i potpora ATM VoIP komunikaciji	3.500.000,00 €	2.975.000,00 €	kolovoz 2017.	HKZP PCP-SDM
Modernizacija IP G/G podaktovne mreže u HKZP-u - CaRT/iWAN-NG - Faza II. Implementacija	1.928.300,00 €	1.639.055,00 €	kolovoz 2017.	HKZP PCP-SDM
FAB CE proširena studija o DAM i STAM sustavima	49.194,00 €	41.814,90 €	kolovoz 2017.	FCE PCP-SDM
DLS implementacijski projekt - 1. putanja	28.500,00 €	12.255,00 €	kolovoz 2017.	ENAIRE PCP-SDM
DLS implementacijski projekt - 2. putanja	54.000,00 €	23.220,00 €	kolovoz 2017.	ENAV PCP-SDM
eGAFOR	400.000,00 €	340.000,00 €	kolovoz 2017.	HKZP
INEA CEF 2017				
Naziv projekta na hrvatskom jeziku	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Voditelj / koordinator
Implementacija harmoniziranog SWIM (Y) rješenja kod članica COOPANS-a i usklađenje s PCP-om	10.437.921,00 €	5.218.960,50 €	rujan 2018.	COOPANS - IAA PCP-SDM
INEA CEF 2019				
Naziv projekta na hrvatskom jeziku	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Voditelj / koordinator
IOP temeljni projekt	Sudjelovanje bez financiranja	Sudjelovanje bez financiranja	Očekuje se tijekom rujna 2020.	EUROCONTROL PCP-SDM

realizirana sredstva sufinanciranja u konačni proslijediti korisnicima svojih usluga smanjenjem jedinične cijene sukladno provedbenoj Uredbi Komisije (EU) 2019/317 od 11. veljače 2019. o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru Jedinstvenog europskog neba.

Sufinancirano instrumentom Europske unije za povezivanje Europe

Okolišna kategorija

Efikasno korištenje prirodnih resursa

Identificirani rizici:

- Upravljanje i očuvanje prirodnih resursa
- Upravljanje doprinosom klimatskim promjenama
- Svest o odgovornom utjecaju na okoliš

Cilj do 2024.:

Osigurati vođenje zračnog prometa u cilju poboljšanja učinkovitosti ruta. S obzirom na to da je Društvo napravilo planove za osiguravanje kapaciteta, čime će se smanjiti izmjene ruta koje negativno utječu na cilj zaštite okoliša, cilj je jednak referentnim vrijednostima NM-a.

Društvo kao pružatelj usluga u zračnoj plovidbi osigurava korisnicima usluga mogućnost korištenja što kraćih ruta, za što su propisane ciljne vrijednosti koje ostvaruje punom implementacijom koncepta zračnog prostora slobodnih ruta (Free Route Airspace - FRA).

3.1. Održivo upravljanje okolišem

Sustavi i politike

U ožujku 2019. održan je prvi nadzorni pregled sustava upravljanja okolišem na svim lokacijama HKZP-a (Environment Management System - EMS) nakon recertifikacije i provedbe prilagodbe sustava novoj normi sukladno standardu ISO 14001.

Interne procjene okoliša se unazad tri godine provode u sklopu sveobuhvatnih internih procjena sustava upravljanja kvalitetom, okolišem i zaštitom na radu. Shodno planiranom u 2019. održane su interne procjene u sjedištu HKZP-a i Podružnici Rijeka. Plan je u trogodišnjem ciklusu obuhvatiti sve podružnice HKZP-a.

Postignuća u upravljanju okolišnog utjecaja

Provedbenom uredbom (EU) br. 2019/317 definiran je okoliš kao jedan od ključnih područja performansi za usluge u zračnoj plovidbi. Uredbom se definira učinkovitost horizontalnog leta na ruti za stvarnu putanju (KEA) i ključni pokazatelj performansi (Key Performance Indicator – KPI) u području okoliša, a posebnom odlukom Komisije definirane su ciljne vrijednosti. HKZP mora osigurati korisnicima usluga mogućnost korištenja što kraćih ruta, za što su propisane ciljne vrijednosti koje ostvaruje punom implementacijom koncepta zračnog prostora slobodnih ruta.

HKZP je utvrdio značajne aspekte okoliša koji se kontinuirano prate i ažuriraju pri svakoj većoj promjeni odnosno minimalno jednom godišnje. Značajni aspekti okoliša su bitne odrednice razvoja HKZP-a koje su uključene u upravljanje organizacijom:

- Elektromagnetsko zračenje
- Buka zrakoplova
- Optimizacija zračnog prostora i mreže zračnih puteva
- Potrošnja električne energije
- Buka centralnog sustava klimatizacije
- Generiranje opasnog otpada

Definirani su opći i pojedinačni ciljevi zaštite okoliša, vodeći računa o očuvanju i racionalnom korištenju prirodnih resursa (električna energija, voda i gorivo) i prevencija onečišćenja, korištenje prirodno obnovljivih izvora energije, izvježbanost zaposlenika u slučaju akcidentnih situacija i izbor dobavljača prema zahtjevima zaštite okoliša. U realizaciji ciljeva

okoliša u HKZP-u sudjeluju svi zaposlenici, svatko u okviru svojih radnih aktivnosti i prihvativljivom utjecaju radnih procesa na okoliš.

Značajne aktivnosti sustava upravljanja okolišem u 2019. odvijale su se kroz opće i pojedinačne ciljeve sustava upravljanja okolišem:

• Smanjenje razine EM zračenja

Od 2015. uspostavljena je baza podataka izvora elektromagnetskog zračenja i utvrđeni su propisani podaci o kojima se vodi evidencija. Mjerenja razine polja elektromagnetskog zračenja provode se periodički u ciklusima od tri godine i nakon prvog postavljenja uređaja sukladno rješenju Ministarstva zdravstva.

• Indirektno smanjenje buke zrakoplova i emisije štetnih plinova

Na buku zrakoplova i emisije stakleničkih plinova iz motora zrakoplova izravno utječu naši korisnici odnosno zrakoplovne kompanije. HKZP je izradio i objavio postupke za smanjenje buke za zračne luke koje su zatražile njihovo objavljivanje. U 2019. nije bilo novih zahtjeva od strane operatora aerodroma za izradu postupaka za smanjenje buke.

Izrađen je koncept zračnog prostora koji se temelji na performansama zrakoplova (Performance Based Navigation – PBN). Navedeni koncept omogućuje povezivanje procedura gornjeg zračnog prostora na mrežu ruta za preciznu prostornu navigaciju u donjem zračnom prostoru (TMA), dolazne i odlazne (SID/STAR) instrumentalne zrakoplovne navigacijske postupke i završni prilaz na zračnim lukama.

U travnju 2019. objavljeni su SID/STAR postupci za Zagreb i Osijek, a u prosincu za Dubrovnik, Split i Brač.

U sklopu Projekta PBN implementacije koja je dio SID/STAR RNAV procedura, izrađene su i objavljene tehnike za neprekinito snižavanje (CDO) i neprekinito penjanje (CCO) zrakoplova. Navedeni koncept korisnicima olakšava postupke prilaza na svim aerodromima i pojednostavljenje provedbe PBN-a.

Očekivani dobici uz optimizaciju prometnih tokova i smanjenje emisije ispušnih plinova također uključuju smanjenje troškova aviokompanija, opterećenja kontrolora i drugo.

3.2. Važnost ublažavanja emisija stakleničkih plinova

Glavni ekološki kriteriji utjecaja zračnog prometa na okoliš jesu buka zrakoplova i emisija štetnih plinova iz motora zrakoplova, međutim HKZP ne generira nijedan od njih.

HKZP izravno utječe na okoliš kroz sustave za komunikaciju, navigaciju i nadzor zračnog prometa, bukom koja može nastati radom uređaja i strojeva i centralnog klimatizacijskog sustava, korištenjem obnovljivih izvora energije i racionalnom potrošnjom prirodnih resursa (električne energije, vode i goriva za pogon opreme) te stvarnjem otpada.

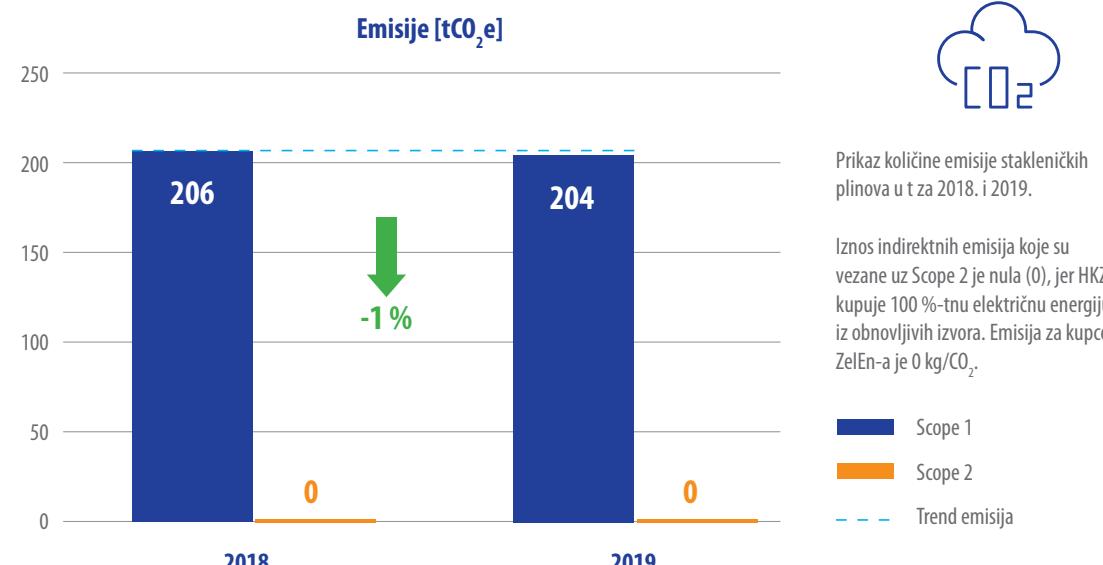
HKZP neizravno utječe na okoliš kroz smanjenje emisija štetnih plinova i buke zrakoplova putem mjera optimizacije zračnog prostora i mreže zračnih puteva koje redovito provodi.

ZelEn certifikat za 2019.

Direktne emisije štetnih plinova potječu od upotrebe energetika za vlastite potrebe prijevoza (pogon službenih automobila, službena putovanja, terenski rad, itd.), pogon agregata koji su pomoći izvor napajanja električnom energijom i pogon strojeva za gospodarsko održavanje lokacija.

Praćenje potrošnje energetika iz neobnovljivih izvora uvedeno je početkom 2018. kako bi se kvantificirali podaci i pratile statistika direktnih emisija stakleničkih plinova (Scope 1). Stoga je 2018. postavljena kao bazna godina za usporedbu s 2019. i nadalje s idućim razdobljima izvještavanja. Izračun je doiven pomoći standarda GHG Protocol Corporate kojeg je razvio The World Resources Institute (WRI) i The World Business Council on Sustainable Development (WBCSD) u skladu sa smjernicama IPCC 2006 Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories.

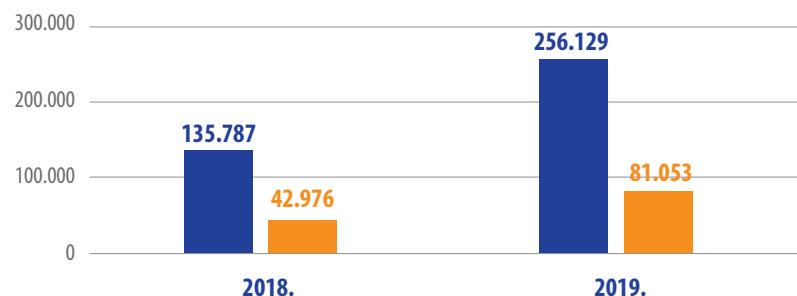
Praćenje mogućnosti ušteda emisija CO₂ i NO_x u zračnom prostoru slobodnih ruta (SECSI FRA)

Pružatelji usluga ostvaruju određene mogućnosti zaštite okoliša kroz mogućnost skraćenja putanje, a o korisnicima ovisi hoće li ih koristiti. Početkom 2018. dovršen je i projekt SECSI, kojim su se "spojili" prostori SEAFRA i SAXFRA u jedinstveni FRA prostor iznad čak 6 zemalja, od kojih su 4 članice FAB CE-a. Pružanjem mogućnosti zrakoplovnim prijevoznicima da lete koristeći FRA koncept, HKZP i RH daju vrlo značajan pozitivan doprinos što boljem ostvarenju ovog indikatora koji se mjeri na razini FAB CE-a. Tijekom cijelog referentnog razdoblja 2015. - 2019. HKZP ima pozitivan doprinos u nastojanjima za ostvarenjem postavljenog cilja.

Kroz ovu inicijativu HKZP direktno pridonosi smanjenju KEA neučinkovitosti i omogućuje svojim korisnicima korištenje najkraćih ruta na širem geografskom području uz učinak na smanjenje potrošnje goriva i posljedično smanjenje emisija štetnih plinova CO₂ i NO_x.

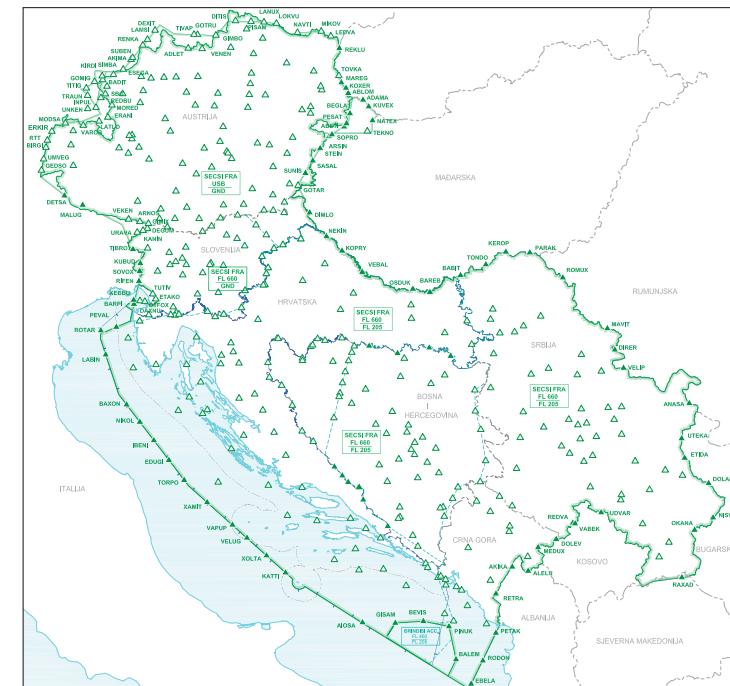
Mjerenja ušteda sukladno definiranim parametrima provode se četiri puta godišnje, pri čemu se koristi Eurocontrolov alat za postoperativne analize NET Strategic Tool, koji je u mogućnosti simulirati uštede s obzirom na ono što HKZP stavlja na raspolažanje korisnicima. Za analizu prometne potražnje na odabране datume (8071 let) izvršena je simulacija prometa na rutnoj mreži prije i poslije uvođenja SECSI FRA, nakon čega su izvršene usporedbe i izračunate uštede po letu (ukupno 55,92 goriva/kg, 176,74 CO₂/kg i 0,83 NO_x/kg).

Smanjenje emisija i potrošnje goriva po danu
(analiza na temelju zbroja 4 dana u godini)

Prikaz smanjenja emisija stakleničkih plinova i goriva u kg temeljem simulacije prometa na rutnoj mreži za odabранe datume u 2018. i 2019.

■ Ušteda CO₂ (kg)
■ Ušteda goriva (kg)

Područje nadležnosti SECSI FRA

Doprinos meteoroloških produkata na smanjenje emisije CO₂

Osim službenih meteoroloških produkata koji su propisani kroz Aneks 3 ICAO-a, HKZP je pokrenuo i izdavanje dodatnih produkata u svrhu poboljšanog informiranja korisnika. Cilj novih produkata je poboljšanje sigurnosti zračnog prometa, ali i pomoći prilikom njegovog planiranja. To u konačnici znači za korisnike bolje upravljanje postojećim resursima po pitanju opreme i ljudi, što dovodi do optimizacije i smanjivanja količine CO₂. Ovo se ne odnosi samo na proekte vezane isključivo za zrakoplovstvo nego i na dodatne proekte koji su razvijeni ili se razvijaju za potrebe KZP-a i za zračne luke.

Posebno valja istaknuti eGAFOR, novi produkt koji se razvija u sklopu istoimenog projekta kojeg u iznosu od 85 % sufinancira Evropska komisija preko programa Izvršne agencije za inovacije i mreže. Namijenjen je VFR korisnicima i obuhvaća područje više država. Ovaj produkt predstavlja vjerojatnosnu pognozu meteoroloških elemenata i pojave koji utječu na odvijanje VFR letova. U njemu sudjeluju pružatelji usluga zrakoplovne meteorologije iz sedam država (Hrvatska, Slovenija, Slovačka, Mađarska, Bosna i Hercegovina, Rumunjska i Srbija), a kao osmi partner u projektu je tvrtka IBL zadužena za razvoj softvera.

HKZP je pokretač i glavni nositelj programa. Zamisao je da se VFR rute na području sedam država povežu i da se za njih prognoziraju meteorološki elementi po zajedničkim kriterijima i to na način da se te prognoze usklađuju. To će omogućiti sigurnije letenje, bolje planiranje i posredno ekonomske uštede, a ujedno i smanjenje količine CO₂.

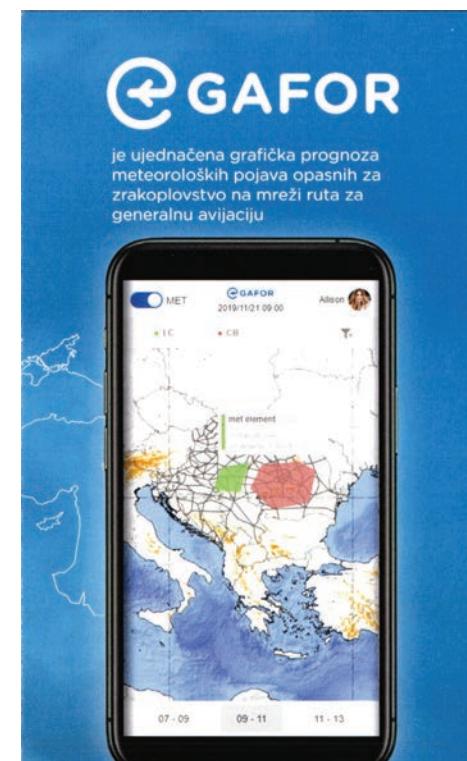
Sam projekt je započeo u drugoj polovini 2017., a dovršetak se očekuje krajem 2020.

Osim eGAFOR-a, HKZP surađuje s MET službama susjednih zemalja na poboljšanju prognoza za rutno letenje. Ovdje posebno valja istaknuti koordinaciju SIGMET-a, informacija o značajnim meteorološkim pojавama na ruti koje izdaju susjedne zemlje, a tiču se iste pojave koja zahvaća više njih, što u konačnici dovodi do boljeg planiranja zrakoplovnih operacija i ušteda koje posredno znače i manje količine CO₂.

Kao budući izazov pred MET službu postavljaju se i klimatske promjene sa svime što one donose. Atmosfera i pojave u njoj ne poznaju političke granice, što znači da će potreba za suradnjom sa susjednim pružateljima usluga biti još veća. Vjerojatno će doći do osmišljavanja dodatnih produkata kako bi se olakšalo odvijanje zračnog prometa u budućnosti.

Praćenje statistike rezervacije struktura zračnog prostora u FIR-u Zagreb

Struktura zračnog prostora je volumen zračnog prostora točno utvrđenih lateralnih i vertikalnih granica dizajniran tako da omogućuje sigurne i optimalne operacije zrakoplova. U HKZP-u se od početka travnja 2019. kontinuirano provodi praćenje učinkovitosti postupaka rezervacije za fleksibilnu upotrebu zračnog prostora uz vođenje statistike rezervacija i popratne analize.

3.3. Promicanje odgovornosti vlastitog utjecaja na okoliš

EMS edukacija

S ciljem da svi zaposlenici prođu edukaciju iz područja sustava upravljanja okolišem, u HKZP-u je organiziran osnovni modul edukacije "Sustav upravljanja okolišem - Environmental Management System (EMS)". E-učenje iz područja zaštite okoliša s provjerom znanja za sve zaposlenike organizira se najmanje jednom u pet godina ili ranije ukoliko je došlo do bitnih izmjena u sustavu.

Promjene zakonske regulative konstantno se prate i ažuriraju kroz dokumentaciju i na EMS koordinacijama, a po potrebi se osnivaju timovi koji sudjeluju u aktivnostima usklađenja.

Protupožarna zaštita

HKZP kontinuirano servisira vatrodojavne stave te investira u novu i moderniju opremu, u cilju osiguranja najviše razine sigurnosti tehničkih sustava i objekata u kojima su instalirani.

Tijekom 2019. izrađen je nacrt protupožarnog sustava Radarske postaje Konavle (Dubrovnik) u sklopu projekta za radarske sustave koji će sadržavati sustav gašenja požara najmodernejim, ekološki prihvatljivim plinom NOVEC 1230. U sklopu projekta osmišljeno je i komunikacijsko rješenje za povezivanje s Podružnicom Dubrovnik u svrhu sigurnosti pružanja usluga.

Sukladno važećoj zakonskoj regulativi, svi sustavi za dojavu i gašenje požara podliježu redovitom preventivnom i interventnom održavanju te periodičkom ispitivanju, što je uspješno provedeno u 2019. uz angažman vanjskih ovlaštenih partnera.

Izrađena Studija o utjecaju vatrodojavnog sustava na sigurnost pružanja usluga u zračnoj plovidbi unapređuje efikasnost vatrodojavnog sustava prelaskom na komunikaciju korištenjem IP protokola, čime se dodatno unapređuje sigurnost uređaja, prati razvoj i proširenje mrežne infrastrukture, te izrađuju planovi za provedbu tranzicije na novu infrastrukturu.

Izvježbanost zaposlenika u slučaju akcidentnih situacija

Dio mobilnog ekološkog spremišta

U 2019. održana je vježba pripravnosti i odziva na hitne situacije u okolišu u Podružnici Split/Brač s ciljem ospozobljavanja zaposlenika za postupanje u slučaju izvanrednih i hitnih situacija u sustavu zaštite okoliša.

Sukladno Postupku za izvanredne situacije u zaštiti okoliša, provjerena su postupanja u slučajevima izljevanja goriva iz agregatne stanice na lokaciji DME Brač i istjecanja elektrolita iz akumulatora na lokaciji u Splitu, kao i interna komunikacija zaposlenika.

Vježba evakuacije na aerodromu Brač, listopad 2019.

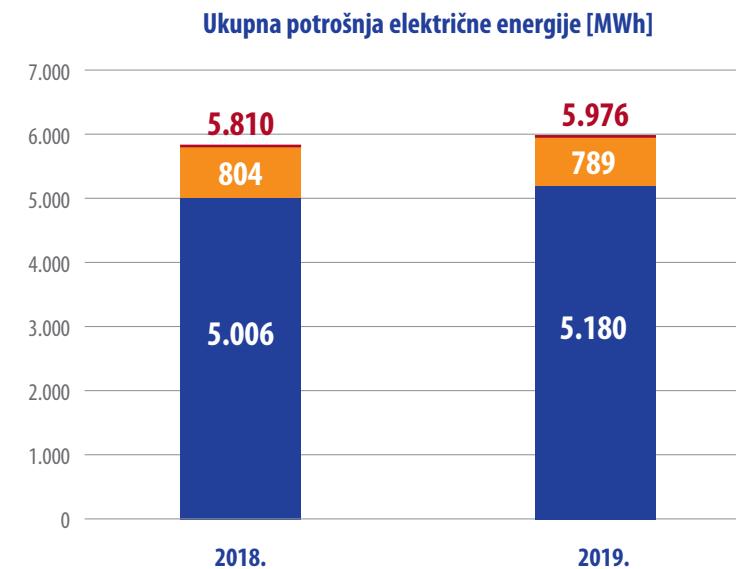
3.4. Sustavi i pokazatelji uspješnosti upravljanja energijom, te ulaganje u obnovljive izvore

HKZP vodi stalnu brigu o okolišu i kroz racionalno korištenje energenata i poboljšanje upravljanja električnom energijom.

HKZP od prosinca 2017. kupuje električnu energiju HEP ZelEn. Riječ je o zelenoj energiji dobivenoj isključivo iz obnovljivih izvora.

Na operativne potrošače otpada 40 % potrošnje električne energije, 20 % na sustav klimatizacije, a nešto manje od 10 % na potrošnju restorana. Potrošnja administrativnih prostora je oko 30 %.

Od značajnijih radova na elektroenergetskom sustavu u Velikoj Gorici novi je sustav dizalica topline vezanih na bunare koji je u kolovozu 2019. pušten u operativni testni rad, te je HKZP u razdoblju kolovoz – listopad koristio novi sustav hlađenja. Sustav je povoljniji što se tiče utroška električne energije jer kao kondenzatorsku stranu (ljeti) koristi rafšladnu toplinu bunarske vode (14°C , veći dio godine), uz veće iskoristenje i povoljniji ESEER. Očekuju se i nadalje dodatne uštede električne energije odnosno više rashladne energije uz manje električne energije, čime su ostvarene mogućnost za dodavanje novih sustava potrošača.

Prikaz potrošnje energije iz obnovljivih i neobnovljivih izvora za 2018. i 2019.

- Ukupno
- Potrošnja goriva iz neobnovljivih izvora
- Potrošnja električne energije iz obnovljivih izvora

Potrošnja vode

HKZP vodu dobiva iz sustava javne vodoopskrbe. Potrošnja vode unutar organizacije odnosi se uglavnom na vodu za piće i sanitarnu vodu. Odvodnja vode riješena je sustavom interne odvodnje koja vodi do sustava javne odvodnje.

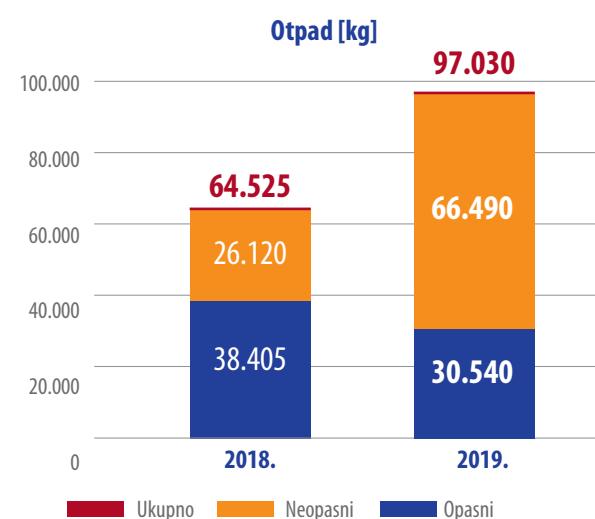
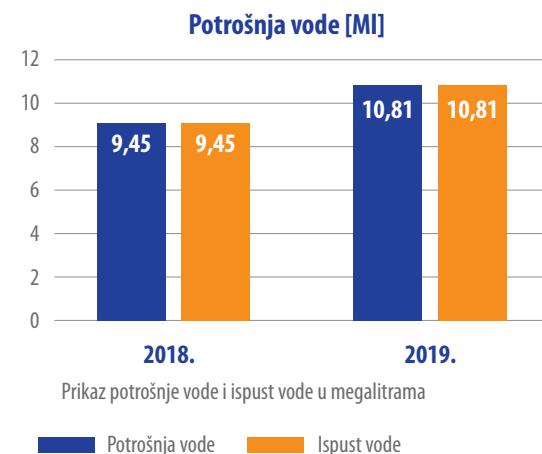

Gospodarenje otpadom

S otpadom se postupa poštjući osnovna načela i primjenjujući red prvenstva gospodarenja otpadom. Uz komunalni otpad prikupljaju se, odvajaju i ekološki zbrinjavaju neopasni i opasni otpad.

Gospodarenje otpadom i praćenje generiranja opasnog otpada značajan je aspekt HKZP-a koji se kontinuirano prati i ažurira.

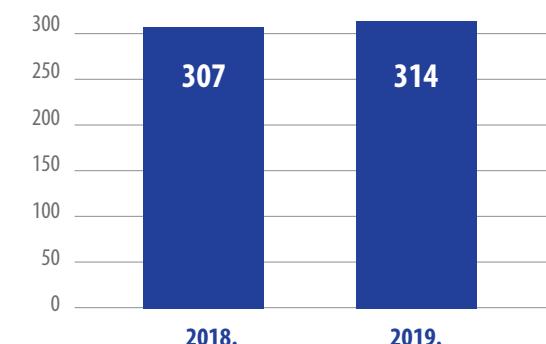
Razlog povećanja količine otpada u 2019. je uvođenje zbrinjavanja biorazgradivog otpada iz restorana, te zbrinjavanje demontirane opreme i otpisanih tehničkih uređaja.

Fotonaponska centrala

HKZP je jedan od prvih pružatelja usluga u zračnoj plovvidbi u Europi koji je za poslovne potrebe primijenio obnovljive izvore energije snage 345 kW. Projekt "Sunčana elektrana HKZP-a" realiziran je na lokaciji u Velikoj Gorici 2015., a proizvodnja se redovito prati i ažurira na mjesecnoj razini.

Proizvodnja sunčane elektrane [MWh]

Napomena: siječanj 2019, elektrana je zbog rekonstrukcije klimatizacijskog sustava bila isključena

■ Proizvedena električna energija (MWh)

Društvena kategorija

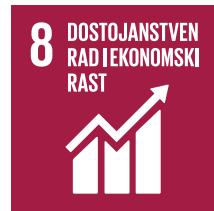
Identificirani rizici:

- Upravljanje i ulaganje u ljudske resurse
- Upravljanje doprinosom društvenim promjenama
- Svest o odgovornom utjecaju na društvo

Cilj do 2024.:

Održavati i razvijati pozitivno, motivirajuće radno okruženje u kojem svi zaposlenici stječu potrebne kompetencije i vještine. Nadalje, osigurati da se sve usluge pružaju na siguran i učinkovit način, neprekidno i interoperabilno.

Najveći utjecaj na globalne ciljeve održivog razvoja

Prosječni broj sati osposobljavanja po zaposleniku Društva u 2019. iznosi 82 sata.

Broj sporazuma o znanosti i/ili tehnološkoj suradnji i programa između zemalja.

4.1. Status zaposlenika

Svi zaposlenici Društva uživaju sva prava zajamčena Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom, neovisno o spolu i radnom vremenu, tj. bez obzira jesu li sklopili ugovor o radu na neodređeno ili određeno radno vrijeme, rade li u punom, nepunom ili skraćenom radnom vremenu.

Kolektivni ugovor (KU), koji je stupio na snagu 1. listopada 2019., potpisali su predstavnici dva reprezentativna sindikata, i to: Nataša Sumirat Adikusumah za Hrvatski strukovni sindikat kontrolora letenja (HSSKL) i Petar Šverko za Sindikat djelatnika Hrvatske kontrole zračne plovidbe (SDHKZP) s jedne strane i Vlado Bagarić, direktor HKZP-a, s druge strane.

Prema KU-u zaposlenicima se isplaćuju:

- regres za korištenje godišnjeg odmora,
- dar djetetu prigodom Dana sv. Nikole,
- troškovi prijevoza na posao i s posla (ukoliko nije osiguran prijevoz),
- naknada za odvojeni život,
- jednokratna mirovinska naknada kod odlaska u mirovinu,
- uplata u zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond (III. mirovinski stup),
- jubilarna nagrada za ukupni radni staž u HKZP-u,
- različite pomoći (zaposleniku ili njegovoj obitelji),
- nagrada za ostvarene rezultate za prethodnu poslovnu godinu,
- naknada plaće tijekom roditeljskog dopusta,
- dar u naravi prigodom Božića.

Za kontrolore zračnog prometa osiguran je zdravstveni program prevencije i zbrinjavanja stresa u trajanju do 14 dana godišnje.

Svim zaposlenicima osigurano je pravo obavljanja redovnog godišnjeg osnovnog sistematskog pregleda, kao i pravo po polici osiguranja zaposlenika od posljedica nesretnog slučaja tijekom 24 sata.

Potpisnici novog Kolektivnog ugovora

Zapošljavanje osoblja odgovarajućih kompetencija, kao i stalno ulaganje u njihov razvoj, obrazovanje i izvrsnost važan je preduvjet za sigurno i kvalitetno pružanje usluga. Adekvatan broj kontrolora i kontinuirano osposobljavanje kandidata za stjecanje dozvole kontrolora zračnog prometa jedna je od temeljnih odrednica poslovanja Društva.

Broj zaposlenih po sektorima na dan 31.12.2019.

ORGANIZACIJSKA JEDINICA	BROJ RADNIKA	MUŠKARCI	ŽENE
Ured direktora, ostali uredi i Samostalna jedinica vojnih poslova (DDOJ)	50	35	15
Sektor upravljanja zračnim prometom (SUZP)	484	367	117
Sektor korporativnih funkcija Društva (SKFD)	77	27	50
Sektor CNS, MET i AIM/AIS usluga (SCMA)	138	105	33
UKUPNO	749	534	215

Starosna dob radnika na dan 31.12.2019.

STAROSNA RAZDOBLJA	BROJ RADNIKA	MUŠKARCI	ŽENE
19-24	10	9	1
25-29	43	35	8
30-34	87	74	13
35-39	87	70	17
40-44	146	101	45
45-49	162	109	53
50-54	83	50	33
55-59	70	44	26
60-66	61	42	19
UKUPNO	749	534	215

Broj zaposlenih po jedinicama prilazne i aerodromske kontrole (JPAK) na dan 31.12.2019.

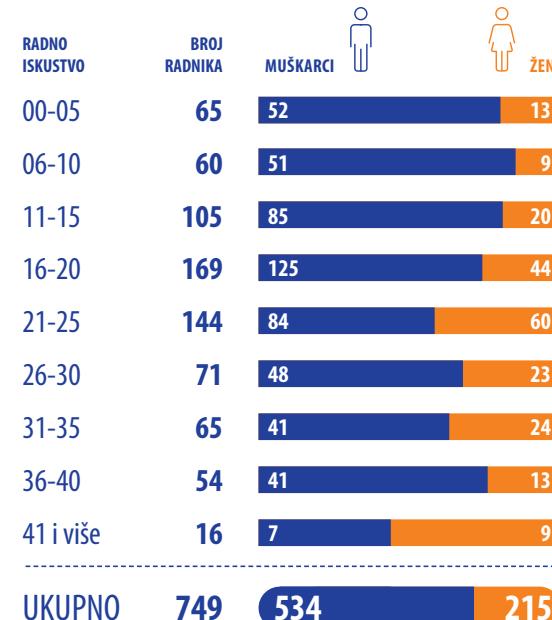
JEDINICA PRILAZNE I AERODROMSKE KONTROLE - PODRUŽNICA	BROJ RADNIKA	MUŠKARCI	ŽENE
Split/Brač	59	46	13
Zadar	45	40	5
Dubrovnik	43	39	4
Istra/Kvarner	71	57	14
Osijek	13	11	2
UKUPNO	231	193	38

Prosječna starost radnika u Društvu na 31.12.2019. iznosi 44 godine.

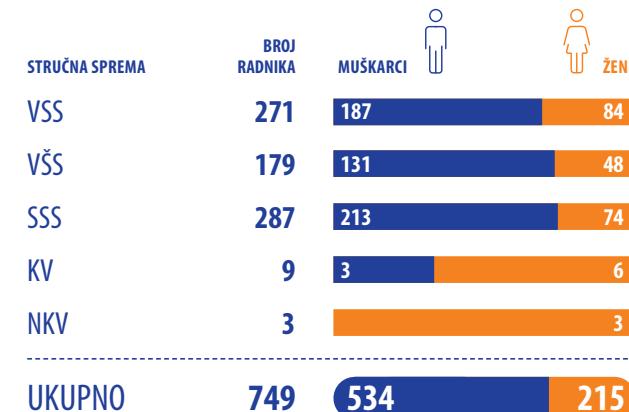
Društvo na dan 31.12.2019. ima 749 zaposlenika. Od ukupnog broja, na određeno vrijeme zaposleno je 18, svi u Sektoru upravljanja zračnim prometom (SUZP). U 2019. zaposleno je 8 novih zaposlenika, a 17 ih je otišlo iz HKZP-a.

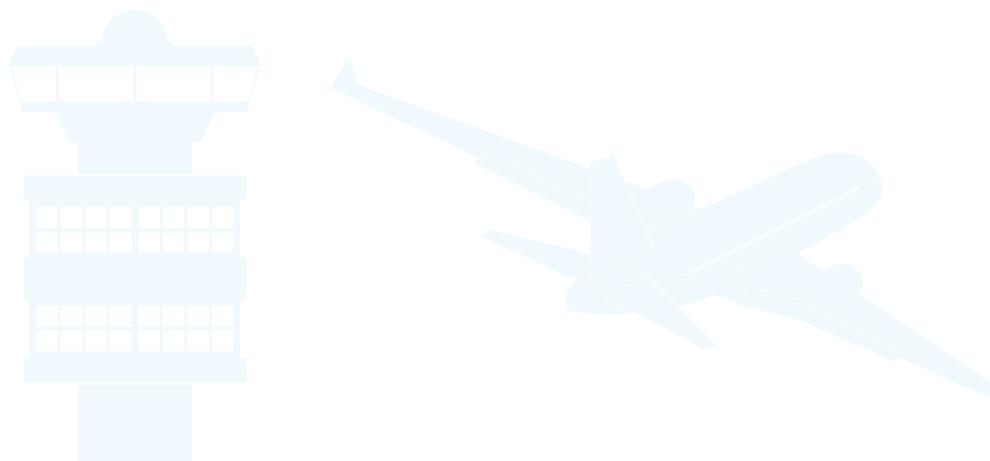
Radno iskustvo na dan 31.12.2019.

Struktura zaposlenih po stručnoj spremi na dan 31.12.2019.

Broj žena i muškaraca na upravljačkim funkcijama po sektorima na dan 31.12.2019.

4.2. Osposobljavanje zaposlenika

Broj sati osposobljavanja u 2019. iznosi 61.390, što je prosječno 82 sata po zaposleniku.

Društvo pridaje osobitu važnost stjecanju i održavanju kompetencija osoblja, što je jedan od preduvjeta pružanja sigurnih i kvalitetnih usluga za koje je certificirano. Svim zaposlenicima omogućeno je osposobljavanje i stručno usavršavanje ovisno o poslovima koje obavljaju.

Inicijalno osposobljavanje operativnog osoblja, osim kontrolora, kao i osposobljavanje na radnom mjestu, provodi se u HKZP-u. Razvojna osposobljavanja i tečajevi obnove znanja za sve zaposlenike organizirani su interno ili u suradnji s vanjskim obrazovnim institucijama.

HKZP je certificiran kao organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa sukladno Uredbi Komisije (EU) 2015/340, i to za osposobljavanje za lokaciju, kontinuirano osposobljavanje, osposobljavanje za konverziju i tečajeve obnove znanja za instruktore i ocjenjivače. U 2020. je planirana certifikacija i za inicijalno osposobljavanje kontrolora, ponajprije za osnovno osposobljavanje, a zatim i osposobljavanje za ovlaštenje. Te faze osposobljavanja prethode onima za koje je HKZP već certificiran i do sada su se provodile u vanjskim institucijama.

U 2019. su provedena osposobljavanja za stjecanje i obnavljanje dozvola i ovlaštenja kontrolora, zrakoplovno-tehničkog, meteorološkog i pomoćnog zrakoplovnog osoblja. Osposobljena su i 4 nova ocjenjivača stručnosti i 12 teorijskih instruktora te provedeni obvezni tečajevi obnove znanja i provjere stručnosti za potrebe produžavanja dozvola svih kategorija licenciranog osoblja.

Za nove zaposlenike organizirano je osposobljavanje iz područja zaštite, zaštite na radu i zaštite od požara, a za ostale zaposlenike stručna usavršavanja i stjecanje dodatnih kompetencija sukladno zahtjevima radnog mjesta.

Dio osposobljavanja proveden je i na portalu e-učenja, gdje je dostupno 11 tečajeva, od kojih su obvezni: Upravljanje

promjenama, Sustav upravljanja sigurnošću, Sustav upravljanja kvalitetom, Sustav upravljanja zaštitom, Sustav upravljanja okolišem, Zaštita na radu i Zaštita osobnih podataka. U 2019. je ukupno 668 zaposlenika pristupilo portalu, a 534 je položilo ispite na obveznim tečajevima.

Društvo također sudjeluje u sufinanciranju preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija, od interesa za HKZP, kao i tečajeva stranih jezika.

Sudionici tečaja
osvježenja znanja za
instruktore s
direktorem Društva
Vladom Bagarićem

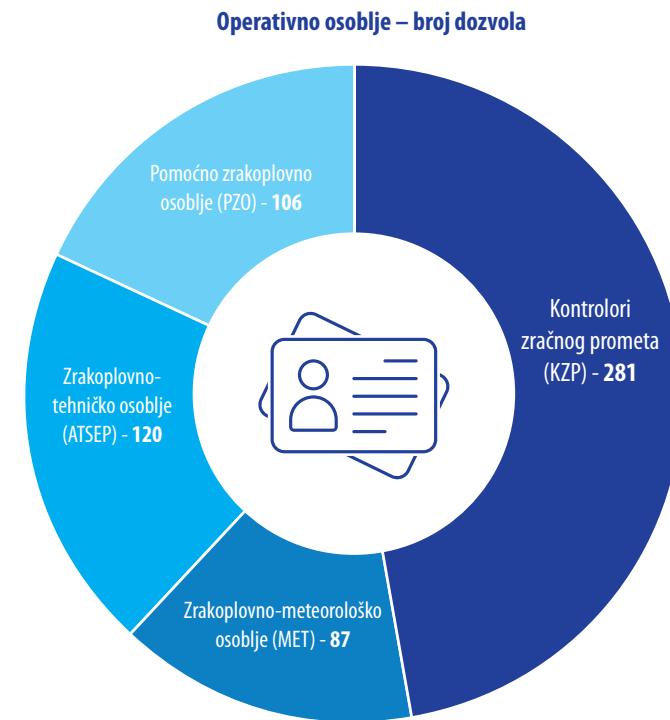
4.2.1. Operativno osoblje

O sposobljavanje, stjecanje i održavanje potrebnih vještina i znanja operativnog osoblja koje za obavljanje poslova mora posjedovati dozvolu za rad provodi se sukladno regulatornim zahtjevima, zahtjevima radnog mjesto te shemama stručnosti i propisanim programima o sposobljavanja.

Kako bi se osiguralo kontinuirano i sigurno pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, posebno je naglašena važnost o sposobljavanja i osiguravanja dovoljnog broja kontrolora zračnog prometa. Tako je 15 novih kontrolora u 2019. dobilo dozvole za rad, a 16 kontrolora-studenata je na o sposobljavanju.

Stanje na dan 31.12. 2019.

Broj KZP-a	281
Broj kontrolora-studenata	16
Broj novih KZP-a (prvo stjecanje)	15
Odlazak iz operative (mirovina)	7

4.2.2. O sposobljavanje kontrolora zračnog prometa

O sposobljavanje kontrolora vrlo je zahtjevan i dugotrajan proces koji, ovisno o vrsti ovlaštenja, traje do 3 godine.

Nakon završetka o sposobljavanja i dobivanja dozvole, kontrolori moraju kontinuirano održavati upisane ovlasti i ovlaštenja, što uključuje obvezne provjere kompetencija, tečajeve obnove znanja, održavanje zdravstvene sposobnosti kategorije 3 (za zrakoplovno osoblje) te jezične ovlasti za engleski.

Za obnavljanje jezične ovlasti za engleski, kontrolori pohađaju tečaj obnove znanja i polažu test ELPAC (European Language Proficiency for Aeronautical Communication), gdje se ocjenjuju prema sljedećim razinama jezične sposobnosti:

- razina 4 – valjanost 3 godine (31,3 %),
- razina 5 – valjanost 6 godina (59,8 %),
- razina 6 – valjanost 9 godina (8,9 %).

4.3. Stručna podrška u provedbi tečajeva za druge pravne osobe

Društvo je i u prošloj godini pružalo podršku u osposobljavanju za druge pravne osobe, i to iz područja Osnove tehnologije zračnog prometa u sklopu obuke časnika i dočasnika za potrebe Hrvatskog ratnog zrakoplovstva (HRZ).

U provedbi tečaja sudjelovali su predavači i instruktori HKZP-a, a polaznici su dobili cjelovitu sliku o funkciranju i kompleksnosti KZP-a i imali mogućnost primijeniti stečena znanja u simulacijskim vježbama koje su održane u COK-u Zagreb. Ovaj tečaj, četvrti po redu, održan je u studenom 2019., a završilo ga je 11 polaznika.

Instruktori HKZP-a sudjelovali su i u provedbi tečaja za pilote bespilotnih sustava iz HGSS-a. Nakon predavanja teorije i praktičnog letenja kandidati su 19. studenog 2019. pristupili pismenom i praktičnom ispitu. Devet licenciranih pilota bespilotnih sustava doprinijet će radu svojih stanica i službe u cijelosti.

Međunarodne radionice i seminari iz zrakoplovne meteorologije za prognostičare održavaju se svake godine. U 2019. pohađalo ih je 25 prognostičara iz Makedonije, BiH, Kosova, Srbije, Crne Gore, Slovenije i Italije.

Također je pružena stručna podrška kolegama iz zemalja s kojima Društvo sudjeliće u projektu eGAFOR u organiziranju radionica za njihove prognostičare. U navedeni projekt uključene su sljedeće države: Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Mađarska, Rumunjska, Slovačka, Slovenija i Srbija.

MET instruktori sudjelovali su i u edukacijama koje je Društvo pružalo HV-u, MUP-u, HGSS-u i Croatia Airlinesu, gdje je održan tečaj osvježenja znanja za 130 pilota.

Na poziv i inicijativu ALBCONTROL-a, albanskog pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, stručnjaci HKZP-a proveli su teorijsko i praktično osposobljavanje te ocjenjivanje stručnosti njihovog zrakoplovno-meteorološkog osoblja. Ova je suradnja bila posebna jer je HKZP održao školovanje pružatelju u drugoj državi na engleskom jeziku.

Dodjela diploma polaznicima tečaja iz HRZ-a

Tečaj za meteorologe ALBCONTROL-a

MET stručnjaci HKZP-a i ALBCONTROL-a

Kontrolni toranj Zagreb

4.4. Aktivnosti zaposlenika

Dario Grgurić, novi direktor COOPANS-a

Na sjednici Odbora direktora Udrženja COOPANS 24. rujna 2019. donesena je formalna odluka o uspostavi nove poslovne funkcije direktora COOPANS-a, a na mjesto direktora imenovan je Dario Grgurić iz HKZP-a. Imenovanje je uslijedilo nakon otvorenog internog natječaja provedenog u svim članicama COOPANS-a. Dario Grgurić dolazi na mjesto direktora COOPANS-a s radnog mjeseta direktora Sektora zrakoplovno-tehničkih sustava, a u HKZP-u radi 17 godina.

Željko Oreški, predsjednik Hrvatske udruge kontrolora letenja (HUKL) i dugogodišnji izvršni dopredsjednik IFATCA-e za Europu

Kakvi su Vaši stavovi o razmjeni iskustva IFATCA-e i HKZP-a?

Dolaskom u kompaniju 1992. postao sam član HUKL-a koji je osnovan u siječnju te godine, a od 2003. do 2016. obnašao sam funkciju predsjednika te udruge. Od samih početaka HUKL je član IFATCA-e, svjetske federacije koja okuplja udruge kontrolora zračnog prometa iz cijelog svijeta i broji preko 50.000 članova iz više od 130 zemalja. U Izvršnom odboru IFATCA-e od 2010. do 2016. obnašao sam funkciju Izvršnog dopredsjednika zaduženog za Europu. HKZP je uvijek prihvaćao sva iskustva vezana za struku koja sam i ja nastojao prenijeti sa svih događanja. I u važećem Kolectivnom ugovoru je prepoznat značaj sudjelovanja zaposlenika u Izvršnom odboru ili predsjedništvu IFATCA-e kroz odobravanje plaćenog dopusta do 10 radnih dana. HKZP je 2009. podržao HUKL u organizaciji najvećeg svjetskog događaja, 48. svjetske konferencije IFATCA-e u Dubrovniku s preko 600 sudionika. Također je podržao organizacije

dvije europske konferencije IFATCA-e, 2011. opet u Dubrovniku i 2014. u Zadru.

Što IFATCA čini na području razvoja UN ciljeva održivog razvoja, odnosno smanjenja negativnog utjecaja na društvo i okoliš?

IFATCA prvenstveno djeluje u 4 regije na koje je podijeljena: Amerika, Europa, Azija i Pacifik te Afrika i Srednji Istok. Ima svojeg predstavnika u Komisiji za zračnu plovidbu (ANC) ICAO-a koja ima utjecaj na donošenje svih novih aneksa i pravila za zrakoplovstvo. Takva pravila se prenose na regionalne regulatore, što je za Europu EASA, koja donosi set pravila pod upravljanjem EK, pa je tako 90-ih donesen set pravila pod nazivom Single European Sky, kasnije i vezano za tehnologiju SESAR, unutar čijih pet osnovnih područja djelovanja vrlo bitnu ulogu zauzima borba za smanjenje negativnog utjecaja na okoliš. Jedno područje djelovanja je donošenje procedura kojima se mijenjaju prilazno-odlazne procedure kako bi se smanjio utjecaj buke na gradove u okolini aerodroma, a drugo bitno područje donosi set promjena zračnih puteva u tzv. zone slobodnih ruta kako bi se što više skratile rute zrakoplova, a samim time smanjila potrošnja goriva i emisija štetnih plinova.

Kakvi su Vaši stavovi o percepciji kontrolora i ove profesije u Hrvatskoj za razliku one u Europi ili svijetu?

Kontrolori zračnog prometa u Hrvatskoj imaju prilično slično poimanje svoje struke kao i kolege u svijetu. Posebno se ističe složenost poslova i odgovornost za milijune putnika u tisućama zrakoplova koje dnevno uslužuju na najprofesionalniji mogući način. Biti kontrolor zato znači veliku odgovornost, ali i zadovoljstvo obavljenim poslom.

Trčanje

Trkački tim HKZP-a sudjelovao je 8. rujna 2019. u utrci Mliječna staza u organizaciji UNICEF-a Hrvatska za bolju skrb o mamama i bebama, na kojoj je prikupljeno više od 700.000 kn.

Trkački tim HKZP-a na utrci Mliječna staza

U rujnu je održama utrka 00:24 Run u organizaciji 24 sata i suradnji s Međunarodnom zračnom lukom Zagreb (MZLZ). Sudjelovalo je 1000 trkača, među kojima i zaposlenici HKZP-a, a start je bio 24 minute iza ponoći. Pet kilometara utrke trčalo se na stajanci i uzletno-sletnoj stazi za Zakladu djeće onkologije KBC-a Rebro.

Ekipa HKZP-a na utrci 00:24 Run

U listopadu je održana 4. korporativna utrka HT B2BRun na Jarunu, na kojoj je sudjelovala i ekipa HKZP-a između 7000 drugih sudionika većih i manjih kompanija iz Hrvatske.

U organizaciji Hrvatskog strukovnog sindikata kontrolora letenja i Hrvatske udruge kontrolora letenja održana je utrka Velika srca trče, u cilju prikupljanja donacija udruzi Nova budućnost za djecu bez adekvatne roditeljske skrbi. Od 2014. utrka se održava svake prve nedjelje u prosincu, a na ovoj je ukupno trčao ili hodao 621 trkač. Prikupljeno je gotovo 40.000 kuna.

Nogomet

Od 20. do 25. svibnja 2019. u Moskvi je održan European Controllers Cup (ECC), na kojem je sudjelovao i nogometni tim HKZP-a, već 20. godinu zaredom.

Na turniru se natjecalo 48 timova, a nogometari HKZP-a osvojili su 15. mjesto.

Nogometni tim HKZP-a

Košarka

Od 21. do 24. studenog 2019. održan je Controllers Basketball Cup Touch&Go u Ljubljani. Na ovom kupu, 7. po redu, sudjelovalo je čak 18 ekipa, među kojima je i ekipa HKZP-a, kao i počasna seniorska ekipa koju je svojim poznatim fair-playom i osmijehom počastio i senior Ivan Sudec. Ekipa HKZP-a osvojila je izvrsno treće mjesto i brončanu medalju.

Brončani košarkaši HKZP-a

Dobrovoljno darivanje krvi

Zaposlenici, dobrotoljni darivatelji krvi ostvaruju pravo na 1 slobodni plaćeni dan na dan darivanja krvi ili sljedeći radni dan nakon darivanja krvi. Broj dobrotolnih darivatelja krvi u 2019. je 49.

Vladimir Gotovac,
63 dobrotolna darivanja
krvi

4.5. Etika i integritet

HKZP je razvio djelotvoran sustav etike i integriteta kroz kompleks pravila, postupaka, odluka i uputa, što predstavlja dobru osnovu za uspješno i transparentno upravljanje. Među prvim je potpisnicima Kodeksa etike u poslovanju koji je Skupština HGK potvrdila u svibnju 2005., a u lipnju 2018. je donio i svoj kodeks.

Etički kodeks HKZP-a sadrži moralna načela i načela profesionalne etike kojih se u svom radnom, profesionalnom i javnom djelovanju, u međusobnoj komunikaciji sa strankama, korisnicima usluga HKZP-a, suradnicima i u nastupima u javnosti moraju odgovorno pridržavati svi zaposlenici.

U 2019. nisu kršena temeljna načela ovog kodeksa koja se odnose na: ljudska prava, uvažavanje integriteta i dostojanstva osoba, zabranu diskriminacije, jednakost i pravednost, profesionalno ponašanje, zabrane primanja poklona i drugih dobara s ciljem osobne koristi, pridržavanja načela zabrane sukoba interesa, pridržavanja zaštite tajnosti podataka u radnom procesu, javnog nastupanja sa svrhom čuvanja ugleda HKZP-a, poštivanje zakona i procedura, što pokazuju mjerljivi rezultati iz evidencija – izvješća ovlaštenika za primanje i rješavanje pritužbi i prijava.

Posebno je važna činjenica da je navedeni rezultat postignut i nakon donošenja novog ustroja Društva s pripadajućim katalozima radnih mjesta 1. listopada 2019., što je nužno impliciralo i potpisivanje novih ugovora o radu. Očekivani je rizik da će se uz izmjene radno-pravnog statusa i položaja zaposlenika javljati različiti oblici nezadovoljstva, uz moguće prijave i zahtjeve za vođenje postupaka. Konflikti i prijave izostali su zbog neposredne etičke komunikacije ("one-one") između predstavnika poslodavca i zaposlenika.

Antikorupcijska politika

Uprava Društva je zbog nulte tolerancije na korupciju usvojila Antikorupcijski akcijski plan HKZP-a za 2019./2020. U 2019. provedene su sljedeće aktivnosti:

- usvojeni plan transparentno je objavljen i dostavljen nadležnom ministarstvu,
- osnovano je Povjerenstvo za provedbu plana koje kontinuirano provodi mjere i aktivnosti vezane uz možebitni sukob interesa, javnu nabavu, zapošljavanje, istinitost i transparentnost informiranja, donacije i darivanja,

- uspostavljeni su mehanizmi internih i eksternih kontrola te nadzora provedbe mjera i politika Društva,
- kontinuirano se vodila briga o praćenju i pridržavanju osnovnih principa u poslovanju Društva (zakonitost i transparentnost poslovanja, profesionalnost i objektivnost u radu, briga o okolišu, suradnja s društvenom zajednicom te učinkovit sustav odgovornosti).

Predsjednica Odbora za antikorupciju je tijekom 2019. završila obuku i među prvima u RH stekla certifikat vodećeg auditora za sustav upravljanja antikorupcijom (Anti-Bribery Management System) po normi ISO 37001. Taj sustav definira: zahtjeve za politiku i procedure protiv podmićivanja, zahtjeve za rukovođenje, posvećenost i odgovornost top menadžmenta, nadzor odgovornog menadžera, obveznu edukaciju za borbu protiv podmićivanja, procjenu rizika i provjere u projektu, finansijsku kontrolu, kontrolu nabave, komercijalnu kontrolu i kontrolu pri ugovaranju, izvještavanje i praćenje, istragu i pregled, te provođenje korektivnih mjera uz stalno poboljšavanje.

Pravilnik o postupku i imenovanju povjerljive osobe i postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti donesen je u prosincu 2019. s ciljem jačanja svijesti i poticanja zaposlenika na prijavljivanje nepravilnosti o kojima imaju saznanja, a povezani su s obavljanjem poslova kod poslodavca, uz ugrađene mehanizme zaštite za prijavitelja nepravilnosti.

U 2019. nije bilo prijavljenih slučajeva koruptivnog djelovanja.

Dostignuta rješenja transparentno su prikazana na mrežnoj stranici Društva: <https://www.crocontrol.hr/info/drustvena-odgovornost/>

Olivera Ilijaš, vodeći auditor za sustav upravljanja antikorupcijom

Nediskriminacija i ravnopravnost spolova

Jednake prilike, ravnopravnost spolova, okruženje koje ne diskriminira i napredovanje unutar Društva temelji su za optimalan razvoj i rad.

Izričito je zabranjena diskriminacija pri napredovanju na radnom mjestu po kriteriju spola, dobi, vjerskog ili političkog uvjerenja, podrijetla, kao i svaki oblik nepotizma i favoriziranja. Opće je načelo zapošljavanja i napredovanja, kao i dostupnosti dalnjeg školovanja i usavršavanja, poštivanje kvalitete i stručnosti zaposlenika te potreba radnog mjesa, uz davanje jednakih mogućnosti i poštivanje zakonskih odredbi i internih akata Društva, neovisno o: rasi, boji kože, spolu, nacionalnoj pripadnosti, društvenom položaju, podrijetlu, rođenju, vjeroispovijesti, političkom ili drugom uvjerenju, imovinskom stanju, stupnju obrazovanja, kulturi, jeziku, starosti, psihičkom ili fizičkom invaliditetu.

Ravnopravnost
spolova na djelu

Kultura pravičnosti

Politika sigurnosti HKZP-a podrazumijeva da sigurnost usluga u zračnoj plovidbi ima najviši prioritet te da su sve razine rukovođenja, kao i svi zaposlenici, odgovorni za dostizanje i održavanje prihvatljive razine sigurnosti.

Svaki zaposlenik je upoznat s važnostima svoje uloge u organizaciji i odgovornosti za svoje postupke. U tom cilju HKZP ima obvezu kontinuiranog rada na razvoju kulture pravičnosti na svim razinama, gdje se u kontekstu upravljanja sigurnošću i sigurnosti usluga ne kažnjavaju osobe za svoje postupke, propuste ili odluke koji su počinjeni u dobroj namjeri, u skladu s njihovim iskustvom, obrazovanjem i okruženjem, ali u kojoj se ne toleriraju nemar, kriminalna aktivnost ili loša namjera.

Za efikasan sustav upravljanja sigurnošću bitno je prikupiti informacije o svim događajima koji su imali ili mogli imati negativan utjecaj na sigurnost, a isto se postiže izvješćivanjem o događajima, koje se pak potiče kulturom pravičnosti. Kultura pravičnosti redovito se promovira i dio je osposobljavanja zaposlenika.

Zaštita podataka

Sukladno zahtjevima Uredbe GDPR i odobrenom dokumentu Program osvješćivanja u svezi zaštite osobnih podataka, kontinuirano se provodi edukacija o zaštiti osobnih podataka putem "e-učenja". Svaki zaposlenik je tako prošao tečaj zaštite osobnih podataka i obveznu provjeru znanja kroz prigodni test.

4.6. Zaštita zdravlja i sigurnost na radu

HKZP sustavno provodi preventivne aktivnosti vezane uz zdravlje i sigurnost zaposlenika. Svim zaposlenicima, bez obzira na radno mjesto, omogućeno je obavljanje godišnjeg sistemsatiskog pregleda u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, a zaposlenicima na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada pregled i periodične provjere zdravstvene sposobnosti za obavljanje tih poslova, kao i adekvatna zaštitna oprema.

Za nove zaposlenike organizirano je osposobljavanje iz područja zaštite na radu i zaštite od požara. Zakonom propisano osposobljavanje za rad na siguran način obuhvaća usvajanje teorijskog znanja i praktično osposobljavanje na radnom mjestu te osnove pružanja prve pomoći i samopomoći, upoznavanje sa sustavima za dojavu i gašenje požara, normama ISO 45001 (sustavi upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu) i ISO 14001 (zaštita okoliša) te evakuacijom i spašavanjem.

U skladu sa Zakonom o zaštiti na radu, stručna radna skupina izradila je u veljači 2019. reviziju Procjene rizika u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu. Rezultati procjene koja je objavljena na intranetu pokazuju visoki stupanj sigurnosti i zaštite zdravlja zaposlenika. U cilju izvješćivanja sindikalnih povjerenika u funkciji Radničkog vijeća, a sukladno obvezi iz članka 149. Zakona o radu, kvartalno se izrađuju Izvještaji o radu sustava upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu, a dostupni su i na podatkovnom poslužitelju HKZP-a. Sporazum sa sindikatima u formi Kolektivnog ugovora (KU) promiče prihvatanje odgovornosti svih strana potpisnica u smislu razvoja pozitivne kulture zdravlja i sigurnosti na radu. Zdravstvena pitanja obuhvaćena KU-om odnose se na: pravo na plaćeni dopust zbog teške bolesti člana uže obitelji, pravo na neplaćeni dopust zbog njege člana uže obitelji ili liječenja na vlastiti trošak, dodatne sate godišnjeg odmora za zaposlenike s utvrđenim tjelesnim oštećenjem, profesionalnim oboljenjem, djetetom s posebnim potrebama, kao i na novčanu pomoć zaposleniku ili njegovoj obitelji sukladno odgovarajućim odredbama. Sigurnosna pitanja odnose se na dodatke za posebne uvjete rada sukladno radnom mjestu zaposlenika (veći broj dana godišnjeg odmora, rekreacija, operativni dodatak).

Za upravljanje rizicima u smislu zaštite osoblja i imovine uspostavljen je sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu, koji se zasniva na standardu BS OHSAS 18001. Tijekom 2019. provedena je tranzicija i recertifikacija sustava na međunarodni standard ISO 45001:2018. Standard i sustav promoviraju sigurnu i zdravu radnu okolinu tako što osiguravaju okvir za

sustavnu identifikaciju i kontrolu svih zdravstvenih i sigurnosnih rizika, smanjenje potencijalnog rizika od nezgoda, usklađivanje sa zakonskim propisima, te u konačnici pružaju povjerenje svim zainteresiranim stranama da Društvo poduzima zakonske i druge mjere za osiguravanje sigurnog radnog okruženja, s posebnim osvrtom na zaštitu od ozljeda na radu.

Sukladno Zakonu o radu i Zakonu o zaštiti na radu, Društvo je imenovalo Odbor zaštite na radu. Sjednice Odbora u pravilu se organiziraju 4 puta godišnje, a u 2019. održane su tri sjednice.

Uz interne procjene koje se planiraju i provode prema godišnjem planu, provode se i interni operativni nadzori, a sve s ciljem poboljšanja sustava upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu. Tijekom 2019. provedeno je 12 internih operativnih nadzora na svim lokacijama. S obzirom na specifičnost lokacija i objekata u kojima zaposlenici rade, osigurani su uvjeti za brzu i nesmetanu evakuaciju u slučaju nužde, a bez ugrožavanja zdravlja i života. Tako su tijekom 2019. provedene vježbe evakuacije i spašavanja na lokacijama: Zadar, Dubrovnik, Osijek, Lošinj i Brač.

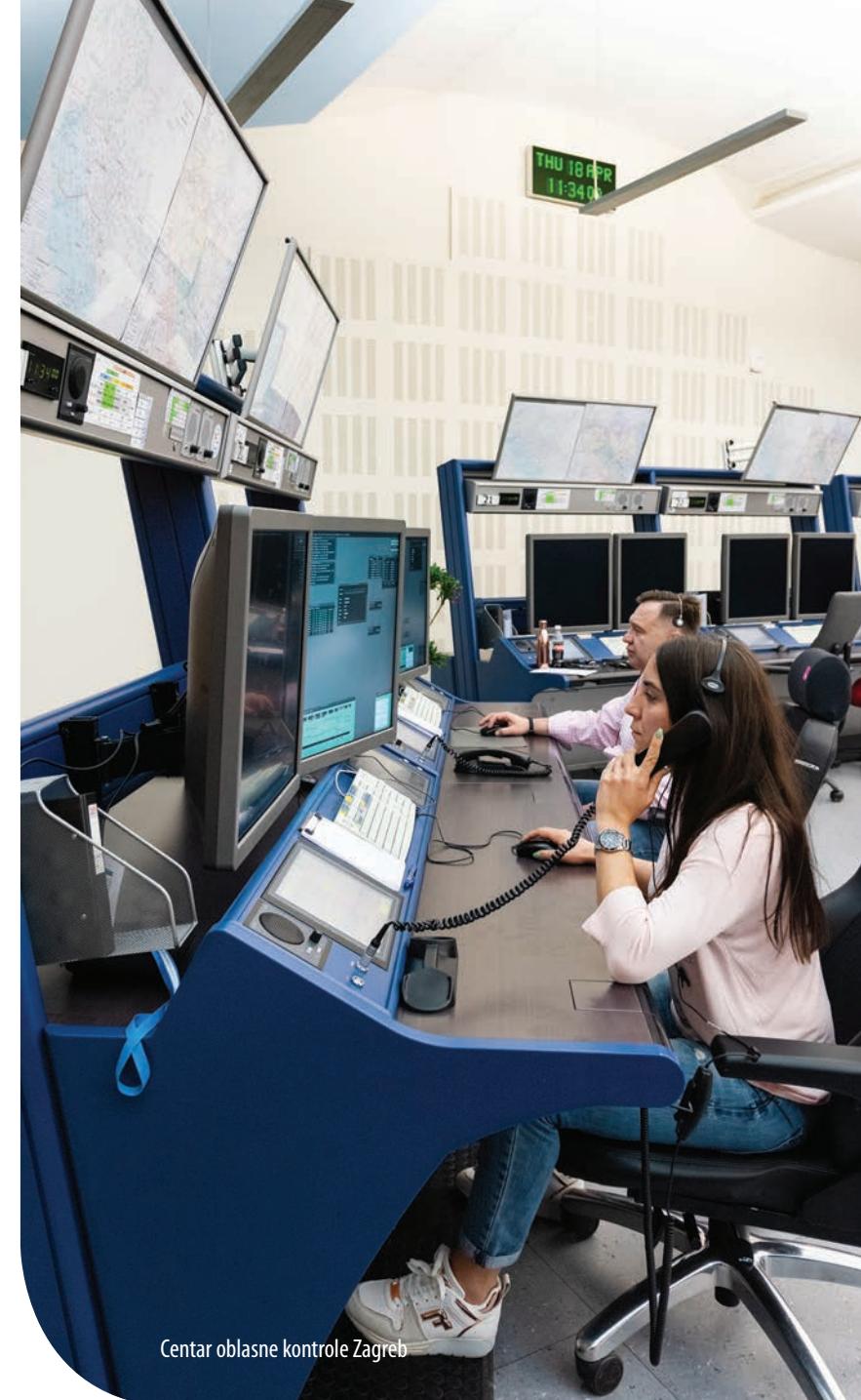
Prema broju i vrsti ozljeda, izgubljenih sati rada i izostanaka u HKZP-u može se zaključiti da se ozljede uglavnom odnose na ozljede izvan mesta rada. Od sedam priznatih ozljeda na radu u 2019., četiri su se dogodile prilikom dolaska/odlaska s posla, dvije na mjestu rada i

jedna na službenom putu. Temeljem navedenih ozljeda u 2019., ukupno je izgubljeno 1.631 radnih sati, a od toga 1.449 sati odnosi se na dolazak/odlazak s posla, 128 sati na službeni put i 54 sata na mjesto rada.

Ako se promatraju ukupni sati bolovanja za sve zaposlenike (bez obzira na vrstu bolovanja), primjećuje se uzlazni trend. Ukupna stopa bolovanja u 2019. iznosi 4 % (sati bolovanja naprma ukupno evidentirani sati), dok u 2018. iznosi 3,6 % i u 2017. 3,2 %. U 2019. broj izgubljenih sati rada zbog bolovanja iznosi 60.024 sata, od čega se na žene odnosi 57 %, a na muškarce 43 %.

O svim važnim pitanjima tijekom 2019. zaposlenici su obavještavani elektroničkom poštom, putem oglasnih ploča i na intranetu.

Centar oblasne kontrole Zagreb

Stručno mišljenje o Izvještaju o održivosti Hrvatske kontrole zračne plovidbe za 2019.

Hrvatska kontrola zračne plovidbe (dalje u tekstu: HKZP) objavio je godišnje izvješće o održivosti za 2019. ili nefinansijsko izvješće sastavljeno prema međunarodno priznatom okviru za nefinansijsko izvještavanje GRI Standardima sržne opcije izvještavanja ili na engleskom Core option. GRI Standardi predstavljaju međunarodni najpriznatiji i najrašireniji okvir za nefinansijsko izvještavanje, čime ovaj izvještaj postaje dijelom svjetske GRI baze nefinansijskih izvještaja, a kojoj je osnovna svrha usporedba i praćenje izvještavanja.

Objavom značajnih nefinansijskih informacija u izvještaju o održivosti koje su opisane i indeksirane prema GRI Standardima, izvještaj je zadovoljio zahtjeve sržne opcije izvještavanja GRI Standarda. Izvještaj svojim sadržajem, količinom informacija o pristupu upravljanja okolišnim i društvenim temama te prikazom ključnih pokazatelja uspješnosti na području održivosti, predstavlja sveobuhvatan i iscrpan strateški dokument Društva.

Izvještaj o održivosti HKZP-a za 2019. sastavljen je prema načelima nefinansijskog izvještavanja, transparentnog, jasnog, razumljivog, uravnoteženog, usporedivog i točnog prikaza nefinansijskih informacija, čime je zadovoljio svoju svrhu izvještavanja.

Napredak u izvještavanju ostvaren je u ažuriranju povezanosti održivog razvoja sa strateškim ciljevima HKZP-a. Ovako ažurirani strateški ciljevi u 2019., ubrzavaju nastojanja HKZP-a ostvarivanju pozitivnog utjecaja na društvo i održivu budućnost. U ovom izvještaju, HKZP produbljuje svoje opredjeljenje ostvarivanju održivog razvoja uvođenjem integriranog sustava upravljanja rizicima, čime HKZP spada u 4 % hrvatskih poduzeća prema razvijenosti sustava upravljanja rizicima.

Globalna pandemija COVID-19 i veliko smanjenje zračnog prometa u svijetu, pa tako i u Hrvatskoj, imaju značajan utjecaj na poslovanje HKZP-a. Pravovremena prilagodba na novonastalo okruženje i odgovornost prema zaposlenicima presudni su u kontekstu društvene odgovornosti i održivosti poduzeća. Iz nefinansijskog izvještaja za 2019., jasno je prikazana predanost HKZP-a na području identifikacije rizika i pozicioniranje strateških ciljeva u odnosu na održivi razvoj što u ovim nepredvidivim vremenima pokazuje značajnu nadogradnju odgovornog poslovanja.

Izvještaj o održivosti jezgrovitno opisuje upravljanje i izvedbu ključnih područja održivog razvoja putem:

- Utjecaja strateških ciljeva HKZP-a na UN ciljeve održivog razvoja
- Integriranog sustava upravljanja rizicima
- Upravljačkih sustava u Društvu
- Provedenog dijaloga s ključnim dionicima tijekom izvještajnog razdoblja
- Efikasnog korištenja prirodnih resursa
- Ulaganja u ljudske resurse

Upravljanje ključnim kategorijama održivog razvoja moguće je uz kontinuiranu evaluaciju izvedbe ključnih pokazatelja i praćenje napretka ka zadanim ciljevima. Iz izvještaja je moguće vidjeti kako je HKZP postavio okolišne i društvene ciljeve do 2024. koje svojim integriranim sustavom upravljanja nastoji postići.

Uz kvalitetno postavljene ciljeve koji se žele ostvariti do 2024., mjerjenje ključnih pokazatelia uspjeha te integraciju sustava upravljanja rizicima, potrebno je predložiti poboljšanja za koje uvijek ima prostora. Predlaže se u narednom razdoblju u proces određivanja materijalnih aspekata uključiti vanjske dionike, čime bi Društvo dobilo detaljniji uvid u njihove potrebe. Kako GRI Standard daje mogućnost eksterne provjere izvještaja, bilo bi dobro da Društvo u idućem izvještajnom razdoblju razmotri mogućnost provjere izvještaja od strane treće vanjske stručne osobe.

HKZP svojim uredno postavljenim sustavima upravljanja i postavljenim jasnim ciljevima do 2024. pokazuje da je iznimno uređeno, tehnološki i strateški napredno Društvo koje dobro razumije i upravlja svojim poslovnim utjecajem i u ovo doba visoke neizvjesnosti.

Ovim stručnim mišljenjem Institut za društveno odgovorno poslovanje pohvaljuje integraciju održivosti sa strateškim ciljevima kroz integriran sustav upravljanja rizicima i sve napore koji se ulažu prilikom praćenja i evaluacije poslovnih, okolišnih i društvenih ključnih pokazatelja uspješnosti kako bi se postigli zadani ciljevi do 2024. što predstavlja kvalitetan pristup održivom razvoju.

Kratice

KRATICA	ZNAČENJE
A6	Udruženje 6 pružatelja usluga (DSNA, ENAIRE, ENAV, DFS, NATS + COOPANS)
ACC	Area Control Service, Centar oblasne kontrole
AIM	Aeronautical Information Management, Upravljanje zrakoplovnim informacijama
AIP	Aeronautical Information Publication, Zbornik zrakoplovnih informacija
A4E	Airlines for Europe, Europska udruga zrakoplovnih prijevoznika
AIRE	Airlines International Representation in Europe, Međunarodno predstavništvo prijevoznika u Europi
AIS	Aeronautical Information Services, Usluge zrakoplovog informiranja
AMC	Airspace Management Cell, Jedinica za upravljanje zračnim prostorom
ARO	Air Traffic Services Reporting Office, Služba preduzetnog informiranja
ASM	Airspace Management, Upravljanje zračnim prostorom
A-SMGCS	Advanced Surface Movement Guidance & Control System, Sustav za nadzor i vođenje prometa
ATM	Air Traffic Management, Upravljanje zračnim prometom
ATS	Air Traffic Service, Operativna usluga u zračnom prometu
BHANSA	Bosnia and Herzegovina Air Navigation Services Agency, Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH
OHSAS	Occupational Health and Safety Management Systems, Sustavi upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu
CA	Croatia Airlines
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization, Organizacija pružatelja usluga u civilnoj zračnoj plovidbi
CCO	Continuos Climb Operations, Operacije neprekinutog penjanja
CDO	Continuous Descent Operations, Operacije neprekinutog snižavanja
CEF	Connecting Europe Facility, Instrument za povezivanje Europe
CNS	Communication, Navigation and Surveillance, Komunikacija, navigacija i nadzor
COK	Centar oblasne kontrole

COOPANS	Cooperation of ANS Providers , Inicijativa za suradnju pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
CroATMS	Croatian Air Traffic Management System, Hrvatski sustav za upravljanje zračnim prometom
DHMZ	Državni hidrometeorološki zavod
DM	Deployment Manager, Upravljački konzorcij
EASA	European Aviation Safety Agency, Europska agencija za sigurnost zračnog prometa
EBITA	Earnings Before Interest Tax Depreciation and Amortization, Dobit prije kamata, poreza i amortizacije
eGAFOR	Electronic General Aviation Forecast, E-prognoza otvorenosti ruta za opći zračni promet
EMS	Environment Management System, Sustav upravljanja okolišem
ERM	Enterprise Risk Management, Sustav integriranog upravljanja rizicima
ESEER	European Seasonal Energy Efficiency Ratio, Europski sezonski omjer energetske učinkovitosti
EU	European Union, Europska unija
Eurocontrol	European Organisation for the Safety of Air Navigation, Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe
EZ	Europska zajednica
FAB CE	Functional Airspace Block Central Europe, Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe
FIR	Flight Information Region, Područje letnih informacija
FPZ	Fakultet prometnih znanosti
FRA	Free Route Airspace, Zračni prostor slobodnih ruta
GAT	General Air Traffic, Opći zračni promet
Gate One	Strateško savezništvo 3 funkcionalna bloka zračnog prostora (Baltic FAB, Danube FAB i FAB CE)
GDPR	General Data Protection Regulation, Uredba o zaštiti osobnih podataka
GRI	Global Reporting Initiative, Inicijativa za globalno izvještavanje
HACZ	Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
HK	Hrvatska gospodarska komora

HGSS	Hrvatska gorska služba spašavanja
HKZP	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
HRZ	Hrvatsko ratno zrakoplovstvo
HUBS	Hrvatska udruga bespilotnih sustava
HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
HZS	Hrvatski zrakoplovni savez
IATA	International Air Transport Association, Međunarodna udruga zračnih prijevoznika
ICAO	International Civil Aviation Organization, Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo
IFATCA	International Federation of Air Traffic Controllers Association, Međunarodna federacija udruženja kontrolora zračnog prometa
IFR GAT	Instrument Flight Rules General Air Traffic, Opći zračni promet po instrumentalnim pravilima letenja
INEA	Innovation and Networks Executive Agency, Izvršna agencija za inovacije i mreže
ISO	International Organization for Standardization, Međunarodna organizacija za normizaciju
JPAK	Jedinica prilazne i aerodomske kontrole
KEA	Average horizontal en-route flight efficiency of actual trajectory, Prosječna učinkovitost horizontalnog leta na ruti u stvarnom trajektoriju
KPI	Key Performance Indicator, Ključni pokazatelj performansi
KZP	Kontrola/kontrolor zračnog prometa
LDDU	ICAO oznaka za aerodrom Dubrovnik
LDLO	ICAO oznaka za aerodrom Lošinj
LDOS	ICAO oznaka za aerodrom Osijek
LSSIP	Local Single Sky Implementation Plan, Lokalni plan provedbe Jedinstvenog europskog neba
LDPL	ICAO oznaka za aerodrom Pula
LDRI	ICAO oznaka za aerodrome Rijeka
LDSB	ICAO oznaka za aerodrom Brač
LDSP	ICAO oznaka za aerodrom Split
LDZA	ICAO oznaka za aerodrom Zagreb
LDZD	ICAO oznaka za aerodrom Zadar
MET	Meteorological, Meteorološki
MMPI	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture

MORH	Ministarstvo obrane RH
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
NewPENS	New Pan-European Network Services, Nove paneuropske mrežne usluge
NM	Network Manager, Upravitelj mreže
NN	Narodne novine
OHS	Occupational Health and Safety, Zdravlje i sigurnost na radu
OSRH	Oružane snage Republike Hrvatske
QMS	Quality Management System, Sustav upravljanja kvalitetom
PBN	Performance Based Navigation, Zračni prostor temeljen na performansama zrakoplova
RP3	Referent Period 3rd, Treće referentno razdoblje (2020.-2024.)
RNAV	Area Navigation, Prostorna navigacija
SCMA	Sektor CNS-a, MET-a i AIM/AIS-a
SEAFRA	South East Axis Free Route Airspace, Zračni prostor slobodnih ruta na jugoistočnoj osi
SES	Single European Sky, Jedinstveno europsko nebo
SecMS	Security Management System, Sustav upravljanja zaštitom
SECSI FRA	South East Common Sky Initiative Free Route Airspace, Inicijativa zajedničkog zračnog prostora jugoistočne Europe
SESAR	Single European Sky ATM Research, Istraživački projekt primjene Jedinstvenog europskog neba
SESAR JU	SESAR Joint Undertaking, Javno-privatno partnerstvo za primjenu SESAR-a
SESAR DM	SESAR Deployment Manager, Upravljački konzorcij za primjenu SESAR-a
SID	Standard Instrument Departure, Standardna procedura instrumentalnog odlaska
SIGMET	Significant Meterological Information, Informacije o meteorološkim pojавama na ruti
STAR	Standard Terminal Arrival Route, Standardna procedura instrumentalnog dolaska
SKFD	Sektor korporativnih funkcija Društva
SLA	Service Level Agreement, Sporazum o razini usluga
SMS	Safety Management System, Sustav upravljanja sigurnošću
SUZP	Sektor upravljanja zračnim prometom
TMA	Terminal Manoeuvring Area/Terminal Control Area, Završno kontrolirano područje
VFR	Visual Flight Rules, Pravila vizualnog letenja

GRI indeks

GRI Standard		Broj objave	Objava	Broj stranice	Napomena
		GRI 101: Osnove 2016			
		GRI 102 Opće objave 2016			
GRI 102: Opće objave 2016	Organizacijski profil	102-1	Ime organizacije	8	
		102-2	Aktivnosti, tržišne marke, proizvodi i usluge	8	
		102-3	Lokacija sjedišta organizacije	8	
		102-4	Lokacija poslovnih aktivnosti	12	
		102-5	Vlasništvo i pravni oblik	8	
		102-6	Tržišta na kojima organizacija djeluje	8, 12	
		102-7	Veličina organizacije	8, 9	
		102-8	Informacije o zaposlenicima i drugim radnicima	58, 59	
		102-9	Dobavljački lanac	34	
		102-10	Značajne promjene u organizaciji i njenom dobavljačkom lancu	34	
		102-11	Pristup predostrožnosti	6	
		102-12	Vanjske inicijative	28, 39, 40	
		102-13	Članstvo u udruženjima	28	
Strategija	Strategija	102-14	Izjava najviše rangirane osobe za donošenje odluka	4, 5	
		102-16	Vrijednosti, načela, standardi i norme ponašanja	13	
		102-17	Mehanizmi traženja savjeta i izražavanja zabrinutosti vezanih uz etičnost	66, 67	
Upravljanje		102-18	Upravljačka struktura	15, 16, 17	
Dijalog s dionicima	Dijalog s dionicima	102-40	Popis uključenih skupina dionika	28	
		102-41	Kolektivni ugovori	57	
		102-42	Prepoznavanje i odabir uključenih dionika	28	
		102-43	Pristup uključivanju dionika	30, 32, 33, 34, 35	
		102-44	Ključne teme i otvorena pitanja	29	

GRI Standard	Broj objave	Objava	Broj stranice	Napomena
Način izvještavanja	102-45	Subjekti uključeni u konsolidirane finansijske izvještaje		HKZP sastavlja godišnje finansijske izvještaje
	102-46	Definiranje sadržaja izvještaja i granica tema	28	
	102-47	Popis materijalnih tema	29	
	102-49	Promjene u izvještavanju	5	
	102-50	Izvještajno razdoblje	5	
	102-51	Datum posljednjeg izvještaja	5	
	102-52	Izvještajni ciklus	5	
	102-53	Kontakt za pitanja vezana uz izvještaj	5	
	102-54	Tvrđnje za izvještavanje sukladno GRI Standardima	5	
	102-55	Kazalo sadržaja GRI-a	73	
	102-56	Vanjska verifikacija	70	
Materijalne teme				
Ekonomска uspješnost				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	44, 45	
GRI 201: Ekonomski utjecaj 2016	201-1	Izravna stvorena i distribuirana ekonomski vrijednost	43	
	201-4	Finansijska pomoć primljena od vlade		HKZP ne prima finansijsku pomoć od Vlade.
Neizravni ekonomski utjecaj				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	43	
GRI 203 Neizravni ekonomski utjecaj 2016	203-1	Potpomognuta ulaganja u infrastrukturu i usluge	46, 47	
	203-2	Značajni neizravni ekonomski utjecaji	43	
Praksa nabave				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	34	

GRI Standard	Broj objave	Objava	Broj stranice	Napomena
GRI 204 Praksa nabave	204-1	Udio izdataka na lokalne dobavljače u značajnim mjestima poslovanja	34	
Antikorupcijske politike				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	66	
GRI 205 Antikorupcijske politike	205-2	Komunikacija i obuka o antkorupcijskim politikama i postupcima	66	
	205-3	Potvrđeni slučajevi korupcije i poduzete mjere	66	
Energija				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	54	
GRI 302: Energija 2016	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	54	
	302-4	Smanjenje potrošnje energije	54	
Voda i otpadne vode				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	55	
GRI 303: Voda i otpadne vode 2016	303-1	Odnos prema vodi kao zajedničkom resursu	55	
	303-3	Ukupno crpljenje vode po izvoru	55	
	303-4	Ukupno ispuštanje vode	55	
	303-5	Potrošnja vode	55	
Emisije				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	50	
GRI 305: Emisije 2016	305-1	Izravne emisije stakleničkih plinova (GHG) (Područje 1)	50	
	305-2	Neizravne energetske emisije stakleničkih plinova (GHG) (Područje 2)	50	
	305-5	Smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG)	50	

GRI Standard	Broj objave	Objava	Broj stranice	Napomena
Otpad				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	55	
GRI 306: Otpad 2020	306-2	Upravljanje značajnim utjecajima povezanim s otpadom	55	
	306-3	Nastali otpad	55	
Zapošljavanje				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	58, 66, 67	
GRI 401: Zapošljavanje 2016	401-1	Stope novog zapošljavanja i fluktuacije zaposlenika	59	
	401-2	Povlastice osigurane zaposlenicima koji rade na puno radno vrijeme, a koje nisu osigurane zaposlenicima zaposlenima privremeno ili na nepuno radno vrijeme	57	
Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	68, 69	
GRI 403: Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu 2018	403-1	Upravljanje zaštitom zdravlja i zaštitom na radu	68, 69	
	403-3	Usluge zdravstvene zaštite na radu	68, 69	
	403-5	Obuka radnika o zdravlju i sigurnosti na radu	53, 68, 69	
Obuka i obrazovanje				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	60, 61	

GRI Standard	Broj objave	Objava	Broj stranice	Napomena
GRI 404: Obuka i obrazovanje 2016	404-1	Prosječan godišnji broj sati obuke po zaposleniku	56, 60	
	404-2	Programi za stjecanje vještina i programi koji podupiru stalnu mogućnost zapošljavanja zaposlenika	60, 61	
Lokalne zajednice				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	34	
GRI 413: Lokalne zajednice 2016	413-1	Djelatnosti u kojima su provedeni uključivanje lokalne zajednice, procjene utjecaja i razvojni programi	34	
Zdravlje i sigurnost kupaca				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	28, 29	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	26, 27	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	26, 27	
GRI 416: Zdravlje i sigurnost kupaca 2016	416-1	Procjena utjecaja na zdravlje i sigurnost značajnih kategorija proizvoda i usluga	26, 27, 32	

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

Izdavač: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

Savjetnica: Vali Marszalek, Stručnjak za procjenu SDG učinka i razvoj strategije održivosti

Lektura: Jadranka Majić

Fotografije: Ivica Drusany, Tomislav Haraminčić, Slađana Subašić, Martina Cesar, Bruno Antulov-Fantulin, Sebastijan Videc, Gorazd Uršič, Flightradar24, Shutterstock, HUP, HRZ, UNICEF Hrvatska

Dizajn i grafički prijelom: Paragrafix d.o.o.

Tisk: Printerica Grupa d.o.o.

Naklada: 200 primjeraka

www.crocontrol.hr

